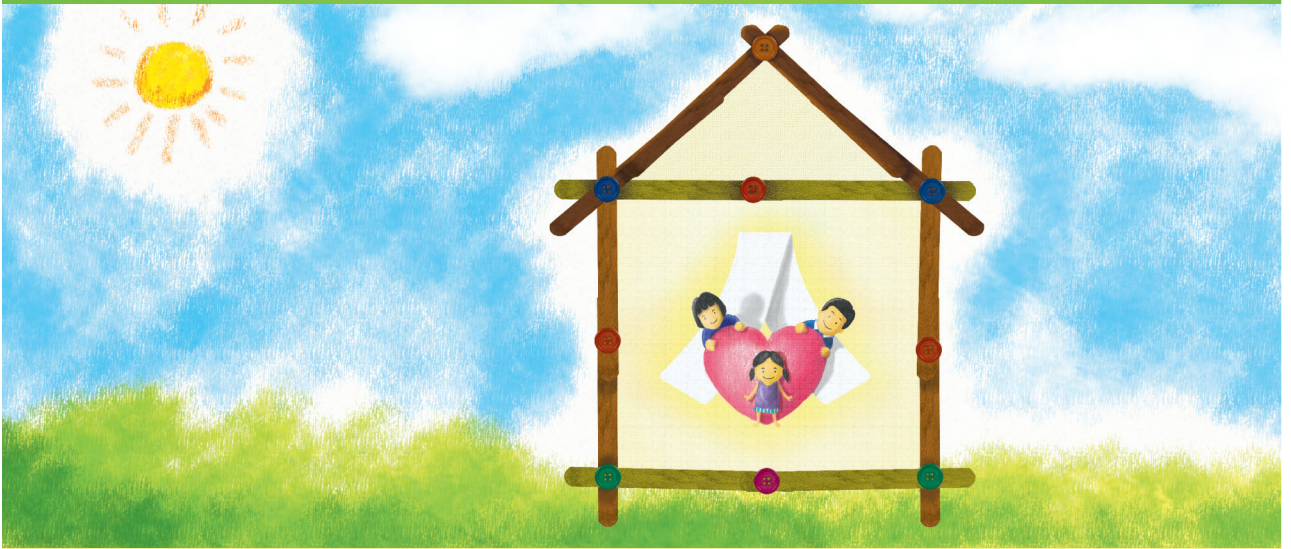

คู่มือ

การปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครอง
ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

๒
๑ ด้วยกฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฉบับลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๓ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดในเขตกรุงเทพมหานคร หรือความผิดที่เกิดขึ้นในหลายท้องที่ หรือเป็นความผิดต่อเนื่อง หรือไม่แน่ว่าความผิดได้กระทำในท้องที่ใด หรือความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักรและไม่อยู่ในเขตจังหวัดใด หรือความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรและจะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร

การจัดทำ “คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว” ฉบับนี้ ได้กำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ประกอบด้วย รายละเอียดที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ การสงเคราะห์ด้านสวัสดิการสังคมต่างๆ มีบริการให้ที่พักอาศัยชั่วคราว ให้คำปรึกษาแนะนำ การบำบัดฟื้นฟูเบื้องต้น การมอบทุนสงเคราะห์ครอบครัว เป็นต้น ซึ่งมีขั้นตอนในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เช่น การดำเนินการร้องทุกข์และวิธีการสอบสวนคดีความรุนแรงในครอบครัว การไกล่เกลี่ยให้ยอมความกัน การออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีบรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น โดยการจัดทำในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ และภาคีเครือข่าย อาทิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โรงพยาบาล (ศูนย์พึ่งได้) บ้านพักเด็กและครอบครัว ศูนย์ประชาบดี ๑๓๐๐ สถานีตำรวจ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้อง

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวต่อไป

Worri kity

(นายปรกรณ์ พันธุ์)

อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ความเป็นมาของการจัดทำคู่มือ

๙

วัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือ

๑๐

ส่วนที่ ๒ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในประเทศไทย

๑๒

ส่วนที่ ๓ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

๑๖

คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

หลักการ เหตุผล และเจตนารมณ์ของกฎหมาย

๑๖

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง

๒๐

ในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

ความหมายของ “ความรุนแรงในครอบครัว”

๒๐

ความหมายของ “บุคคลในครอบครัว”

๒๕

บทกำหนดโทษความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว

๓๐

ศาลที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความ

๓๓

รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

การแจ้งเหตุกระทำความรุนแรงในครอบครัว

๓๔

อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับแจ้ง

๓๗

การร้องทุกข์ และอายุความร้องทุกข์

๓๘

การสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๔๓

การคุ้มครองความเสียหายจากการเผยแพร่ข่าว	๔๔
การบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	๔๗
การพิจารณาพิพากษาคดีความรุนแรงในครอบครัว	๕๐
การตั้งผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอม	๕๑
การแสดงผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา	๕๔
สาระสำคัญของกฎหมายลำดับรอง ที่ออกตามพระราชบัญญัติ	๕๕
คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐	
หลักปณิญาสากล อนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายอื่น	๕๙
ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง	
ในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐	
ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	๕๙
(Universal Declaration of Human Rights (UDHR))	
อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ	๖๐
(Convention on the Eliminate on of Forms of Discrimination	
Against Women (CEDAW))	
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙	๖๑
(Convention on the Rights of the Child (CRC))	
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐	๖๒
พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖	๖๓
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	๖๓
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ครอบครัว	๖๘
ประมวลกฎหมายอาญา	๖๙

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี	๖๙
เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๘	
พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน	๗๙
และครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓	
พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่	๘๓
จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๔	
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๘๔
ส่วนที่ ๔ โครงสร้างองค์กรและบุคลากรตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง	๘๕
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐	
เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม	๙๔
ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน	
บทบาททีมสหวิชาชีพ	๑๐๔
แผนผังการปฏิบัติงานการช่วยเหลือ สงเคราะห์ คุ้มครอง	๑๑๐
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	
คำอธิบายแผนผังการปฏิบัติงานการช่วยเหลือ สงเคราะห์ คุ้มครอง	๑๑๓
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	
ภาคผนวก	๑๔๐
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	๑๔๑
พ.ศ. ๒๕๕๐	

กฎกระทรวงกำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน	๑๕๐
และการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และ มาตรา ๑๒	
พ.ศ. ๒๕๕๓	
ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย	๑๕๕
หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อได้พบเห็น	
หรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑	
ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย	๑๖๓
หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ	
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑	
ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วย	๑๗๔
หลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความถอน	
คำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑	
ระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ว่าด้วย	๑๘๓
หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรง	
ในครอบครัวแวนการลงโทษและเงื่อนไขการยอมความการถอนคำร้องทุกข์	
หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. ๒๕๕๐	
คำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ ๐๘๘/๒๕๕๓	๑๘๘
เรื่อง มอบหมายการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อ	
บรรเทาทุกข์ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓	
ตัวอย่างการทำคำร้องและบันทึกแบบฟอร์มต่างๆ	๑๘๙
เอกสารอ้างอิง	๒๐๒

ส่วนที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของการจัดทำคู่มือ

๑ ด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ประการหนึ่งก็เพื่อช่วยเหลือและปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

แต่หน่วยงานเครือข่ายเหล่านี้ยังขาดคู่มือการดำเนินงานกรณีดังกล่าว ประกอบกับแต่ละพื้นที่มีสภาพปัญหาสังคม สภาพแวดล้อม และภูมิประเทศที่แตกต่างกัน การบูรณาการกระบวนการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงต้องมีการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการซึ่งมีภารกิจและหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมทั่วประเทศ จึงได้มอบหมายให้บ้านพักเด็กและครอบครัวทุกจังหวัด ดำเนินงานโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดแนวทางในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวระดับพื้นที่ เพื่อระดมความคิดเห็นของบุคลากร ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในระดับพื้นที่ขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินงานช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในเขตพื้นที่นั้นๆ ซึ่งผลการดำเนินงานจัดทำคู่มือฯ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พิจารณาแล้วเห็นว่าคู่มือการปฏิบัติงานการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในระดับพื้นที่ของบ้านพักเด็กและครอบครัวแต่ละจังหวัด ต่างมีความหลากหลาย และมีจุดเด่นที่แตกต่างกันออกไป จึงเห็นสมควรบูรณาการกระบวนการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งมีภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาพิจารณาร่างคู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยเชิญผู้แทนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โรงพยาบาลโดยศูนย์พึ่งได้ (oscc) บ้านพักเด็กและครอบครัว และศูนย์ประชาธิปไตย ๑๓๐๐ เข้าร่วมพิจารณาพิจารณาร่างคู่มือฯ ดังกล่าว

การดำเนินงานโครงการดังกล่าวสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน จนได้ข้อสรุปจากการประชุมผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ๗๖ จังหวัด จากทุกภูมิภาค ทำให้สามารถจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เล่มนี้

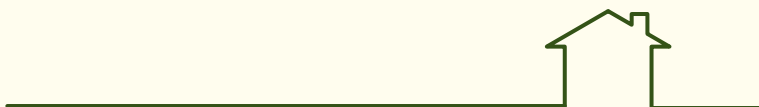

วัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ปกป้องคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ แต่สถานการณ์ในปัจจุบันกลับพบว่า ปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ยังเป็นปัญหาใหญ่ของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ อาทิ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือคุ้มครองที่เหมาะสมและทันทั่วถึง ในขณะที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ต่างมีหน่วยงานจำนวนมากที่ทำหน้าที่และมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ตระหนักว่าการดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในครอบครัวจะประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับประโยชน์สูงสุดนั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงกลไกการทำงานขององค์กรทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จึงเห็นควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำคู่มือไปเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในครอบครัว รวมทั้งให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังกล่าว
- ๒ เพื่อให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสามารถให้ความช่วยเหลือได้สอดคล้องตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละบุคคล

ส่วนที่ ๒

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับความรุนแรงในประเทศไทย

สถานการณ์ปัญหาของครอบครัวไทย ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่เป็นหลักสำคัญที่สุดของสังคม ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ด้วยการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะทำงานอย่างเต็มที่ และสร้างสรรค์ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ดังนั้น ครอบครัวจึงมีความสำคัญและมีอิทธิพลที่สุดต่อชีวิตของทุกคน

ครอบครัวไทยในปัจจุบันต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งผลกระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีลักษณะหลากหลายมากยิ่งขึ้น และสมาชิกในครอบครัวมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลต่อสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ทำให้มีผลต่อกันทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม ซึ่งกระทบจนเป็นปัญหาของประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑ **ความยากจน ภาวะเศรษฐกิจ** ทำให้ครอบครัวจำนวนมากประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ส่งผลต่ออาชีพโดยตรง หัวหน้าครอบครัวตกงานทำให้ขาดรายได้มาจุนเจือครอบครัว
- ๒ **การแพร่ระบาดของยาเสพติดมากขึ้น** ซึ่งพบมากในกลุ่มของวัยรุ่น สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่ มาจากครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ บิดามารดาหย่าร้างกัน เด็กขาดความอบอุ่น ได้รับการเลี้ยงดูแบบอิสระปล่อยตามสบาย ทำให้ขาดที่พึ่งหรือการชี้แนะให้คำปรึกษา ทำให้เด็กขาดทักษะการควบคุมตนเอง
- ๓ **มีปัญหากการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมากขึ้น**
- ๔ **สัมพันธภาพภายในครอบครัวเสื่อมถอยลง** พ่อ แม่ ลูก ไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนเต็มที่ ละเลยการอบรมปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม รวมทั้งการหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลักภาระให้เป็นหน้าที่ของสถาบันอื่นในสังคมมากขึ้น เช่น โรงเรียน สื่อมวลชน เป็นต้น
- ๕ **ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพัง ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร** โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชนบทมีจำนวนมากที่ถูกทอดทิ้งหรือให้รับภาระเลี้ยงดูลูกหลาน เนื่องจากบิดามารดาของเด็กต้องไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ทำให้ผู้สูงอายุซึ่งอยู่ในวัยที่ควรจะได้พักผ่อน ต้องมารับภาระเลี้ยงดูลูกหลาน
- ๖ **ปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อชุมชนและสังคมมีแนวโน้มลดลง** โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ ที่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่มากขึ้น จึงเป็นแนวโน้มที่น่าเป็นห่วง เพราะการที่สมาชิกในสังคมไม่ได้สังสรรค์ร่วมมือกัน โอกาสที่จะสร้างพลังในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น ^๑

[๑] แผนบูรณาการ และแผนปฏิบัติการ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ตามโครงการการบูรณาการด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวระหว่างกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงสาธารณสุข

จากสภาพปัญหาครอบครัว ประกอบกับปัจจัยเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่มีความซับซ้อน และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เห็นได้จากสถิติการกระทำความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งจัดเก็บข้อมูลจากการดำเนินงานของบ้านพักเด็กและครอบครัวทั่วประเทศ ดังนี้

จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ที่เข้ารับบริการในบ้านพักเด็กและครอบครัว

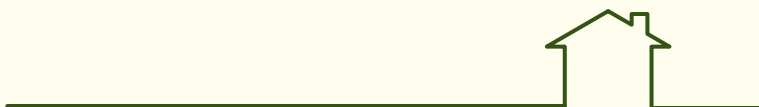
(ตุลาคม ๒๕๕๐ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

เด็กถูกกระทำความรุนแรง				
ปีงบประมาณ	ร่างกาย	จิตใจ	เพศ	รวม
๒๕๕๐	๑๔๔	๑๓๒	๒๓๑	๕๐๗
๒๕๕๑	๒๕๔	๔๐๗	๓๔๓	๑,๐๐๔
๒๕๕๒	๒๐๗	๒๖๑	๑๕๔	๖๒๒
๒๕๕๓	๒๙๑	๒๘๖	๑๙๙	๗๗๖
๒๕๕๔	๘๕	๕๐	๔๒	๑๗๗
รวม	๙๘๑	๑,๑๓๖	๙๖๙	๓,๐๘๖

สถิติผู้กระทำความรุนแรง

ปีงบประมาณ	ร่างกาย	จิตใจ	เพศ	รวม
๒๕๕๐	๑๗๓	๒๔๗	๕๑	๔๗๑
๒๕๕๑	๒๓๘	๔๑๕	๗๙	๗๓๒
๒๕๕๒	๒๕๗	๔๒๒	๓๔	๗๑๓
๒๕๕๓	๔๑๔	๕๒๕	๒๗	๙๖๖
๒๕๕๔	๑๒๓	๑๓๗	๖	๒๖๖
รวม	๑,๒๐๕	๑,๗๔๖	๑๙๗	๓,๑๔๘

ส่วนที่ ๓

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

หลักการ เหตุผล และเจตนารมณ์ของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติรับรองให้เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม แต่กระนั้นปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวก็ยังเกิดขึ้นในสังคม และหากพิจารณาถึงลักษณะของปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว พบว่าเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวข้องกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกาย หรือการใช้ความรุนแรงระหว่างบุคคลทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียวจึงอาจไม่เพียงพอในการที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก

ด้วยเหตุนี้เอง การมีมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด หรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงเป็นมาตรการที่มีความจำเป็นทั้งนี้เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำ ตลอดจนให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการเยียวยาความเสียหายได้ทันทั่วทั้งที่ และหากพิจารณาถึงมาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา พบว่าเป็นมาตรการ

ที่มีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด หรือปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การใช้มาตรการทาง อาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงขาดความยืดหยุ่น ไม่เหมาะสม ดังนั้นการมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว จึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดี อาญาโดยทั่วไป ทั้งยังสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงถูกตราขึ้นเพื่อใช้บังคับ กับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

หากพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่า **พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการที่ สะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายซึ่งมีความสำคัญ ๓ ประการด้วยกัน ดังนี้**

ประการที่ ๑ เจตนารมณ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ ความรุนแรงในครอบครัว

เมื่อได้พิจารณาหลักการ ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ ที่กำหนดในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ อาทิเช่น การกำหนดโทษทางอาญา ต่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวไว้โดยเฉพาะตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ลบล้างการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือ กฎหมายอื่น หากการกระทำดังกล่าวเข้าข่ายเป็นความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นด้วย หรือการกำหนดให้ผู้ที่เป็นหรือ ทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงาน

เจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดให้ใช้วิธีการในการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพัตติ ผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับตัว และเป็นการ ป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นมาตรการ ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรง ในครอบครัวทั้งสิ้น

ประการที่ ๒ เจตนารมณ์เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัว

การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการจัดให้ผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ ขอรับ คำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนจัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือการให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัวเป็นการชั่วคราว เหล่านี้ล้วนเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ พระราชบัญญัตินี้กำหนดขึ้น โดยมุ่งหวังให้เกิดการปกป้องคุ้มครองผู้ถูก กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งอยู่ในสภาวะที่บอบช้ำทั้งทางสภาพ ร่างกายและจิตใจ เป็นต้น

ประการที่ ๓ เจตนารมณ์เพื่อรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว หากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวยังประสงค์ที่จะรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อไป กฎหมายก็เปิดช่องให้โดยการกำหนดให้ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดที่ยอมความได้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน **๒ หรือแม้คู่กรณีจะไม่มีที่ยอมความกัน** แต่ถ้าศาลเห็นว่ายังสามารถที่จะปรับเปลี่ยนความประพฤติของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ เพื่อรักษาสถานภาพของการสมรสหรือความสัมพันธ์ของครอบครัว ศาลอาจกำหนดให้ใช้มาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษได้ เป็นต้น

[๒] คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สาระสำคัญพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๕๐

ความหมายของ “ความรุนแรงในครอบครัว”

๓ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง “ความรุนแรงในครอบครัว หมายความว่า การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำปิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัว ต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีชอบแต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท”

๓ มาตรา เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวแล้วสามารถอธิบายความหมายหรือลักษณะของ “ความรุนแรงในครอบครัว” ได้เป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

- ๑ การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว

กล่าวคือ ผู้กระทำ กระทำการใดๆ โดยมีเจตนาเพื่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว ก็ถือเป็นการกระทำ “ความรุนแรงในครอบครัว” ไม่ว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดผลบาดเจ็บสาหัส

บาดเจ็บธรรมดา หรือไม่ถึงกับเป็นอันตรายใดๆ เลยก็ตาม ดังนั้นจะต้องพิจารณาจากเจตนาที่มุ่งประสงค์เป็นสำคัญ ว่าเจตนาที่มุ่งประสงค์ต่อการกระทำนั้นถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพด้วยหรือไม่ ^๓

"อันตรายต่อร่างกาย"

หมายถึง การทำให้ได้รับความบาดเจ็บแก่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยใช้กำลังทำร้ายหรือไม่ และไม่จำเป็นต้องถูกเนื้อต้องตัว เช่น หลอกให้เขาเดินตกหลุมที่ขุดดักเอาไว้นั้นได้รับบาดเจ็บ ทำให้เขาตกใจจนกระโดดหนีจากบ้านล้มลงถึงขาหัก ย่อมเป็นอันตรายแก่ร่างกายทั้งสิ้น บาดแผลที่เกิดจากการถูกรักทำไม่จำเป็นต้องมีแผลโลหิตไหลภายนอก อาจเป็นแผลเลือดไหลอยู่ภายในก็ได้ ^๔ ซึ่งพิจารณาได้ว่า การกระทำอันตรายต่อร่างกาย เป็นการการกระทำที่มุ่งประสงค์ให้เกิดเป็นอันตรายต่อร่างกายของผู้ถูกรักด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือไม่ ซึ่งบางกรณีอาจต้องใช้หลักเกณฑ์การวินิจฉัยทางการแพทย์ เช่น สามีตีภรรยา ร่างกายภรรยา เกิดผลบาดเจ็บต่ออวัยวะภายในของภรรยา เป็นต้น

"อันตรายต่อจิตใจ"

หากพิจารณาความหมายในประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๐/๒๔๘๘, ๒๔๘๘ ฎ. ๖๔๒, ที่ ๕๖๙/๒๔๙๖, ๒๔๙๖ ฎ. ๕๙๓) การกระทำใดจะถือเป็นอันตรายต่อจิตใจต้องเป็นกรณีที่มีการกระทำนั้นถึงขนาดที่ทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ สภาพจิตผิดปกติ เช่น สลบ

.....

[๓] คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรักด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

[๔] รายงานฉบับสมบูรณ์ ชุดความรู้สำหรับพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หมดสติ มีเหงง จิตฟุ้งเพื่อน ตกใจกลัวถึงขนาดประสาทเสีย หรือวิตกกังวลจนประสาทเสีย ซึ่งอาจต้องพิสูจน์ได้ในทางการแพทย์ หรือจิตเวช ส่วนการทำให้โกรธ ทำให้กลัว ทำให้เสียความรู้สึก น้อยใจ เจ็บใจ แค้นใจ ถูกเหยียดหยาม หรือการทำให้เสียใจโดยทั่วไป เป็นเพียงอารมณ์ซึ่งเป็นอาการอันเกิดจากจิตใจ ไม่ใช่เป็นอันตรายที่เกิดกับจิตใจโดยแท้ เช่น การที่สามีไปมีภรรยาน้อย ทำให้ภรรยาหลงเสียใจ ดั่งนี้ย่อมไม่เป็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพราะเป็นอารมณ์ไม่ใช่เป็นอันตรายแก่จิตใจ เพราะอารมณ์ความรู้สึกที่เรียกว่า “จิต” นี้ ไม่มีตัวตนจึงถูกทำร้ายไม่ได้ เป็นเพียงการเปรียบเทียบเท่านั้น^๕ แท้จริงร่างกายส่วนที่รับรู้ในสิ่งเหล่านี้คือ สมอง ดังนั้นการทำร้ายจิตใจตามกฎหมายจึงได้แก่ การทำร้ายจนสมองเสียหาย หากเนื้อสมองหลุดหาย ก็เป็นส่วนของร่างกาย จึงเป็นการทำอันตรายแก่ร่างกายได้ แต่ถ้าหากเนื้อสมองไม่เสียหาย แต่ทำให้สมองหยุดสั่งการหรือสั่งการอย่างผิดๆ ถึงขั้นที่เรียกได้ว่าเป็นอันตรายต่อจิตใจ ซึ่งบางกรณีอาจต้องพิสูจน์ได้ในทางการแพทย์หรือจิตเวช ดังนั้นคำว่า “จิตใจ” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ใช่ความรู้สึกหรืออารมณ์ การทำร้ายจิตใจจึงมิใช่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีมากระทบจิตใจ เช่น เสียใจ เจ็บใจ แค้นใจ

ตัวอย่างกรณีไม่เป็นอันตรายแก่จิตใจ เช่น สามีจดทะเบียนโอนที่ดินให้กับภรรยาน้อย เมื่อภรรยาหลงทราบ ทำให้ภรรยาหลงคับแค้นใจเป็นอย่างมาก กรณีเช่นนี้ไม่เป็นอันตรายแก่จิตใจ

ตัวอย่างกรณีเป็นอันตรายแก่จิตใจ เช่น

- สามีรู้ว่าภรรยากลัวผีเป็นอย่างมาก จึงแกล้งทำเป็นผีหลอกทำให้ภรรยาตกใจกลัวจนประสาทเสีย หรือ

[๕] รายงานฉบับสมบูรณ์ ชุดความรู้สำหรับพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สามีใส่ยาหล่อมประสาทในอาหารให้ภรรยากิน เมื่อภรรยากินสะสมระยะเวลาหนึ่ง ทำให้ภรรยาไม่ได้สติ มีอาการคล้ายคนบ้า หรือสามีให้ภรรยากินยาระงับประสาท หรือยาทำให้ภรรยามึนเมาไม่ได้สติ หรือ
- สามีรู้ว่าภรรยากลัวห้องมืดและแคบ สามีจึงจับภรรยามาขังในห้องมืด ทำให้ภรรยากลัวจนหมดสติ

"อันตรายต่อสุขภาพ"

หมายถึง การกระทำนั้นทำให้เสียสุขภาพ หรือเกิดอาการเจ็บป่วยทางร่างกายหรือสุขภาพกาย แต่ไม่รวมสุขภาพจิต ซึ่งจำต้องอาศัยการวินิจฉัยทางการแพทย์เช่นเดียวกัน เช่น การแอบใส่ยาลดน้ำหนักให้ภรรยากินเพื่อให้ลดน้ำหนักอย่างรวดเร็ว หรือสามีรู้ว่าภรรยาแพ้ขนแมว แต่กลับนำแมว ๒๕ ตัว มาเลี้ยง เพื่อให้อาการกำเริบ การกระทำดังกล่าวเหล่านี้ถือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๒) กระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว

กล่าวคือ ผู้กระทำ กระทำการใดๆ โดยเจตนาซึ่งการกระทำดังกล่าวมีลักษณะที่วิญญูชนพิจารณาแล้วเห็นว่า “น่าจะก่อให้เกิดอันตราย” แก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว แม้ผู้กระทำจะไม่รู้ว่าการกระทำดังกล่าว น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว ๖ เช่น สามีอารมณ์ฉุนเฉียวขว้างปาสิ่งของในบ้าน หรือสามีหลอกภรรยาให้ตกใจกลัวว่าจะมีคนมาลอบทำร้ายร่างกาย หรือสามีขับรถนำหวาดเสียวเพื่อขู่ให้ภรรยาเกิดความกลัว หรือบิดาลงโทษบุตรที่ติดเล่นเกมสออนไลน์ด้วยการให้บุตรอดอาหาร ๑ วัน กรณีเช่นนี้ถือเป็นการกระทำในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตราย

[๖] คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แก่ร่างกายหรือจิตใจแล้ว เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดที่ไม่ต้องการผล
 แค่น่าจะเกิดผลก็ถือเป็นความรุนแรงในครอบครัวแล้ว โดยผู้กระทำต้องมีเจตนา
 ในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคล
 ในครอบครัว

๓) บังคับหรือใช้อำนาจครอบงำปิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัว
 ต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด
 โดยมีชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

เช่น การบังคับให้บุตรอยู่ในบริเวณที่ตนกำหนดโดยไม่ให้ออกไปไหน
 มาไหน โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร

องค์ประกอบภายในของความผิดตามกฎหมายนี้ จะครอบคลุมเฉพาะการกระทำโดย
 เจตนา ซึ่งเป็นการกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์
 ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น จึงจะเข้าองค์ประกอบภายในของความผิด
 ในคดีความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากในบทนิยามของความรุนแรงในครอบครัว
 ในตอนท้ายได้กำหนดไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท ซึ่งเป็นกระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา
 แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและ
 พฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

ความหมาย “บุคคลในครอบครัว”

พาตรา ๓ วรรคสอง “บุคคลในครอบครัว หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กิน หรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน”

จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถทำความเข้าใจได้ว่า “บุคคลในครอบครัว” ตามพระราชบัญญัตินี้มีความหมายกว้าง และนอกเหนือจากความหมายในกฎหมายครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นบุคคลในครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ จึงหมายรวมถึง

- ๑ **คู่สมรส** หมายถึง ชายและหญิงที่อยู่ร่วมกันโดยจดทะเบียนสมรส
- ๒ **คู่สมรสเดิม** หมายถึง ชายและหญิงที่เคยจดทะเบียนสมรส ต่อมาภายหลังได้จดทะเบียนหย่า
- ๓ **ผู้ที่อยู่กิน หรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส** คือ ชายและหญิงที่อยู่กินเป็นผัวเมียกัน โดยมิได้จดทะเบียนสมรส และปัจจุบันยังคงอยู่กินฉันสามีภรรยากันอยู่หรือแยกทางกันแล้ว
- ๔ **บุตร** หมายถึง บุตรตามความเป็นจริง (บุตรที่สืบสายโลหิตจากบิดามารดาของตน) ได้แก่

๔.๑ บุตรที่เกิดจากมารดาที่ได้มีการจดทะเบียนสมรสกับบิดาของเด็ก หรือหากไม่ได้เกิดในระหว่างสมรสก็เป็นบุตรที่เกิดภายในสามร้อยสิบวันนับแต่การสมรสสิ้นสุดลง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖) ไม่ว่าด้วยความตายของบิดา หรือการหย่า หรือถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสเพราะเหตุโมฆียะ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐๑) เช่น นายสมหมาย กับนางสมพร ได้จดทะเบียนสมรสและอยู่กินด้วยกันมา ต่อมานายสมหมายและนางสมพรได้จดทะเบียนหย่ากัน กรณีนี้ถ้านางสมพรคลอดบุตรออกมาภายในเวลา ๓๑๐ วัน นับแต่วันที่จดทะเบียนหย่า กรณีดังกล่าวกฎหมายให้ถือว่าทารกที่คลอดออกมานั้นเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายสมหมายด้วย

๔.๒ บุตรที่บิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร โดยบิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๘) เช่น นายสมหมาย ได้ไปมีภรรยาน้อยและบุตรด้วยกัน ๑ คน กรณีเช่นนี้ บุตรที่เกิดขึ้นมานั้น จะเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายสมหมาย ก็ต่อเมื่อ นายสมหมายไปจดทะเบียนรับรองบุตร โดยภรรยาน้อยต้องให้ความยินยอมด้วย

๔.๓ บุตรที่มีคำพิพากษาของศาลว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชาย เมื่อปรากฏข้อเท็จจริง เช่น เมื่อมีการช่มชื่นกระทำชำเรา หรือร่วมประเวณีกับมารดาเด็กในระยะเวลาซึ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ หรือมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน หรือเมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้ทั่วกัน ทั่วไปตลอดว่าเป็นบุตร (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๕)

๔.๔ บุตรที่สืบสายโลหิตจากบิดา แม้จะยังไม่มี การจดทะเบียนรับรองบุตร หรือมีคำพิพากษาของศาลว่าเป็นบุตร เช่น นายสมหมายได้ไปมีเพศสัมพันธ์กับนางสาวกาญจนา จนมีบุตรด้วยกัน ๑ คน ซึ่งนายสมหมายก็ไม่ได้ไปจดทะเบียนรับว่าเป็นบุตรของตน และไม่มีผู้ใดไปฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าเด็กเป็นบุตรของนายสมหมาย กรณีเช่นนี้ แม้เด็กนั้นยังมิได้เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายสมหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือว่าเป็นบุตรและเป็นบุคคลในครอบครัว ๗

- ๕ **บุตรบุญธรรม** ซึ่งต้องมีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒
- ๖ **สมาชิกในครอบครัว** มีความหมายกว้าง หมายถึงบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือทางญาติพี่น้องกัน เช่น บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น
- ๗ **บุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน** หมายถึงบุคคลใดที่มีใช้บุคคลตามข้อ ๑ – ๖ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจหรือสังคม และต้องปรากฏว่าบุคคลนั้นต้องพึ่งพาอาศัยหรืออยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ในขณะที่มีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

.....

[๗] รายงานฉบับสมบูรณ์ ชุดความรู้สำหรับพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อสังเกต

๑ คนรับใช้ จะถือว่าเป็นบุคคลในครอบครัวหรือไม่นั้น ยังมีแนวคิดเป็น ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่ ๑

มีความเห็นว่า ถ้าเป็นคนรับใช้หรือลูกจ้างที่รับค่าจ้าง ที่เป็นคนเก่าแก่อยู่ด้วยกันมาเป็นเวลานาน และมีการดูแลแบบญาติ ดังนี้ ถือว่าเป็นบุคคลในครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ถ้าเพิ่งมาอยู่และมีได้ให้การดูแลแบบญาติ ดังนี้แม้อยู่อาศัยหรืออยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ย่อมไม่เป็นบุคคลในครอบครัว

แนวทางที่ ๒

มีความเห็นว่า คนรับใช้หรือลูกจ้างที่รับค่าจ้าง มีกฎหมายเฉพาะบังคับใช้อยู่แล้ว เมื่อเขาไม่พอใจการกระทำของนายจ้างก็สามารถลาออกได้และยังสามารถดำเนินคดีกับนายจ้างได้อยู่แล้ว จึงไม่น่าจะอยู่ในความหมายว่าเป็นบุคคลในครอบครัว

ทั้งสองแนวทางนี้ยังไม่เป็นข้อยุติ ดังนั้นจึงต้องรอกำหนดขึ้นสู่ศาลและมีคำพิพากษาของศาลฎีกา ออกมาเป็นแนวทางการวินิจฉัยต่อไป

๒ ประเด็นที่น่าพิจารณาคือ กรณีคู่สมรสเดิมหรือผู้ที่เคยอยู่กันฉันสามีภรรยา โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสนั้น มีความหมายกว้างแคบเพียงใด

หากคู่สมรสเดิมนั้นพ้นจากการเป็นสามีภรรยากันมานานแล้วก็ดี หรือกรณีที่ไม่ได้สมรส และแยกกันอยู่มานานแล้วก็ดี บุคคลเหล่านี้จะอยู่ในความหมายของบุคคล

ในครอบครัวที่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่ กรณีดังกล่าวอาจต้องอาศัยการตีความเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยอาจต้องพิจารณาว่า สภาพจิตใจของคู่สมรส หรือบุคคลที่เคยอยู่กินร่วมกันยังผูกพันกันอยู่หรือไม่ รวมทั้งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวอื่นๆ ด้วย (ถ้ามี) เป็นต้น ๘

๘1 พ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง

พ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงที่มีได้พึงพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกันกระทำความรุนแรงต่อกัน เนื่องจากมิได้เป็นญาติสืบสายโลหิตกัน **ถ้าหากมิได้พึงพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน** การกระทำความดังกล่าวจะ**ไม่น่า**เป็นความรุนแรงในครอบครัว ๙ หรือไม่ กรณีดังกล่าวอาจต้องอาศัยการตีความเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยอาจต้องพิจารณาถึงสภาพจิตใจรวมทั้งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวอื่นๆ ด้วย (ถ้ามี)

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องเข้าใจความหมายของ “ความรุนแรงในครอบครัว” และ “บุคคลในครอบครัว” เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการกระทำที่จะถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้นั้น ต้องเป็นกรณีบุคคลในครอบครัวกระทำความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัวเท่านั้น (หรืออาจเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้บุคคลในครอบครัวร่วมมือกระทำโดยมีบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ลงมือกระทำความผิด)

[๘] คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

[๙] รายงานฉบับสมบูรณ์ ชุดความรู้สำหรับพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทกำหนดโทษ ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว

มาตรา ๕ " ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว
ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ ให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอม
ความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา
หรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็น
ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒๙๕ ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้"

จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถพิจารณาได้ดังนี้

- ๑ พุทธการณของการกระทำที่จะเข้าองค์ประกอบความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) **ผู้กระทำความผิด** ต้องเป็นบุคคลในครอบครัวตามความหมายในมาตรา ๓ ได้แก่ คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

(๒) **ลักษณะของการกระทำความผิด** ต้องเป็นการกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาทตามองค์ประกอบความผิดที่กล่าวแล้ว

(๓) **ผู้เสียหาย หรือเหยื่อจากการกระทำความผิด** ต้องเป็นบุคคลในครอบครัวตามความหมายในมาตรา ๓ ได้แก่ คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

- ๒) การกำหนดโทษทางอาญาความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ โดยศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจในมาตรการอื่นแทนการลงโทษทางอาญาได้ตามมาตรา ๑๒
- ๓) ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น เนื่องจากการกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวนี้อาจมีความผิดทางอาญารฐานอื่นหรือกฎหมายอื่นอีกด้วย เช่น มีการกักขังย่อมมีความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญา การดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดย่อมดำเนินคดีทั้งสองข้อหา ดังนั้น ผลของการยอมความในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีอาญาซึ่งเป็นความผิดต่อแผ่นดินตามข้อหาอื่นๆ ให้ระงับไปด้วย เว้นแต่ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดฐานทำร้าย

ร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ ๑๐ ให้ความผิดดังกล่าว เป็นความผิดอันยอมความได้ เนื่องจากความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ เป็นความผิดอาญาแผ่นดินยอมความไม่ได้ แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว จึงกำหนดให้ความผิด ฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๙๕ เป็นความผิด ยอมความกันได้เช่นกัน ๑๑ (ข้อสังเกต : หากเป็นกรณีความผิดกรรมเดียว ที่ผิดต่อกฎหมายหลายบทที่ความผิดอาญาแผ่นดินฐานอื่นที่มีโทษไม่สูงกว่า ความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ผลของการยอมความในความผิด ฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะมีผลกระทบต่อการดำเนินคดีอาญา ในความผิดต่อแผ่นดินฐานอื่นที่มีโทษไม่สูงกว่านั้นหรือไม่ เช่น ความผิดฐาน ทำร้ายไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กาย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๙๑ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท)

จากบทบัญญัติ มาตรา ๔ กำหนดอัตราโทษความผิดฐานกระทำความรุนแรง ในครอบครัวไว้เพียงจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ซึ่งเป็นการกำหนดโทษเพียงเล็กน้อย อีกทั้งยังให้ถือว่าเป็นความผิด อันยอมความได้ เนื่องจากกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้คู่กรณีได้ประนีประนอมกัน ภายใต้งบเงื่อนไขตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ได้แก่ การบำบัดฟื้นฟู การคุ้มครอง ประพฤติ การละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น และตามที่ทั้งสองฝ่ายจะตกลงกัน เพื่ออรรถไฉซึ่งสถาบันครอบครัว เป็นหลัก ทั้งนี้กฎหมายยังให้อำนาจศาลกำหนดมาตรการแทนการลงโทษ ตามมาตรา ๑๒ อีกด้วย

[๑๐] ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๙๕ ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[๑๑] คู่มือปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวระดับพื้นที่ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด กำแพงเพชร

ศาลที่มีอำนาจตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

พาตรา ๓ "ศาล หมายถึง ศาลเยาวชนและครอบครัว
ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว"

บทบัญญัติมาตรานี้มีขึ้นเพื่อให้อำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด เหตุผลเพราะว่าในคดีที่เกี่ยวข้องด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัตินี้มีผลกระทบต่อสุขภาพ สิทธิ และความเป็นอยู่ รวมทั้งความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว และคดีประเภทนี้สอดคล้องกับอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนรวมทั้งบุคคลในครอบครัวตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่ความผิดฐานกระทำความรุนแรง ในครอบครัวเป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดอาญาแผ่นดินฐานอื่นที่มีอัตราโทษสูงกว่าความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ดำเนินคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาในความผิดฐานอื่นที่มีอัตราโทษสูงกว่า ตามมาตรา ๘ วรรคสอง

การแจ้งเหตุ การกระทำความรุนแรงในครอบครัว

มาตรา ๕ "ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็น หรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

การแจ้งต่อนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง"

มาตรา ๖ วรรคแรก "การแจ้งต่อนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด"

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็น หรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๕ "ผู้ใดพบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้แจ้งโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใดต่อนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการระงับเหตุโดยมิชักช้า

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไว้รักษาพยาบาล ครู หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องแจ้งหรือรายงานต่อนักงานเจ้าหน้าที่โดยมิชักช้า"

มูลเหตุสำคัญประการหนึ่งของการที่ผู้พบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว (ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนบ้านหรือคนใกล้ชิด) ลังเลที่จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบคือ การกลัวต่อการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญา เช่น กลัวถูกฟ้องฐานหมิ่นประมาท ฐานแจ้งความเท็จ เป็นต้น ^{๑๒} ดังนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงกำหนดให้ผู้แจ้งเหตุโดยสุจริตไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งทางอาญา และทางปกครอง

ในทางปฏิบัติผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัว อาจไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตรง ^{๑๓} ทั้งนี้สามารถแจ้งเหตุต่อศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวซึ่งในกรุงเทพมหานคร คือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ในส่วนภูมิภาค คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรืออาจจะแจ้งต่อศูนย์ประชาบดี ๑๓๐๐ ทั่วประเทศ ศูนย์พิ้งได้ (OSCC) ฯลฯ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้จักได้ประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

.....

[๑๒] คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

[๑๓] พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อสังเกต

การแจ้งเหตุนี้ เป็นการแจ้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจคุ้มครองเบื้องต้น โดยเข้าไปในที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามเรื่องความรุนแรงในครอบครัวช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้ได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ จัดให้มีการร้องทุกข์ตามความประสงค์ของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งเข้าไประงับเหตุความรุนแรงในครอบครัว จึงมิใช่การร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๗) คดีความรุนแรงในครอบครัวจึงยังไม่เริ่มขึ้นเมื่อรับแจ้งเหตุ ดังนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ (ที่มีฐานะเทียบเท่าไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งได้แก่ หัวหน้าสถานีตำรวจ นายอำเภอ / ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ๑๔) จึงไม่สามารถที่จะออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๐ ได้ ๑๕

[๑๔] คำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ ๐๘๘/๒๕๕๓ เรื่อง มอบหมายหมายการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์

[๑๕] คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับแจ้ง

มาตรา ๖ วรรคสอง "เมื่อพบเห็น หรือได้รับแจ้ง มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน ที่เกิดเหตุ เพื่อสอบถามบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้น เกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง จัดให้ผู้กระทำได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ ได้รับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือ นักสังคมสงเคราะห์ และถ้าผู้ถูกกระทำประสงค์จะดำเนินคดี ก็จัดให้ผู้ถูกกระทำร้องทุกข์ดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้ถูกกระทำไม่อยู่ในสภาพหรือวิธีที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งเป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้"

จากบทบัญญัติมาตรานี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับหรือพบเห็นเหตุการณ์กระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นสามารถเข้าไปในเคหสถานที่เกิดเหตุเพื่อยุติความรุนแรงได้ โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ เช่น การบันทึกการรับแจ้ง การขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจกรณีผู้กระทำความรุนแรงขัดขืนยังกระทำความรุนแรงอีก หรือกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปในที่เกิดเหตุได้ การส่งผู้ถูกกระทำฯ เข้ารับการรักษาพยาบาล การแจ้งสิทธิตามกฎหมายให้ผู้ถูกกระทำฯ ทราบ ฯลฯ

การร้องทุกข์ และอายุความร้องทุกข์

พระมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๗) ได้ให้คำนิยามศัพท์ไว้ว่า "คำร้องทุกข์" หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ"

จากบทบัญญัติดังกล่าวพิจารณาได้ว่า การร้องทุกข์ คือการที่ผู้ซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดกฎหมาย ได้เข้าแจ้งความร้องทุกข์กับเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครอง โดยมีเจตนาต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การกล่าวหานี้จะต้องมีเจตนาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ ถ้าไม่มีเจตนาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ หรือไม่ได้แสดงเจตนาที่ประสงค์ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ไม่ถือว่าเป็นการแจ้งความร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วหลายท่านอาจไม่ทราบมาก่อนว่า การแจ้งความร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจหรือโรงพักนั้นมีสองแบบ คือ การร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีอย่างหนึ่ง กับการแจ้งไว้เป็นหลักฐานอีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากคดีอาญาบางคดีเป็นความผิดที่ยอมความได้ ผู้เสียหายจะต้องมีการร้องทุกข์ก่อน กรณีนี้จึงต้องเลือกแบบการร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีเท่านั้น ผลของการร้องทุกข์ที่ผิดรูปแบบ ก็มีผลต่อทุกขั้นตอนในการดำเนินคดี ดังปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๐๖/๒๕๔๓ ความผิดฐานข่มขืนหญิงอื่นซึ่งมิใช่ภรรยาของตน เป็นความผิดอันยอมความได้ พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง กำหนดว่า “ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ” จากรายงานประจำวันรับแจ้งเป็นหลักฐานประกอบกับคำเบิกความของพนักงานสอบสวนว่า ผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์ไว้ก่อนเพื่อเป็นหลักฐานเท่านั้น มิได้มอบคดี

ให้ลงโทษ แม้จะเป็นการแจ้งความ ก็ไม่ถือว่าเป็นคำร้องทุกข์โดยถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพราะยังมีได้มีเจตนาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ การสอบสวนความผิดดังกล่าวที่ผ่านมาจึงไม่ชอบ พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยในความผิดฐานนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

ดังนั้น หากผู้เสียหายต้องการให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ต้องเลือกแจ้งความร้องทุกข์เพื่อการดำเนินคดีถึงที่สุด จึงลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาได้ตามกระบวนการยุติธรรม ส่วนการร้องทุกข์เพื่อเป็นหลักฐาน มักใช้เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดกับตนเองในอนาคต เช่น กรณีการสูญหายของบัตรเครดิต บัตรสำคัญอื่นๆ หรือหนังสือเดินทาง เพื่อไม่ต้องรับผิดชอบกับหนี้สินจากบัตรดังกล่าว

สำหรับความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ถือเป็นคดีความผิดที่ยอมความได้ ดังนั้น การแจ้งความร้องทุกข์จึงต้องมีเจตนาที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ พนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจสอบสวนได้ เว้นแต่การกระทำความรุนแรงนั้นเป็นความผิดฐานอื่นด้วยและความผิดอื่นนั้นเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน พนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจสอบสวนควบคุมไปกับความผิดฐานอื่นนั้น

การร้องทุกข์ในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากการร้องทุกข์ในความผิดตามกฎหมายอื่น ดังนั้นย่อมหลุดพ้นคดีไปอย่างลุล่วงด้วยสาเหตุร้องทุกข์ผิดแบบ

๑ การร้องทุกข์ ๑๖

ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสามารถร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง หรือถ้าไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งเป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้ (มาตรา ๖ วรรคสอง)

“วิสัย” หมายความว่า ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสภาพร่างกายและจิตใจที่สามารถร้องทุกข์หรือแจ้งความได้

“โอกาส” หมายความว่า ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการที่จะร้องทุกข์หรือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ๑๗

๒ รูปแบบการร้องทุกข์

รูปแบบที่ ๑ คือ ผู้เสียหายร้องทุกข์ด้วยตนเอง โดยการเข้าร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

รูปแบบที่ ๒ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์แทน เป็นกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะร้องทุกข์ แต่ไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาที่จะร้องทุกข์ด้วยตนเอง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖ วรรคสอง กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์เฉพาะคดีความรุนแรงในครอบครัวแทนผู้เสียหายได้ ๑๘

[๑๖] “คำร้องทุกข์” หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายและการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒)

[๑๗] คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตัวอย่างที่ ๑ นางสาวสมศรี ถูกสามีทำร้ายร่างกายจนสลบ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้ง ได้เข้าระงับเหตุและนำนางสมศรีส่งโรงพยาบาล เมื่อฟื้นขึ้นมานางสมศรีประสงค์ที่จะร้องทุกข์ดำเนินคดีกับสามีในข้อหากระทำความรุนแรงในครอบครัว เช่นนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถร้องทุกข์แทนได้ (ซึ่งในทางปฏิบัติ หากสามารถทำได้ ควรให้นางสมศรีให้ความยินยอมเป็นหนังสือไว้ด้วย)

ตัวอย่างที่ ๒ นางรุ่งอรุณ ถูกสามีทำร้ายจนสลบ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้ง ได้เข้าระงับเหตุและนำนางรุ่งอรุณส่งโรงพยาบาล กรณีเช่นนี้หากนางรุ่งอรุณยังไม่ฟื้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะไปร้องทุกข์แทนไม่ได้ ต้องให้นางรุ่งอรุณมีสติสัมปชัญญะเสียก่อนจึงจะสอบถามเจตนาว่าจะร้องทุกข์หรือไม่ การร้องทุกข์ที่เน้นเข้าไปของผู้เสียหายไม่ส่งผลเสียหาย เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดอายุความเป็นพิเศษว่าอายุความร้องทุกข์ ๓ เดือน จะเริ่มนับตั้งแต่ผู้เสียหายอยู่ในวิสัยและโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นผู้เยาว์ หรือคนวิกลจริต หรือคนไร้ความสามารถหรือผู้เสมือนไร้ความสามารถ ให้ผู้แทนโดยชอบธรรม (กรณีผู้เสียหายเป็นเด็ก) ผู้อนุบาล (กรณีผู้เสียหายเป็นคนวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถ) หรือผู้พิทักษ์ (กรณีผู้เสียหายเป็นผู้เสมือนคนไร้ความสามารถ) เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕)

[๑๘] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒

แต่ถ้าเป็นกรณีผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้นุบาล หรือผู้พิทักษ์เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้อยู่ในความดูแล ในการนี้ญาติหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจร้องขอให้พนักงานอัยการตั้งผู้แทนเฉพาะคดีดำเนินการร้องทุกข์แทนผู้เยาว์ หรือคนวิกลจริต หรือคนไร้ความสามารถหรือผู้เสมือนไร้ความสามารถได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖)

● อายุความ

มาตรา ๗ “ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว”

จากบทบัญญัติดังกล่าว พิจารณาได้ดังนี้

๑. ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๕) ภายในสามเดือน นับแต่ผู้ถูกกระทำอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ

๒. ถ้ามิได้ร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๖) ภายในสามเดือน นับแต่ผู้ถูกกระทำอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ

๓. อายุความตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ จะต่างกับอายุความร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๖ กล่าวคือ ความผิดอาญาอื่นที่เป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือนนับแต่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความ

แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดการนับอายุความร้องทุกข์ไว้เป็นพิเศษ โดยอายุความในคดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว อายุความสามเดือนจะเริ่มนับตั้งแต่ผู้ถูกระทำอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ (ความสามารถของบุคคลในช่องทางหรือเวลาที่เหมาะสมซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป)

การสอบปากคำ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ก การสอบปากคำผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ อยู่ร่วมขณะสอบปากคำด้วยเพื่อให้คำปรึกษา (ยกเว้นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจรอบุคคลเหล่านี้ได้ ก็ให้สอบปากคำไปก่อน แต่พนักงานสอบสวนต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลเหล่านั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย) ตามมาตรา ๘ ๑๙ โดยนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์นั้นจะต้องเป็นนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติคานียามศัพท์ไว้ในมาตรา ๓ (ซึ่งในทางปฏิบัติกรณีที่บ้านพักเด็กและครอบครัวบางแห่ง ที่ไม่มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อาจจะเข้าร่วมสอบปากคำโดยให้บุคคลที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ทั้งนี้ควรประสานให้พนักงานสอบสวนทำเป็นหนังสือเชิญให้เข้าร่วมสอบปากคำด้วย โดยอาจทำเป็นแบบฟอร์มไว้) ๒๐

[๑๙] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑

[๒๐] ตามข้อเสนอของผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำคู่มือ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ โรงแรมแกรนด์ไฮนด์ ปรีณเซต

ส่วนของการสอบปากคำเด็ก ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความรุนแรงหรือผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว จะต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ และ ๑๓๓ ตี ๒๑ กล่าวคือ ต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการสอบปากคำเด็กนั้นด้วย

การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข่าว

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙ "เมื่อมีการแจ้งตาม มาตรา ๕ หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์ โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใดๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือ ข้อมูลใดๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวตาม พระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

[๒๑] แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๐

จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถพิจารณาได้ดังนี้

- ๑ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๕ โดยผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีการร้องทุกข์โดยผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนตามมาตรา ๖ แล้ว
- ๒ ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใดๆ ซึ่งภาพเรื่องราว หรือข้อมูลใดๆ

คำว่า **“ห้ามมิให้ผู้ใด”** หมายความว่า ห้ามทั้งนิติบุคคล บุคคลธรรมดาทั่วไปไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เด็ก คนหนุ่มสาวหรือผู้สูงอายุ ถ้าฝ่าฝืนกระทำการที่กฎหมายห้ามไว้ย่อมเป็นความผิดได้ทั้งนั้น

คำว่า **“โฆษณา”** หมายความว่า การเผยแพร่หนังสือออกไปยังสาธารณชนด้วยวิธีใดๆ เช่น การป่าวร้อง การป่าวประกาศ ไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีใด เช่น กระทำโดยภาพ โดยเสียง โดยตัวอักษรหรือเป็นหนังสือ เป็นต้น

คำว่า **“เผยแพร่”** หมายความว่า โฆษณาให้แพร่หลาย หรือทำให้แพร่หลายออกไปซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใดๆ

- ๓ ผลของการกระทำ ส่งผลโดยประการน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในคดี โดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้พิมพ์โฆษณาหรือเผยแพร่มีเจตนาที่จะทำให้อื่นเสียหาย อันเนื่องมาจากการพิมพ์โฆษณาหรือเผยแพร่นั้นหรือไม่ ผู้ใดฝ่าฝืนโดยโฆษณาเผยแพร่ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำการฝ่าฝืนย่อมเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตราี้ และมีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ผู้โฆษณา หรือเผยแพร่ต้องมีเจตนาที่ทำให้ผู้อื่นเสียหายด้วยจึงจะมีความผิด

สำหรับบทบัญญัติมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียงแพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัวชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดหรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น และมีให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา โดยได้รับอนุญาตจากศาล หรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ” และมีบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนตามมาตรา ๑๓๑ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” (วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ จะถูกยกเลิก โดยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๓ โดยกำหนดใหม่ไว้ในมาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๔๒ มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ)

ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก หรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ โดยผู้ฝ่าฝืนมีโทษตามมาตรา ๗๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ๒๒

[๒๒] คู่มือปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวระดับพื้นที่ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกำแพงเพชร

การบรรเทาทุกข์ให้แก่ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ฉบับนี้ยังมีมาตรการช่วยเหลือผู้ถูกระทำ และผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอีกด้วย โดยกฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้นผู้ใหญ่หรือศาลออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ๒ กรณี คือ

๑ ออกคำสั่งกำหนดมาตรการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้นผู้ใหญ่

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๑๐ ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (คือ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หัวหน้าสถานีตำรวจ หรือนายอำเภอ / ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ ตามคำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ ๐๘๘/๒๕๕๓ เรื่อง มอบหมายการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓) มีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใดๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวในชั้นสอบสวนไม่ว่าผู้นั้นจะร้องขอหรือไม่ เช่น

- กำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว และออกคำสั่งใดๆ เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี
- ให้ผู้กระทำฯ เข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์
- ให้ผู้กระทำฯ ชดใช้เงินช่วยเหลือหรือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะของผู้กระทำฯ
- ห้ามผู้กระทำฯ เข้าไปในสถานที่พำนักของครอบครัว
- ห้ามผู้กระทำฯ เข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว
- กำหนดวิธีการดูแลบุตร

หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐ วรรคท้าย)

การออกคำสั่งโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่^{๒๓} จะดำเนินการได้ต่อเมื่อได้มีการร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วเท่านั้น และเป็นการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ แม้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจะไม่ร้องขอก็ตาม แต่เมื่อออกคำสั่งแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่โดยพนักงานสอบสวน (ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒) ต้องนำคำสั่งนั้นไปให้ศาลรับรองภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่ง โดยศาลมีอำนาจปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม หรือไม่เห็นชอบกับคำสั่งนั้นได้ (โดยในทางปฏิบัติพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะเสนอความเห็นไปตาม แบบ คร.๗ และพนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ มีอำนาจออกคำสั่งตาม แบบ คร. ๘)^{๒๓}

.....

[๒๓] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓

อย่างไรก็ดี ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลนี้ ตามมาตรา ๑๐ สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือต่อศาลภายในสามสิบวัน นับแต่ทราบคำสั่ง และกฎหมายให้ถือว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนี้เป็นที่สุด (มาตรา ๑๒ วรรคท้าย)

๒) ออกคำสั่งกำหนดมาตรการโดยศาล

ในขณะที่คดีอยู่ระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตาม มาตรา ๑๑ หรือออกคำสั่งใดๆ ตามที่เห็นสมควรได้ หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีดังกล่าว เป็นการเปิดช่องทางในการขอให้มีการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งบางกรณีผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ อาจไม่สะดวกที่จะขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ออกคำสั่งฯ โดยสามารถไปยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ ซึ่งในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๑ นี้ หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม จะมีอัตราโทษสูงกว่ากรณีที่ออกคำสั่งโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ฯ ตามมาตรา ๑๐

การพิจารณา พิพากษาคดีความรุนแรงในครอบครัว

พ ระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
กำหนดบทบาทให้ศาลสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

- ๑ ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว และออกคำสั่งใดๆ เท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี ตามมาตรา ๑๐ และ ๑๑
- ๒ ให้ศาลพยายามไกล่เกลี่ยให้ยอมความกัน โดย มาตรา ๑๕ กำหนดว่า “ไม่ว่าการพิพากษาคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ” ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย

(๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(๒) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภรรยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

(๓) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์

(๔) มาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภรรยา และบุคคลในครอบครัว ให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

การให้ไกล่เกลี่ยให้ยอมความกันนี้ ศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมเพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้มีการยอมความกัน ตามมาตรา ๑๖

- ๓ การพิจารณาพิพากษาคดี กรณีที่ศาลพิพากษาว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิด พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ศาลมีอำนาจกำหนดใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงิน ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้ (ตามมาตรา ๑๒)

การตั้งผู้ไกล่เกลี่ย/ประนีประนอม

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้คดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นคดีอันยอมความได้ เพื่อเป็นการบรรลุมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว

มาตรา ๑๖ “เพื่อประโยชน์ในการยอมความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความหรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้ว ให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณีด้วย ในกรณีที่มีการไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญายอมความขึ้นหรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญายอมความกันต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญายอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญายอมความนั้น”

จากบทบัญญัติ มาตรา ๑๖ กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล โดยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยเอง หรือ ตั้งผู้ไกล่เกลี่ยหรือผู้ประนีประนอม ประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้มีการยอมความกัน ทั้งนี้อาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความยอมความกันก็ได้ (นายสาโรช นักเบศร์ อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการสูงสุด มีข้อเสนอแนะว่า ในทางปฏิบัติกรณีมีการไกล่เกลี่ย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหนังสือให้คู่กรณีลงลายมือชื่อให้ความยินยอมในการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยไว้ด้วย) ๒๔

การจัดให้มีการประนีประนอมยอมความกัน ได้มีระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดเป็นแนวทางไว้ สรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

- ๑) กรณีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ยังไม่ร้องทุกข์หรือไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำ หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรและคู่กรณียินยอมจะดำเนินการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณียอมความกันก็ได้ ๒๕

[๒๔] การประชุมโครงการจัดทำร่างคู่มือฯ ครั้งที่ ๑ ณ โรงแรม รามาดา เดิร์มา ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓

[๒๕] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖ วรรคสอง

๒) กรณีมีการร้องทุกข์และคดีอยู่ระหว่างการสอบสวน พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถจัดให้มีการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณียอมความกันได้ ๒๖

๓) เมื่อการไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จ โดยคู่กรณีตกลงยอมความกันได้และเงื่อนไขหรือข้อตกลงยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ จัดให้มีการไกล่เกลี่ยทำสัญญายอมความ ตามแบบ คร.๙ แล้วนำสัญญายอมความนั้นพร้อมคู่กรณีไปพบพนักงานสอบสวน เพื่อบันทึกข้อตกลง ตามแบบ คร. ๑๐ ต่อไป ๒๗

๔) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหรือผู้ได้รับมอบหมายจากศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวสอดส่องและให้คำแนะนำให้มีการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง ๒๘

๕) กรณีผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามเงื่อนไขและระยะเวลาในบันทึกข้อตกลง ก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการถอนคำร้องทุกข์หรือยอมความให้ โดยการส่งสำนวนหรือเสนอความเห็นให้พนักงานอัยการสั่งต่อไป

แต่ถ้ามีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในบันทึกข้อตกลง ก็ให้พนักงานสอบสวนยกคดีขึ้นทำการสอบสวน และส่งตัวผู้กระทำฯ ให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งคดี ต่อไป ๒๙

[๒๖] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๖

[๒๗] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗

[๒๘] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘

[๒๙] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

การแสดงผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ กำหนดให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำรายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่ง กำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ รายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง

สาระสำคัญของกฎหมายลำดับรอง ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้ ได้มีการตราและประกาศกฎหมายลำดับรองมาใช้บังคับ คือ

- ๑ กฎกระทรวงกำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓ ซึ่งออกตามมาตรา ๑๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกฎกระทรวงดังกล่าวกำหนดให้สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และยังกำหนดให้มี “ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว” เป็นหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการสนับสนุนแก่พนักงานเจ้าหน้าที่และศาล โดยปฏิบัติหน้าที่ในการรับแจ้งเหตุ ประสานพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งการให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล อันเป็นข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ และบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ต่อไป
- ๒ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง

หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ซึ่งมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ (ตามมาตรา ๑๐) รวมถึงเงื่อนไขหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อจัดอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน

- ๓) **ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการในการออกบัตร และแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (พ.ศ. ๒๕๕๑)** ซึ่งกล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อออกบัตรประจำตัว เงื่อนไขการออกบัตร อายุบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่
- ๔) **ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (พ.ศ. ๒๕๕๑)** เป็นระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเกี่ยวกับการร้องทุกข์ การสอบสวน การร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือศาลพิจารณาคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ การจัดให้มีการยอมความ โดยมีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ หรือก่อนการถอนคำร้องทุกข์
- ๕) **ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑** โดยกำหนดกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฯ ตั้งแต่การเข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถาม และจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ และได้รับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์

นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนจัดให้มีการร้องทุกข์เมื่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี

- ๖ **ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑** เป็นระเบียบที่กล่าวถึงขั้นตอนในการไกล่เกลี่ยให้ยอมความกันในระหว่างการสอบสวน ซึ่งหากคู่กรณีสามารถยอมความกันได้ ผู้จัดการไกล่เกลี่ยจะดำเนินการทำสัญญายอมความให้แล้วนำสัญญายอมความนั้นให้พนักงานสอบสวน พร้อมผู้กระทำและผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไปทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ต่อพนักงานสอบสวน (มาตรา ๑๒ วรรคสอง)
- ๗ **ระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษและเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. ๒๕๕๐** ซึ่งเป็นการออกระเบียบโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ และเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง โดยกำหนดให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีความรุนแรงในครอบครัวสามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการซึ่งเป็นไปตามระเบียบ ดังจะได้กล่าวต่อไป

๗.๑ ในการกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติดูแลผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือทำทัณฑ์บนไว้แทนการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจใช้ดุลพินิจพิจารณากำหนดว่าจะใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง

หรือหลายอย่างรวมกันก็ได้ ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบฯ ข้อ ๔ ถึง ข้อ ๙ โดยให้พิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิด พฤติการณ์แห่งคดี อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของผู้กระทำความผิด ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ประกอบดุลพินิจที่จะใช้วิธีการดังกล่าว ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย และเหมาะสมกับพฤติการณ์ เฉพาะเรื่อง โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว เป็นสำคัญ และศาลอาจสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหาย หรือบุคคลในครอบครัวประกอบดุลพินิจด้วยก็ได้

๗.๒ กรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง ให้ศาลจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอน คำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการตามข้อ ๔ ถึง ข้อ ๙ ของระเบียบดังกล่าว ข้อเดียวหรือหลายข้อ มาเป็นเงื่อนไขในการ ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจรับฟังความคิดเห็น ของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้

๘ คำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ ๐๘๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓ เรื่อง มอบหมายการออกคำสั่งกำหนด มาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีตำรวจ นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ที่ได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และหรือได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อ บรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

หลักปณิญาสากล อนุสัญญาระหว่างประเทศ และกฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR)

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศ “ปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัวของชีวิตครอบครัวที่จะไม่ถูกละเมิด ปณิญาดังกล่าวไม่มีฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นเพียงคำประกาศที่ได้รับการยอมรับโดยมติเอกฉันท์จากที่ประชุมสมาชิกสหประชาชาติ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ดังนั้น ประเทศสมาชิกสหประชาชาติทุกประเทศจะต้องปฏิบัติตามปณิญาสากลดังกล่าว เช่น

- ข้อ ๑๒ “บุคคลใดๆ จะถูกแทรกแซงในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถาน ในการสื่อสาร หรือถูกลบหลู่ในเกียรติยศไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย
- ข้อ ๑๖ (๓) “ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติและหลักของสังคม และมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ”
- ข้อ ๒๕ (๒) “มารดาและเด็กชอบที่จะได้รับการดูแลและช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งหลายไม่ว่าเป็นบุตรในสมรสกันหรือบุตรนอกสมรส ย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกัน”

จากบทบัญญัติทั้งสามข้อดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในฐานะปัจเจกชนได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากจนกระทั่งสหประชาชาติได้ประกาศรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

๒. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW))

อ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทดั้งเดิมของบุรุษและสตรีในทางสังคมและครอบครัว เพื่อให้บรรลุถึงความเสมอภาคระหว่างบุรุษและสตรี โดยรัฐต้องใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อปรับเปลี่ยนแบบแผนพฤติกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติและประเพณีที่อยู่บนพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมระหว่างบุรุษและสตรี ต่อมาในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ประเทศไทยได้มีมติคณะรัฐมนตรียอมรับว่า ความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวและสังคมมีปรากฏอยู่ทุกที่และเกิดในทุกระดับของสังคมทุกกลุ่มรายได้และทุกวัฒนธรรม และเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒ มติคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้มีมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีและสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๓ ซึ่งบัญญัติว่าบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

๓. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ (Convention on the Rights of the Child (CRC))

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเริ่มต้นจากสิทธิของเด็กในด้านพลเมือง ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม โดยชาติต่างๆ ได้รับการรับรองสิทธิเด็กในรูปแบบต่างๆ โดยองค์การสหประชาชาติในส่วนของคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (United Committee on the Rights of the Child) ต่อมาได้พัฒนานำสิทธิเด็กต่างๆ มารวบรวมไว้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๘๙ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๙๐ โดยประเทศไทยนั้นได้ลงนามเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และอนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ในประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าว กำหนดให้สิทธิขั้นพื้นฐานแก่เด็ก ดังนี้

- ๑ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด ได้รับการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน มีสันติภาพ และความปลอดภัย
- ๒ สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา มีครอบครัวที่อบอุ่น ได้รับการศึกษาที่ดี และภาวะโภชนาการที่เหมาะสม
- ๓ สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองให้รอดพ้นจากการทำร้าย การล่วงละเมิด การละเลย การนำไปขาย การใช้แรงงานเด็ก และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบอื่นๆ
- ๔ สิทธิในการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น แสดงออก การมีผู้รับฟัง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง

๔. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๐ (๖) บัญญัติว่า “เด็ก เยาวชน สตรี หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสมและย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ”

มาตรา ๕๒ “เด็ก เยาวชน มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว”

เมื่อพิจารณาทั้งสองมาตราข้างต้น เป็นบทบัญญัติที่รับรองให้เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม อย่างไรก็ตามปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวยังคงเกิดขึ้นในสังคม เมื่อพิจารณาลักษณะของปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่มีความละเอียดซับซ้อนเกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว มีลักษณะแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายที่เกิดจากการกระทำของบุคคลทั่วไป การใช้บทลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอในการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดอีกด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นในการบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยกฎหมายดังกล่าวต้องมีวิธีการ ขั้นตอนที่แตกต่างกันจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาโดยทั่วไป และสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ซึ่งจะกล่าวถึงพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวในหัวข้อต่อไป

๕. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มีเจตนารมณ์ เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และมีพัฒนาการที่เหมาะสม ป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรม ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การห้ามผู้ใดกระทำการทารุณกรรมเด็ก หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๗๘) ซึ่งกฎหมายกำหนดมาตรการต่างๆ ที่ให้อำนาจรัฐเข้าไปแทรกแซงได้ หากพบว่าเด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมหรือถูกทารุณกรรม

๖. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอาจมีบางประเด็นที่ต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่น

- ๑ **ผู้เสียหาย** ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๒(๔) “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๖
- ๒ **ผู้มีอำนาจจัดการแทนได้** ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ผู้ที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ คือ

- มาตรา ๕ "ในคดีซึ่งผู้เสียหายเป็นหญิงมีสามีหญิงนั้นมีสิทธิฟ้องคดีได้เอง โดยมีต้องได้รับอนุญาตจากสามีก่อนภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๕(๒) สามีมีสิทธิฟ้องคดีอาญาแทนภรรยาได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากภรรยา"

โดยมาตรานี้ให้สิทธิภรรยาในการจัดการเรื่องส่วนตัวเองโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากสามี และ สิทธิของสามีที่ฟ้องคดีอาญาแทนภรณานั้น นอกจากจะต้องเป็นสามีภรณากันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว มูลคดีอาญาที่กระทำต่อภรรยา ต้องเกิดขึ้นในระหว่างที่เป็นสามีภรณากันด้วย การสมรสต้องยังไม่สิ้นสุดลง

- มาตรา ๕ บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้

(๑) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล เฉพาะความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์ หรือผู้ไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความดูแล

(๒) ผู้เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภรรยาเฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ ผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา ๖ บิดามารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรย่อมมีฐานะเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม รวมถึงผู้รับบุตรบุญธรรมด้วย ซึ่งบุคคลที่กล่าวมานี้ มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ และมุ่งหมายให้ความคุ้มครองคุ้มครองทั้งกรณีที่ถูกบุคคลวิกลจริตที่ศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และบุคคลวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และกรณีที่ถูกผู้เสียหายถูกทำร้ายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ สำหรับผู้เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน ให้ถือหลักตามสายโลหิต ส่วนสามีหรือภรรยาต้องเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

- มาตรา ๖ ในคดีอาญาซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือเป็นผู้วิกลจริต หรือคนไร้ความสามารถไม่มีผู้อนุบาล หรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลไม่สามารถจะทำการตามหน้าที่โดยเหตุหนึ่งเหตุใด รวมทั้งมีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เยาว์หรือคนไร้ความสามารถนั้นๆ ญาติของผู้นั้น หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องอาจร้องต่อศาลขอให้ตั้งเขาเป็นผู้แทนเฉพาะคดีได้ โดยศาลจะทำการไต่สวนซึ่งอาจจะตั้งผู้ร้องหรือบุคคลที่ยินยอมเป็นผู้แทนเฉพาะคดีก็ได้ หรือกรณีที่ไม่มียุติโดยยอมเป็นผู้แทนเฉพาะคดี ศาลอาจตั้งพนักงานปกครองเป็นผู้แทนได้

สรุปได้ว่า มาตรา ๖ นี้ เป็นกรณีการตั้งผู้แทนเฉพาะคดีนี้เพราะไม่มีผู้จัดการแทนผู้เสียหายหรือผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลไม่สามารถทำหน้าที่ได้หรือมีผลประโยชน์ขัดกัน

๓ การสอบสวน

มาตรา ๑๓๓ ทวิ “ในความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการชุลมุนต่อสู้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำผู้เสียหาย หรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใด หรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรงให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวน และห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิตามวรรคหนึ่งด้วย

นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือพนักงานอัยการที่เข้าร่วมในการถามปากคำอาจถูกผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กตั้งข้อรังเกียจได้ หากมีกรณีดังกล่าวให้เปลี่ยนตัวผู้นั้น

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๓๙ การถามปากคำเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียงการถามปากคำดังกล่าว ซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำพร้อมกันได้ ให้พนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กโดยไม่มีบุคคลใด บุคคลหนึ่งตามวรรคหนึ่งอยู่ร่วมด้วยก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอนบุคคลอื่นไว้ในสำนวนการสอบสวน และมีให้ถือว่า การถามปากคำผู้เสียหาย หรือพยาน ซึ่งเป็นเด็กในกรณีดังกล่าวที่ได้กระทำไปไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

มาตรา ๑๓๒ ตี “เว้นแต่ในกรณีที่จำเลยอ้างตนเองเป็นพยาน ในการสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้ศาลจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และศาลอาจปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ศาลเป็นผู้ถามพยานเอง โดยแจ้งให้พยานนั้นทราบประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งต้องการสืบ แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นๆ หรือศาลจะถามผ่านนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ได้

(๒) ให้คู่ความถาม ถามค้าน หรือถามตงผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์

ในการเบิกความของพยานดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณาด้วย และเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ทราบ

ก่อนการสืบพยานตามวรรคหนึ่ง ถ้าศาลเห็นสมควร หรือ ถ้าพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี หรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอโดยมีเหตุผลอันสมควร ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าจะเป็นผลร้ายแก่เด็กถ้าไม่อนุญาตตามที่ร้องขอ ให้ศาลจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีที่ไต่บันทึกไว้ในชั้นสอบสวนตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง ต่อหน้าคู่ความ และในกรณีเช่นนี้ให้ถือสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาล โดยให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม ถามค้านหรือถามตงได้ ทั้งนี้ เท่าที่จำเป็นและภายในขอบเขตที่ศาลเห็นสมควร

ในกรณีที่ไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความตามวรรคหนึ่งเพราะมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง ให้ศาลรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานนั้นในชั้นสอบสวนตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง เสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาล และให้ศาลรับฟังประกอบพยานอื่นในการพิจารณาพิพากษาคดีได้”

หลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาศัตินาฎา มาตรา ๑๓๓ ทวิ ถูกนำมาปฏิบัติกับผู้ต้องหาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาศัตินาฎา มาตรา ๑๓๔/๒ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓๓ ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ดังนั้นในคดีความรุนแรงในครอบครัวหากผู้กระทำเป็นเด็ก การสอบสวนคดีดังกล่าว นอกจากจะต้องมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์อยู่ขณะสอบปากคำผู้ถูกกระทำ

การสอบปากคำเด็กผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวก็ต้องมีดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ และการสืบพยานในชั้นศาลก็ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ ตี ด้วย

๗. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ครอบครัว

ก การหย่า ศาลจะพิพากษาให้สามีภรรยาหย่าขาดจากการสมรสกันได้จะต้องมีสามีหรือภรรยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องขอหย่า ในการฟ้องคดีคู่สมรสต้องอาศัยเหตุหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ จะอาศัยเหตุอื่นมาฟ้องหย่าไม่ได้ โดยเฉพาะมาตรา ๑๕๑๖ (๓) ซึ่งบัญญัติว่า “สามีหรือภรรยาทำร้าย หรือทรมาณร่างกาย หรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาทเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่ง...ถ้าเป็นการร้ายแรงอีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้”

มาตรา ๑๕๑๖ (๓) เป็นเหตุหย่าที่เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยจะต้องเป็นการทำร้าย หรือทรมาณร่างกาย หรือจิตใจ หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งหรือผู้เป็นบุพการีของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง และจะต้องเป็นการร้ายแรงด้วยจึงจะฟ้องหย่าได้ นอกจากนี้ ถ้าเหตุแห่งการหย่าตามมาตรา ๑๕๑๖ (๓) เกิดขึ้นเพราะฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบก่อให้เกิดขึ้นโดยมุ่งประสงค์ให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจทนได้ จึงต้องฟ้องหย่า อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา ๑๕๒๔) และขณะคดีฟ้องหย่าอยู่ในระหว่างการพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอ ศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น เรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดูสามีภรรยา และการอุปการะเลี้ยงดูบุตร (มาตรา ๑๕๓๐) ^{๓๐}

[๓๐] รายงานฉบับสมบูรณ์ ชุดความรู้สำหรับพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๘. ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๗๓ “เด็กอายุไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายนั้น” ๓๑

บทบัญญัติดังกล่าว หากเด็กอายุไม่เกินสิบปีกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายกำหนดว่าเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กนั้นให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งถือว่าเด็กนั้นเป็นเด็กที่ต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง โดยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกลุ่มนี้ จะต้องดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ๓๒

๙. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๘

จะถูกยกเลิกตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔

[๓๑] พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑

[๓๒] ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษ พ.ศ. ๒๕๕๑

- ๑ การจับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด มาตรา ๔๙ จะจับได้ต่อเมื่อเด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีผู้เสียหายชี้ตัวและยืนยันให้จับในกรณียังไม่ได้ร้องทุกข์ หรือมีผู้ขอให้จับโดยแจ้งว่าได้มีการร้องทุกข์แล้ว หรือมีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมายเหตุ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี
เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๖๖ “ห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด
เว้นแต่เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาล

การจับกุมเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดให้เป็นไปตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

มาตรา ๖๙ “ในการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำ
ความผิด ให้เจ้าพนักงานผู้จับแจ้งแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นว่าเขาต้องถูกจับ
และแจ้งข้อกล่าวหา รวมทั้งสิทธิตามกฎหมายให้ทราบ หากมีหมายจับ
ให้แสดงต่อผู้ถูกจับ แล้วนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวน
แห่งท้องที่ที่ถูกจับทันที เพื่อให้พนักงานสอบสวนของท้องที่ดังกล่าวส่งตัว
ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบโดยเร็ว

ถ้าขณะจับกุมมีบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การ
ซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย อยู่ด้วยในขณะนั้น ให้เจ้าพนักงานผู้จับ
แจ้งเหตุแห่งการจับให้บุคคลดังกล่าวทราบ และในกรณีความผิดอาญา
ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี
เจ้าพนักงานผู้จับจะสั่งให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้น
ไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่งก็ได้ แต่ถ้าในขณะนั้น

ไม่มีบุคคลดังกล่าวอยู่กับผู้ถูกจับ ให้เจ้าพนักงานผู้จับแจ้งให้บุคคลดังกล่าวคนใดคนหนึ่งทราบถึงการจับกุมในโอกาสแรกเท่าที่สามารถกระทำได้ และหากผู้ถูกจับประสงค์จะติดต่อสื่อสารหรือปรึกษาหารือกับบุคคลเหล่านั้นซึ่งไม่เป็นอุปสรรคต่อการจับกุมและอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการได้ ให้เจ้าพนักงานผู้จับดำเนินการให้ตามควรแก่กรณีโดยไม่ชักช้า

ในการจับกุมและควบคุมเด็กหรือเยาวชนต้องกระทำโดยละมุนละม่อม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่เป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน และห้ามมิให้ใช้วิธีการควบคุมเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับหรือบุคคลอื่น รวมทั้งมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่เด็กไม่ว่ากรณีใดๆ เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างยั้งอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อความปลอดภัยของเด็กผู้ถูกจับหรือบุคคลอื่น

ก่อนส่งตัวผู้ถูกจับให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ ให้เจ้าพนักงานผู้จับทำบันทึกการจับกุม โดยแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุแห่งการจับให้ผู้ถูกจับทราบ ทั้งนี้ห้ามมิให้ถามคำให้การจากผู้ถูกจับถ้าขณะทำบันทึกดังกล่าวมีบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย อยู่ด้วยในขณะนั้น ต้องกระทำต่อหน้าบุคคลดังกล่าวและจะให้ลงลายมือชื่อเป็นพยานด้วยก็ได้ ถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนในชั้นจับกุมมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานเพื่อพิสูจน์ความผิดของเด็กหรือเยาวชน แต่ศาลอาจนำมาฟังเป็นคุณแก่เด็กหรือเยาวชนได้”

มาตรา ๗๖ “เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ห้ามมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมเด็กหรือเยาวชน หรือพนักงานสอบสวนจัดให้มีหรืออนุญาตให้มีหรือยินยอมให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการสอบสวน”

๒

การควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนในชั้นสอบปากคำ มาตรา ๕๐ กำหนดว่า เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิด และเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานสอบสวน ต้องแจ้งการควบคุมแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจ และบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็ก หรือเยาวชนอาศัยอยู่

หมายเหตุ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๖๘ “เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน ห้ามมิให้ควบคุม คุมขัง กักขัง คุมความประพฤติ หรือใช้มาตรการอื่นใดอันมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือเป็นจำเลย เว้นแต่มีหมายหรือคำสั่งของศาล หรือเป็นกรณีการคุมตัวเท่าที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ หรือมาตรา ๗๒”

มาตรา ๘๑ “ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนจำต้องควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาไว้ก่อนส่งตัวไปศาล ตามมาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๒ ห้ามมิให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหานั้นไว้ปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ และห้ามมิให้ควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่”

๓

การสอบปากคำเด็กหรือเยาวชน มาตรา ๕๐ กำหนดว่า พนักงานสอบสวนต้องสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน และเมื่อพนักงานสอบสวนสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนแล้ว ให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจใช้ดุลพินิจดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ยังสถานพินิจ หรือ
- (๒) ปลดปล่อยชั่วคราวโดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่อาศัยอยู่ โดยกำหนดเงื่อนไขดังต่อไปนี้
 - ปลดปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีสัญญาประกัน หรือ
 - ปลดปล่อยชั่วคราวโดยมีสัญญาประกัน หรือ
 - ปลดปล่อยชั่วคราวโดยมีสัญญาประกันและหลักประกัน

หมายเหตุ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๓๐ “เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งถูกจับหรือเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดถูกเรียกมา ส่งตัวมาเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง มาปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวน หรือมีผู้นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นเข้ามามอบตัวต่อพนักงานสอบสวน และคดีนั้นเป็นคดีที่ต้องพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้พนักงานสอบสวนรีบสอบถามเด็กหรือเยาวชนในเบื้องต้นเพื่อทราบชื่อตัว ชื่อสกุล อายุ สัญชาติ ถิ่นที่อยู่ สถานที่เกิด และอาชีพของเด็ก

หรือเยาวชน ตลอดจนชื่อตัว ชื่อสกุล และรายละเอียดเกี่ยวกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย แล้วแจ้งข้อกล่าวหาให้บุคคลดังกล่าวทราบ และแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๒

การสอบถามเบื้องต้นตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสม โดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง อยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ สภาวะของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และต้องใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจได้โดยง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทย ก็ให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือจัดหาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หากเด็กหรือเยาวชนประสงค์จะติดต่อสื่อสารหรือปรึกษาหารือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย และอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการได้ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้ตามควรแก่กรณีโดยไม่ชักช้า”

มาตรา ๗๒ “ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับตัวเด็กหรือเยาวชน ซึ่งถูกจับ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันที ทั้งนี้ ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนผู้ถูกจับจากที่ทำการของพนักงานสอบสวน มาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดมีบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย และบุคคลหรือองค์การดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ายังสามารถปกครองดูแลเด็ก

หรือเยาวชนนั้นได้ พนักงานสอบสวนอาจมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บุคคลดังกล่าวไปปกครองดูแลและสั่งให้นำตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนภายหลังถูกจับ ในกรณีเช่นว่านี้ หากมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเด็กหรือเยาวชนจะไม่ไปศาล พนักงานสอบสวนจะเรียกประกันจากบุคคลดังกล่าวตามควรแก่กรณีก็ได้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้นำไปใช้บังคับในคดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าการดีอาจเปรียบเทียบปรับได้”

มาตรา ๗๕ “ในการสอบสวน ให้กระทำในสถานที่ที่เหมาะสมโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่ปะปนกับผู้ต้องหาอื่นหรือมีบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานที่นั้นอันมีลักษณะเป็นการประจานเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ สภาพของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และต้องใช้ภาษาและถ้อยคำที่ทำให้เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจได้ง่าย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่สามารถสื่อสารหรือไม่เข้าใจภาษาไทย ให้จัดหาล่ามให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก หรือความช่วยเหลืออื่นใดให้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ในการแจ้งข้อกล่าวหาและสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิด จะต้องมีการปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนร่วมอยู่ด้วยทุกครั้ง พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่าเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของเด็กหรือเยาวชนอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ทั้งนี้ เมื่อคำนึงถึงอายุ เพศ และสภาพจิตใจของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดแต่ละราย

ในการแจ้งข้อหาและการสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนตามวรรคสอง บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยจะเข้าร่วมรับฟังการสอบสวนดังกล่าวด้วยก็ได้”

๔ การพิจารณาคดีอาญาของศาล

๑) ถ้าศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเห็นเป็นการสมควรที่จะควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ในระหว่างพิจารณา ให้ศาลสั่งควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ยังสถานพินิจ หรือสถานที่อื่นใดทำนองเดียวกันตามที่ศาลเห็นสมควร และให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชน มีหน้าที่จัดส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมายังศาลตามคำสั่งศาล (มาตรา ๖๗)

๒) ไม่ว่าเวลาใดก่อนศาลชี้ขาดตัดสินคดี ถ้าผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเห็นสมควรให้มีอำนาจเรียกจำเลยไปสอบถามเป็นการเฉพาะตัวเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อหาและสาเหตุแห่งการกระทำผิดบุคลิกลักษณะ ท่วงที วาจา และข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๘ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ทั้งนี้ให้กระทำในห้องที่เหมาะสมซึ่งมิใช่ห้องพิจารณาคดีนั้น (มาตรา ๗๑)

๓) เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจเรียกบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้ที่ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องมาเป็นพยานเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับจำเลยได้ (มาตรา ๗๖)

๔) ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวถือว่าอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ หรือบุคคลที่ให้การศึกษา หรือให้การทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วย (มาตรา ๗๘)

๕) ในการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งควรจะได้รับการฝึกอบรมสั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคณๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็ก หรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน (มาตรา ๘๒)

หมายเหตุ

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๓๓ “เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาล ให้ศาลตรวจสอบว่าเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่ การจับและการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากการจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าเด็กหรือเยาวชนยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งให้และเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนศาลอาจมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชนในระหว่างการดำเนินคดี โดยกำหนดให้บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่นำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปพบพนักงานสอบสวนหรือพนักงานคุมประพฤติ หรือศาล แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการกระทำของเด็กหรือเยาวชนมีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในสถานพินิจหรือในสถานที่อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย และตามที่ศาลเห็นสมควร

ถ้าเยาวชนนั้นมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีลักษณะหรือพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่น หรือมีอายุเกินยี่สิบปีบริบูรณ์แล้ว ศาลอาจมีคำสั่งให้ควบคุมไว้ในเรือนจำหรือสถานที่อื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่ผู้ดูแลตามวรรคหนึ่งหรือการปล่อยชั่วคราว หากปรากฏต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนมีความจำเป็นต้องเข้ารับการบำบัดรักษา หรือรับคำปรึกษาแนะนำ หรือเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดใดๆ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการเช่นนั้นด้วยก็ได้”

มาตรา ๓๕ “ก่อนมีคำสั่งควบคุมหรือคุมขังเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือซึ่งเป็นจำเลยทุกครั้ง ให้ศาลสอบถามเด็กหรือเยาวชน หรือที่ปรึกษากฎหมายของเด็กหรือเยาวชนนั้นว่า จะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมาชี้แจงความจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาไต่สวนเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในการพิจารณาออกคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ และการควบคุมหรือคุมขังเด็กหรือเยาวชนให้กระทำเป็นทางเลือกสุดท้าย”

๑๐. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

นอกจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ จะให้ยกเลิกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว พระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ ฉบับใหม่นี้ ยังบัญญัติถึงมาตรการต่างๆ ในการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไว้ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ กล่าวคือ ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗ กำหนดให้สิทธิผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวได้ ในกรณีที่คดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวขาดอายุความ เพราะเหตุผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมิได้แจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ หรือมิได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๖ ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้

สำหรับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๑๕ ว่าด้วยการพิจารณาคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้กำหนดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งไม่ใช่เฉพาะแต่ในกรณีที่คดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวขาดอายุความแล้วเท่านั้น แม้แต่ในกรณีที่คดียังอยู่ในอายุความ ไม่ว่าจะมีการร้องทุกข์ดำเนินคดีหรือไม่ก็ตาม หรือแม้แต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวก็มีสิทธิร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลตามมาตรานี้ได้เช่นกัน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- ๑ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่ตนมีถิ่นที่อยู่หรือมีภูมิลำเนา หรือศาลที่มูลเหตุดังกล่าวเกิดขึ้น ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ (มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง)
- ๒ ในกรณีที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอต่อศาลได้เอง ญาติ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ พนักงานเจ้าหน้าที่ องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใด เพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย จะกระทำการแทนก็ได้ (มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง)
- ๓ เมื่อศาลได้รับคำร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพดังกล่าวแล้ว ให้ทำการไต่สวนโดยมิชักช้า ซึ่งในระหว่างการไต่สวนนี้ถ้าศาลเห็นว่าผู้ร้องหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ควรเผชิญหน้ากับผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ศาลอาจให้ผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวออกนอกห้องพิจารณาหรือใช้วิธีอื่นใดเพื่อลดการเผชิญหน้าก็ได้ (มาตรา ๑๗๓) มาตรการดังกล่าวนี้ ศาลอาญานบุรี ได้จัดทำห้องพิจารณาคดีพิเศษ เพื่อลดการเผชิญหน้าสำหรับคู่กรณีไว้ โดยการแบ่งห้องพิจารณาออกเป็นฝั่งซึ่งมีฉากหรือฝาผนังไว้ คู่ความทั้งสองฝั่งจะไม่สามารถเห็นหน้ากัน แต่สามารถมองเห็นได้จากจอโทรทัศน์ที่ติดตั้งไว้แต่ละฝั่ง
- ๔ หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีพฤติการณ์น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพโดยห้ามผู้ถูกกล่าวหา เสพสุราหรือสิ่งมีนเมา เข้าใกล้ที่อยู่อาศัย หรือที่ทำงานของผู้ร้องหรือครอบครัวทรัพย์สิน หรือกระทำการใดอันอาจนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว เป็นระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าหกเดือน และศาลอาจกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้ารับคำปรึกษาแนะนำจากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ หรือสถานพยาบาลหรือหน่วยงานตามที่ศาลกำหนด (มาตรา ๑๗๔ วรรคหนึ่ง)

- ๕ ในกรณีที่ศาลออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ศาลจะสั่งให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานอื่น ติดตามกำกับให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติตามคำสั่งและรายงานให้ศาลทราบตามระยะเวลาที่เห็นสมควร และจะสั่งให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาศาล เพื่อสอบถามความเป็นไปหรือการปฏิบัติตามคำสั่งศาลก็ได้ (มาตรา ๑๗๔ วรรคสอง)
- ๖ คำสั่งศาลที่ให้คุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้เป็นที่สุด แต่ถ้าพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจสั่งแก้ไขคำสั่งเดิมได้ (มาตรา ๑๗๔ วรรคสาม)
- ๗ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีส่วนก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือบำบัดรักษา ศาลอาจสั่งให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับคำปรึกษาแนะนำ หรือ**เข้ารับการอบรม หรือบำบัดรักษา หรือฟื้นฟู** จากศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสถานพยาบาล หรือหน่วยงานหรือองค์กรซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือครอบครัว ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด (มาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่ง)
- ๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตามข้อ ๔ ข้อ ๕ หรือข้อ ๖ ให้ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำสถานพยาบาล หน่วยงานหรือองค์กรซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือครอบครัว ได้รับคำตอบแทนตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง
- ๙ เมื่อศาลได้ออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพแล้ว ให้ศาลแจ้งคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพไปยังเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ผู้ถูกกล่าวหา มีถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาในเขตอำนาจเพื่อทราบ (มาตรา ๑๗๖ วรรคหนึ่ง)

ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลมีอำนาจออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหามาซึ่งจนกว่า จะปฏิบัติตามคำสั่งแต่ไม่เกินกว่าหนึ่งเดือน ถ้าผู้ถูกกล่าวหาได้รับการปล่อย ชั่วคราว ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติในระหว่างการปล่อย ชั่วคราวก็ได้ (มาตรา ๑๗๖ วรรคสอง)

- ๑๐ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ปฏิบัติตาม เงื่อนไขหรือคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพครบถ้วนแล้ว คำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นอัน สิ้นสุด (มาตรา ๑๗๗ วรรคหนึ่ง)

ก่อนครบระยะเวลาตามเงื่อนไขหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกกล่าวหาหรือ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยุติ การคุ้มครองสวัสดิภาพได้ (มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง)

- ๑๑ ในระหว่างมีคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ ศาลจะกำหนดให้ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ ค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่อีกฝ่ายตามที่เห็นสมควรได้ ในกรณีไม่มีการจดทะเบียน สมรส ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควร แก่ฐานะให้แก่ผู้เสียหายหรือสมาชิกในครอบครัวได้ (มาตรา ๑๗๘)

- ๑๒ ในกรณีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กำหนดให้เด็กหรือผู้ปกครองของเด็กนั้นร้องขอให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครอง สวัสดิภาพได้เช่นเดียวกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (มาตรา ๑๗๙) หากเด็กหรือผู้ปกครองเด็กไม่อยู่ในสภาพหรือวิสัยที่จะร้องขอต่อศาลได้เอง ญาติ พนักงนสอบสวน พนักงนอัยการ พนักงนเจ้าหน้าที่ องค์การซึ่งมีหน้าที่ให้ ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย หรือองค์การซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ครอบครัว หรือบุคคลอื่นใด เพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายจะกระทำการแทนก็ได้ (มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง)

อนึ่ง ในบทบัญญัติมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๙ ดังกล่าว ให้สิทธิแก่ผู้ถูก กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและเด็กที่ถูกปฏิบัติโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

หรือผู้ปกครองเด็กอย่างกว้างขวาง ไม่ใช่เฉพาะแต่ในกรณีที่คดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวขาดอายุความแล้วเท่านั้น แม้แต่ในกรณีที่คดียังอยู่ในอายุความ ไม่ว่าจะมีการร้องทุกข์ดำเนินคดีหรือไม่ก็ตาม หรือแม้แต่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือเด็กหรือผู้ปกครองเด็กไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือเด็กหรือผู้ปกครองเด็กก็มีสิทธิร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพต่อศาลเยาวชนตามมาตรานี้ได้เช่นกัน ^{๓๓}

๑๑. พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

ปบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๕ และมาตรา ๒๔๖ ได้บัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐของบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น รวมทั้งการรับรองสิทธิในการได้รับค่าทดแทนในกรณีของบุคคลซึ่งตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้น ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่มีความผิด ดังนั้น เพื่อให้การรับรองสิทธิดังกล่าวเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีการกล่าวถึง

- ๑ สิทธิของผู้เสียหายในการเรียกค่าตอบแทนหรือค่าสินไหมทดแทนในคดีอาญา

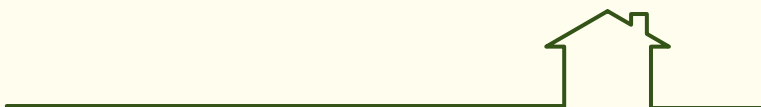
[๓๓] คำบรรยาย นายสาโรช นักเบศรี อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการสูงสุด ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔
โรงแรมปรีณซ์พลาซ่า กรุงเทพฯ

- ๒) ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยจำเลยในคดีอาญาที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ ถูกคุมขังในระหว่างพิจารณาคดีและปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดและมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในการคดีนั้น ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

๑๒. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อใช้แทนพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ เนื่องจากกฎหมายเก่ายังไม่ครอบคลุมการกระทำอื่นๆ เช่น การนำบุคคลเข้ามาค้าประเวณีในราชอาณาจักรหรือส่งไปค้านอกราชอาณาจักร บังคับใช้แรงงาน บริการ หรือข่มขืน บังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบประการอื่น ซึ่งในปัจจุบันได้กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น และกฎหมายเก่าครอบคลุมเฉพาะผู้เสียหายที่เป็นหญิงและเด็กเท่านั้น ^{๓๔}

[๓๔] รายงานฉบับสมบูรณ์ ชุดความรู้สำหรับพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงาน ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ ๔

โครงสร้างองค์กรและบุคลากร ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

องค์กรหรือบุคลากรหลักที่ทำหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

ซึ่งมาตรา ๑๘

กำหนดให้เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจ
แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๓ และระเบียบ
ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ และมอบหมายให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
ชั้นผู้ใหญ่ ออกคำสั่งคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว (มาตรา ๑๐)

๒

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน**ครอบครัว** มีอำนาจตามกฎหมายกระทรวง กำหนดระบบงาน

เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตาม

มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ เช่น

- กำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการ และประสานกับศูนย์ปฏิบัติการ เพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และศาล รวมทั้งรวบรวม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนปฏิบัติการดังกล่าว
- ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และพนักงานสอบสวน
- จัดทำแผนงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- สนับสนุนการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงาน และการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒

๓ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว มีอำนาจตาม

กฎกระทรวงกำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน
และการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และ มาตรา ๑๒
พ.ศ. ๒๕๕๓ เช่น

- แจกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สุขภาพกาย และจิตใจของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งเสนอมาตรการคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล เพื่อพิจารณาออกคำสั่งคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราวตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ ต่อไป
- ติดตามหรือประสานความร่วมมือกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการดำเนินงานตามคำสั่งคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล รวมทั้งรับเรื่องราวเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง และรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ
- กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ใช้วิธีอื่นแทนการลงโทษผู้กระทำผิด เช่น วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุมประพฤติผู้กระทำความผิดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ตามวิธีการและระยะ

เวลาที่ศาลกำหนด ให้ศูนย์ปฏิบัติการฯ ติดตามและประสานกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวิธีการดังกล่าว และรายงานให้ศาลทราบ

- แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สุขภาพกาย และจิตใจของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือข้อเท็จจริงอื่นใดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้น ก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้อง และเมื่อมีการทำบันทึกข้อตกลงฯ แล้ว ให้ศูนย์ปฏิบัติการฯ ติดตามผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงฯ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้ศูนย์ปฏิบัติการฯ รายงานให้พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบ แล้วแต่กรณี

พนักงานเจ้าหน้าที่ คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยผลของกฎหมายไม่ต้องได้รับการแต่งตั้ง มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และกำหนดให้มีวิธีการพิเศษสำหรับการดำเนินคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เช่น

- รับแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
- การเข้าไประงับเหตุการณ์กระทำความรุนแรงในครอบครัว
- การเข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่เกิดเหตุกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อสอบถามผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว บุคคลอื่นๆ ที่อยู่ในสถานที่นั้น โดยไม่ต้องมีหมายค้น
- เสนอให้มีการออกคำสั่งคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราวแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- จัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการรักษาพยาบาล ขอรับคำปรึกษาหรือแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์
- จัดหาที่พักอาศัยชั่วคราว
- จัดให้มีการร้องทุกข์
- จัดให้มีการไกล่เกลี่ย ถอนคำร้องทุกข์ ยอมความ ถอนฟ้อง

พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ ผู้มีอำนาจ ออกคำสั่งคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ ชั่วคราว ตามมาตรา ๑๐ คือ พนักงานเจ้าที่

ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้รับมอบหมายจาก
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และได้
ผ่านการอบรมตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กำหนด ซึ่งในที่นี้คือ

๕.๑ หัวหน้าสถานีตำรวจ

๕.๒ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ

๕.๓ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

โดยมีอำนาจหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อ
บรรเทาทุกข์ ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการ
ชั่วคราว ตามมาตรา ๑๐

๖

พนักงานสอบสวน ซึ่งอาจเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
ที่รัฐมนตรีมอบหมายหรือเป็นพนักงานสอบสวน
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในกรณี

ในท้องที่ที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีมอบหมาย (มาตรา ๓)
โดยพนักงานสอบสวนเองมีอำนาจหน้าที่หลักเกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์
หน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวน การร้องขอต่อศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่
ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่
เพื่อพิจารณาออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์
ตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ การทำหน้าที่เกี่ยวกับการยอมความ
โดยจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือก่อน
การถอนคำร้องทุกข์ และกำหนดวิธีการตามพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๑๒
เช่น กำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤดิผู้กระทำความผิด
ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการ
สาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว
หรือการทำทัณฑ์บน มาเป็นเงื่อนไขในปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลง รวมทั้ง
พนักงานสอบสวนมีหน้าที่สรุปสำนวนการสอบสวนพร้อมเสนอความเห็น
ควรสั่งฟ้อง ควรสั่งไม่ฟ้อง หรือเสนอยุติคดีต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา
สั่งคดีต่อไป

๗

ผู้ประนีประนอม เป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน ทั้งนี้อาจเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นสมควร หน้าที่ที่สำคัญของผู้ประนีประนอม คือ เข้าร่วมประชุมเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ย ให้คู่ความได้ยอมความกัน ไม่ว่าในชั้นของพนักงานสอบสวนหรือชั้นศาล และรายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณี ตลอดจนจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงสำหรับการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง โดยกำหนดแนวทางเงื่อนไขหรือข้อตกลงร่วมกัน เพื่อบำบัดฟื้นฟู แก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว จากนั้นจัดให้มีการทำสัญญายอมความขึ้นหรือขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญายอมความกัน แล้วนำสัญญายอมความนั้นพร้อมคู่กรณีไปทำบันทึกข้อตกลงก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้อง ต่อหน้าพนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณี ถ้าการไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ

๘

พนักงานอัยการ มีบทบาทหน้าที่ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนรวบรวม ทำการสอบสวน และมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี หากมีคำสั่งฟ้องคดีความรุนแรงในครอบครัว ให้ยื่นฟ้องและดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจ

ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคriminalความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าผู้กระทำเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่ไม่มี ความผิดตามกฎหมายอื่นร่วมด้วย หรือมีความผิดตามกฎหมายอื่นร่วมด้วย แต่ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ โดยศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือออกคำสั่งใดๆ ตามที่เห็นสมควรเมื่อพนักงานสอบสวนร้องขอ และในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิด ศาลอาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติดูแลผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนด แทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้

เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว

บทบาทขององค์กรเครือข่าย

ภาครัฐ

**สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์จังหวัด** ซึ่งนอกจากมีภารกิจและหน้าที่ใน
ฐานะเป็นศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรง

ในครอบครัวตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง และมีหน้าที่เผยแพร่ อบรม
ประชาสัมพันธ์ขยายผลการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการฯ สู่พื้นที่แล้ว
ยังมีหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เครือข่าย
เพื่อเฝ้าระวังปัญหาทางสังคมต่างๆ ในระดับพื้นที่ และพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ยังได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้มีอำนาจใน
การออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้แก่ผู้ถูก
กระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ อีกด้วย

๒

บ้านพักเด็กและครอบครัว มีบทบาท ภารกิจ ในการจัดบริการปัจจัยสี่ บำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจเบื้องต้น การช่วยเหลือ สงเคราะห์ และคุ้มครองผู้ประสบปัญหา ทางสังคมต่างๆ เด็ก สตรีที่ถูกรกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้เสียหายจากขบวนการค้ามนุษย์ และติดตามผลหลังจากที่ผู้ใช้บริการ กลับสู่ครอบครัว รวมทั้งดำเนินงานร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการฯ ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

๓

ศูนย์ประชาบดี ๑๓๐๐ เป็นหน่วยงานให้บริการ สายด่วน รับแจ้งเหตุ เบาะแส ให้คำปรึกษาแนะนำ และ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือ ร่วมกับทีมสหวิชาชีพเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น และประสานส่งต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง

โรงพยาบาลโดยศูนย์พึ่งได้ (OSCC) สถานีนามัย โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพชุมชน หรือสถานพยาบาล

ต่าง ๆ เป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ ตรวจรักษา วินิจฉัยอาการ โดยทีมงานบุคลากรวิชาชีพทางการแพทย์ และเป็นหน่วยงาน รับแจ้งเหตุ อีกทั้งเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทางสภาพร่างกายและจิตใจ ของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และเป็นองค์กรที่จัดดำเนินการ ช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้ตามข้อวินิจฉัย ทางการแพทย์ที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงจะมีข้อเรียกร้องหรือดำเนินการ ใดๆ ในทางกฎหมาย และเป็นองค์กรที่มีบทบาทรองรับกรณีผู้กระทำความ รุนแรงในครอบครัวเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู รักษา ปรับสภาพทางร่างกาย จิตใจ ตามที่มีคำพิจารณาข้อกำหนดของศาล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ประม มัตถยม) มีบทบาทในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัด รูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่ ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้าน การศึกษา ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไประหว่างองค์กรหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวง ศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการ

ภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ และดำเนินการตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ ให้ประกาศรายละเอียดการส่งเด็กเข้าเรียน และจัดสรรโอกาสการเข้าเรียน มาตรา ๗ รับรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ให้เด็กเข้าเรียน มาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ จัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กด้อย โอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ รวมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นๆ ให้กับเด็กดังก้าวด้วย และมีการดำเนินการ ในด้านเครือข่ายในการป้องกัน รณรงค์ และเฝ้าระวังการกระทำความรุนแรง ในครอบครัว จากการรับแจ้งเหตุ ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น ประสาน ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ เช่น ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อ ป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

๖

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มี

บทบาทภารกิจในการฟื้นฟู ควบคุม ผู้กระทำความผิดซึ่ง เป็นเด็กหรือเยาวชน ให้การฟื้นฟู พัฒนาอาชีพ ในส่วน

ภูมิภาค และมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานในการรับแจ้งเบาะแส ทางสังคม ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทกลไกหนึ่งที่ทำให้การสนับสนุน การดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรง ในครอบครัวในส่วนภูมิภาค นอกจากนั้นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน ยังมีบุคลากรที่พร้อมจะให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อที่จะนำสู่กระบวนการประสานข้อมูล แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องที่จะเข้า ช่วยเหลือ คุ้มครองแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๗ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด มีบทบาทภารกิจในการฟื้นฟู ดูแล ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน และผู้ได้รับคำพิพากษาให้ได้รับการกลับคืนสู่ครอบครัว และสังคม เพื่อให้เกิดการฟื้นฟู พัฒนา ส่งเสริมอาชีพ ปรับสภาพร่างกาย จิตใจ ในการพิจารณาในทางคดีของศาลที่เห็นว่าผู้กระทำความผิดควรได้รับโอกาสที่จะกลับสู่ครอบครัวโดยมีเงื่อนไขในการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในส่วนภูมิภาค และมีบทบาทภารกิจในการดำเนินงานในการรับแจ้งเบาะแสทางสังคม ซึ่งหน่วยงานเป็นบทบาทกลไกหนึ่งของสังคม ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในส่วนภูมิภาค นอกจากนั้นสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด ยังมีบุคลากรที่พร้อมจะให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อที่จะนำสู่กระบวนการประสานข้อมูลแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องที่จะเข้าช่วยเหลือ คุ้มครองแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๘ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีบทบาทหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรมในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิแก่ผู้เสียหายเป็นค่าตอบแทนในการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๙

สำนักงานอัยการสูงสุด โดยสำนักงานอัยการ

คุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

(สคช.) ทิวราชอาณาจักร มีบทบาทให้คำปรึกษา

แนะนำด้านกฎหมายและช่วยเหลือในการดำเนินการชั้นศาล เช่น การยื่นคำร้องต่างๆ ให้แก่บุคคลในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่ สหวิชาชีพอื่น และประชาชนทั่วไป

๑๐

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีบทบาทหน้าที่ในการรณรงค์และป้องกัน

เฝ้าระวัง ให้การช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความ

รุนแรงในครอบครัว โดยเข้าไปไกล่เกลี่ยปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับสมาชิกในชุมชนท้องถิ่นของตน โดยอาจมีการจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุเพื่อแจ้งข้อมูลให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกวิธีการหนึ่ง และเป็นกำลังสำคัญในการให้ความร่วมมือในการสอดส่องดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อยในระดับชุมชน ท้องถิ่น เพื่อลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น หรือแฝงอยู่ในครอบครัวต่างๆ ในชุมชน ท้องถิ่น อีกทั้งเป็นการช่วยเหลือและเป็นการเอื้อให้เกิดการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในครอบครัวและชุมชนในสังคมได้

๑๑

ศูนย์พัฒนาสังคม มีบทบาทภารกิจหน้าที่ในการให้การสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้ความรู้ พร้อมแผ้วถาง ช่วยเหลือ เยียวยา

สงเคราะห์ พัฒนาอาชีพ สนับสนุน ส่งเสริม และมีภารกิจดำเนินการให้เกิดพัฒนาการในระบบครอบครัวและวิถีชีวิตของบุคคลในชุมชน ให้เกิดความเข้มแข็งแก่บุคคลในชุมชน ท้องถิ่น และมีการสงเคราะห์ทางด้านการเงินแก่เด็ก หรือครอบครัวยากจน ศูนย์พัฒนาสังคมเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ที่มีความรู้และสามารถให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นเพื่อที่จักได้นำสู่กระบวนการรับแจ้งเหตุและแจ้งข้อมูลส่งต่อแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในบริการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในกรณีถูกกระทำด้วยความรุนแรงจากบุคคลในครอบครัว

๑๒

สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครอง ศูนย์ฝึกอาชีพ ฯลฯ เป็นสถานรองรับ

และเป็นองค์กรที่ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์

ที่ให้ความช่วยเหลือ พ้นฟู แก่ผู้ถูกระทำ และคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว และเป็นหน่วยงานในการรับแจ้งและแจ้งเหตุประสานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในบริการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในกรณีถูกระทำด้วยความรุนแรงจากบุคคลในครอบครัว

๑๓

หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีกระบวนการดำเนินการ ให้บริการทางสังคมและเป็นองค์กรที่มี บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นเครือข่าย

เฝ้าระวังในระดับองค์กรในพื้นที่ เป็นลักษณะสหวิชาชีพ จากการพบเห็นเหตุการณ์และแจ้งเหตุให้ข้อมูลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงจากบุคคลในครอบครัว เช่น สำนักงานวัฒนธรรม เรือนจำจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานประกันสังคม สำนักงานกาชาดจังหวัด สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด เป็นต้น

๑๔

องค์กรเอกชน(NGO) มีบทบาทหน้าที่
ในการรณรงค์และป้องกัน ฝ่าละออง ระงับ ส่งเสริม
สนับสนุน ในการช่วยเหลือภาครัฐและเจ้าหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยการแจ้งเหตุเพื่อให้ข้อมูลกับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกวิธีการหนึ่ง และเป็นกำลังสำคัญในการให้ความร่วมมือ เพื่อสอดส่องดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม และลดความรุนแรง ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งแฝงอยู่ในครอบครัวต่างๆ ในสังคม อีกทั้งเป็นการช่วยเหลือ และเป็นการเอื้อให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันในครอบครัว และสังคมได้

๑๕

สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์
ภารกิจ บทบาท หน้าที่ ขององค์กรต่างๆ ที่เข้ามา
ช่วยเหลือ คุ้มครอง รวมถึงการแก้ไขป้องกัน

การกระทำความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนั้นยังมีบทบาทในการ
กระจายข้อมูลข่าวสาร และกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนัก
ถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดตน โดยการแพร่
ภาพและเสียงผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ประชาชน
สามารถรับรู้ได้ และประชาสัมพันธ์ได้อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่

ภาคประชาชน

๑๖

สมาชิกในชุมชน มีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยผู้นำชุมชนเข้าไปไกล่เกลี่ย

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับสมาชิกในชุมชนของตน และในขณะเดียวกันสมาชิกในชุมชนทุกคนก็มีบทบาทสำคัญในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วย โดยการแจ้งเหตุให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้ามาให้ความช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนของตนที่ประสบปัญหาดังกล่าว และเป็นกำลังสำคัญในการให้ความร่วมมือ เพื่อสอดส่องดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน ทั้งยังลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งแฝงอยู่ในครอบครัวต่างๆ ในชุมชนได้

๑๗

อาสาสมัครในท้องถิ่น มีบทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยเริ่มจากการแจ้งเหตุให้

แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เมื่อพบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งให้การช่วยเหลือเบื้องต้น เช่น การปฐมพยาบาล การนำส่งโรงพยาบาล หรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลืออื่นๆ เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งอาสาสมัครในท้องถิ่นนี้ ถือเป็นกำลังสำคัญในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหา เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ และใกล้ชิดกับสมาชิกในชุมชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรเอกชน

บทบาทของทีมีวิชาชีพ

การแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว การฟื้นฟูเยียวยาเพื่อปรับพฤติกรรมผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือการดำเนินการตามกระบวนการต่างๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น เป็นกระบวนการที่ละเอียด ซับซ้อน ยุ่งยาก จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและทำงานแบบบูรณาการของผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญการด้านต่างๆ เข้ามาทำงานร่วมกันเป็นทีมสหวิชาชีพ เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งสหวิชาชีพที่มีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่

- ๑ **พนักงานเจ้าหน้าที่** เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑.๑ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีอำนาจหน้าที่คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเบื้องต้น ตามมาตรา ๖ เมื่อได้รับแจ้งหรือพบเห็นเอง รวมทั้งเป็นผู้ประสานงาน ติดตามผลการใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวระหว่างดำเนินคดี ตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ และมาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ในกรณีที่จะมีการยอมความกัน ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง

๑.๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีตำแหน่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี มีอำนาจกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวระหว่างดำเนินคดี ตามมาตรา ๑๐ อันได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากิ่งอำเภอ และหัวหน้าสถานีตำรวจ

๒ แพทย์/จิตแพทย์/พยาบาล/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจวินิจฉัยและรักษาพยาบาลอาการบาดเจ็บทางกาย/ความเจ็บป่วยทางจิตใจของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งให้ข้อมูลทางการแพทย์ในทีมสหวิชาชีพ ตลอดจนให้การแก้ไขเยียวยาหรือบำบัดรักษาพยาบาลอาการทางกาย ทางจิตประสาท ทั้งของผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๓ พนักงานสอบสวน มีอำนาจหน้าที่สอบสวนดำเนินคดีและจัดให้มีการไต่สวน ประนีประนอม ทำบันทึกข้อตกลงกำหนดเงื่อนไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว หากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะยอมความถอนคำร้องทุกข์ ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีพนักงานสอบสวนอยู่ ๒ ประเภท ดังนี้

๓.๑ พนักงานสอบสวนที่รัฐมนตรีมอบหมาย ซึ่งในที่นี้อาจไม่ใช่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครอง แต่เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมและได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้เป็นพนักงานสอบสวนในคดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว

๓.๒ พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรณีที่ไม่มีการมอบหมายหรือแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

๔ พนักงานอัยการ มีบทบาท อำนาจหน้าที่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว คุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่บุคคลในครอบครัว และสหวิชาชีพข้างต้น ดังนี้

๔.๑ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

๔.๒ คຸ່ມครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

- ให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่บุคคลในครอบครัว
- ให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานของรัฐ และสทววิชาชีพอື່น
- เผยแพร่และอบรมความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน
- ประนีประนอมข้อพิพาทให้แก่บุคคลในครอบครัวที่มีปัญหาตามพระราชบัญญัติคຸ່ມครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
- ยื่นคำร้องต่อศาล ขอคຸ່ມครองสิทธิให้บุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น ขอถอนอำนาจผู้ปกครอง ขอตั้งผู้ปกครอง เป็นต้น

๔.๓ สนับสนุนการใช้มาตรการทางกฎหมายคຸ່ມครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และมาตรการคຸ່ມครองเด็ก เช่น

- ขอให้ศาลกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ตามมาตรา ๑๑ พ.ร.บ. คຸ່ມครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
- ขอให้ศาลสั่งขยายระยะเวลาคຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กเบื้องต้นจากเจ็ดวัน เป็นสามสิบวัน ตามมาตรา ๔๒ พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖
- ขอให้ศาลสั่งคุมประพฤติ ห้ามเข้าเขตกำหนด ห้ามเข้าใกล้ตัวเด็ก ทำทัณฑ์บนป้องกันเด็กถูกกระทำซ้ำระหว่างดำเนินคดี หรือกรณีไม่มีการดำเนินคดีตามมาตรา ๔๓ พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖

- ๕ **นักสังคมสงเคราะห์** มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ และผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ลงพื้นที่เยี่ยมครอบครัว และประสานส่งต่อความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดต่อผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวเป็นสำคัญ
- ๖ **นักจิตวิทยา** มีบทบาทในการตรวจและประเมินทางจิตวิทยา รวมทั้งให้ข้อมูลทางจิตวิทยาแก่ทีมสหวิชาชีพ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อสนับสนุนการวินิจฉัยโรคของแพทย์/จิตแพทย์ โดยอาศัยแบบทดสอบทางจิตวิทยา และเครื่องมืออื่นๆ
- ๗ **พนักงานฝ่ายปกครอง** เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนอกจากจะมีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนแล้ว พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งและผ่านการอบรมหลักสูตรของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วยหัวหน้าสถานีตำรวจ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้มีอำนาจในการออกคำสั่ง กำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ อีกทางหนึ่งด้วย
- ๘ **เจ้าพนักงานตำรวจ** มีบทบาทในการรับแจ้งเหตุ การให้คำชี้แนะเบื้องต้น ติดตามผู้กระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมาดำเนินคดี ร่วมให้ข้อมูลกับทีมสหวิชาชีพ ตลอดจนประสานงานในการใช้กระบวนการทางครอบครัว และส่งต่อ เพื่อให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ และรักษาพยาบาลอาการบาดเจ็บแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยมิต้องได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อีกด้วย และหัวหน้าสถานีตำรวจยังได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและ

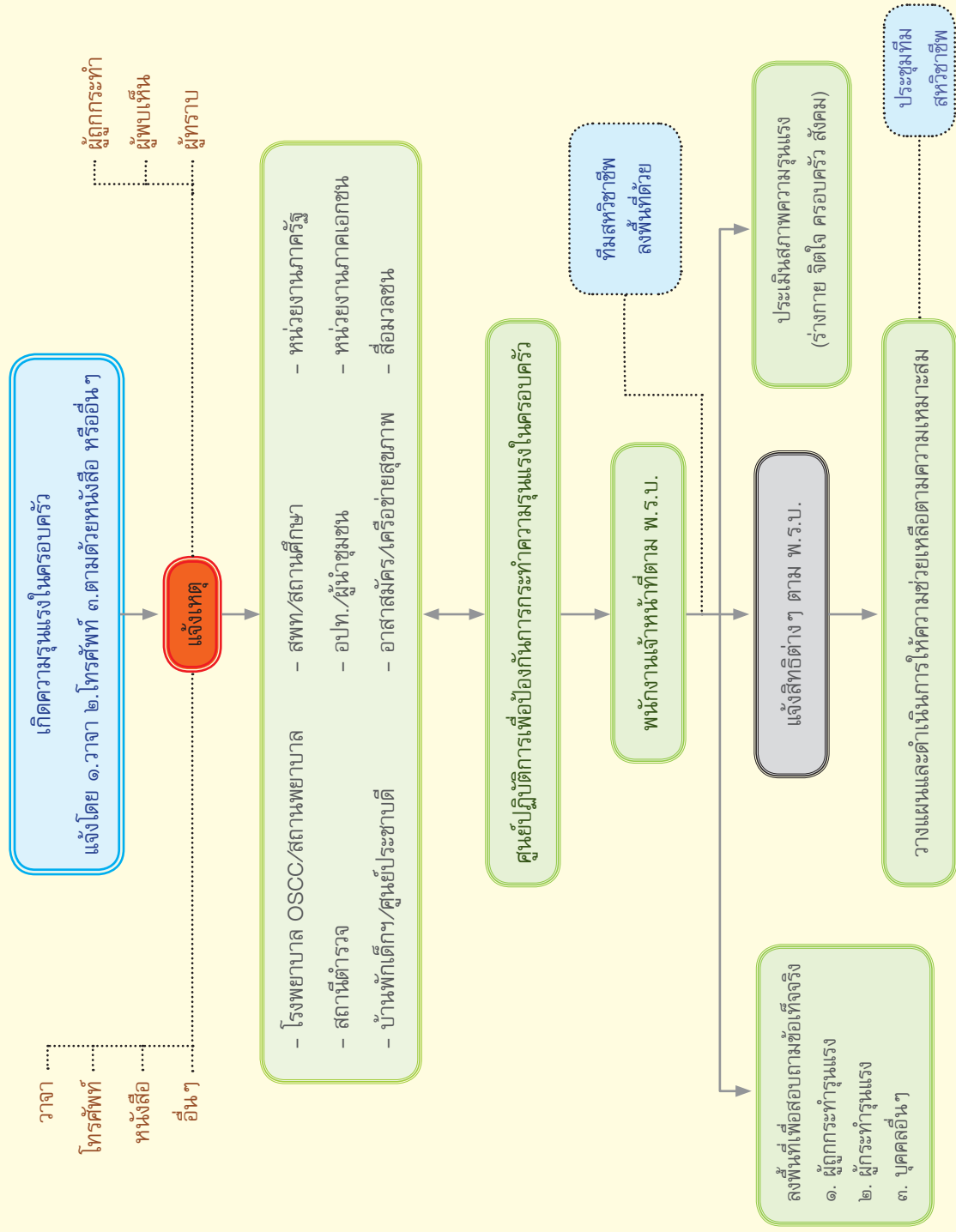
ความมั่นคงของมนุษย์ ให้มีอำนาจในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการ หรือวิธีการ
บรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามที่กำหนด
ไว้ในมาตรา ๑๐ อีกทางหนึ่งด้วย

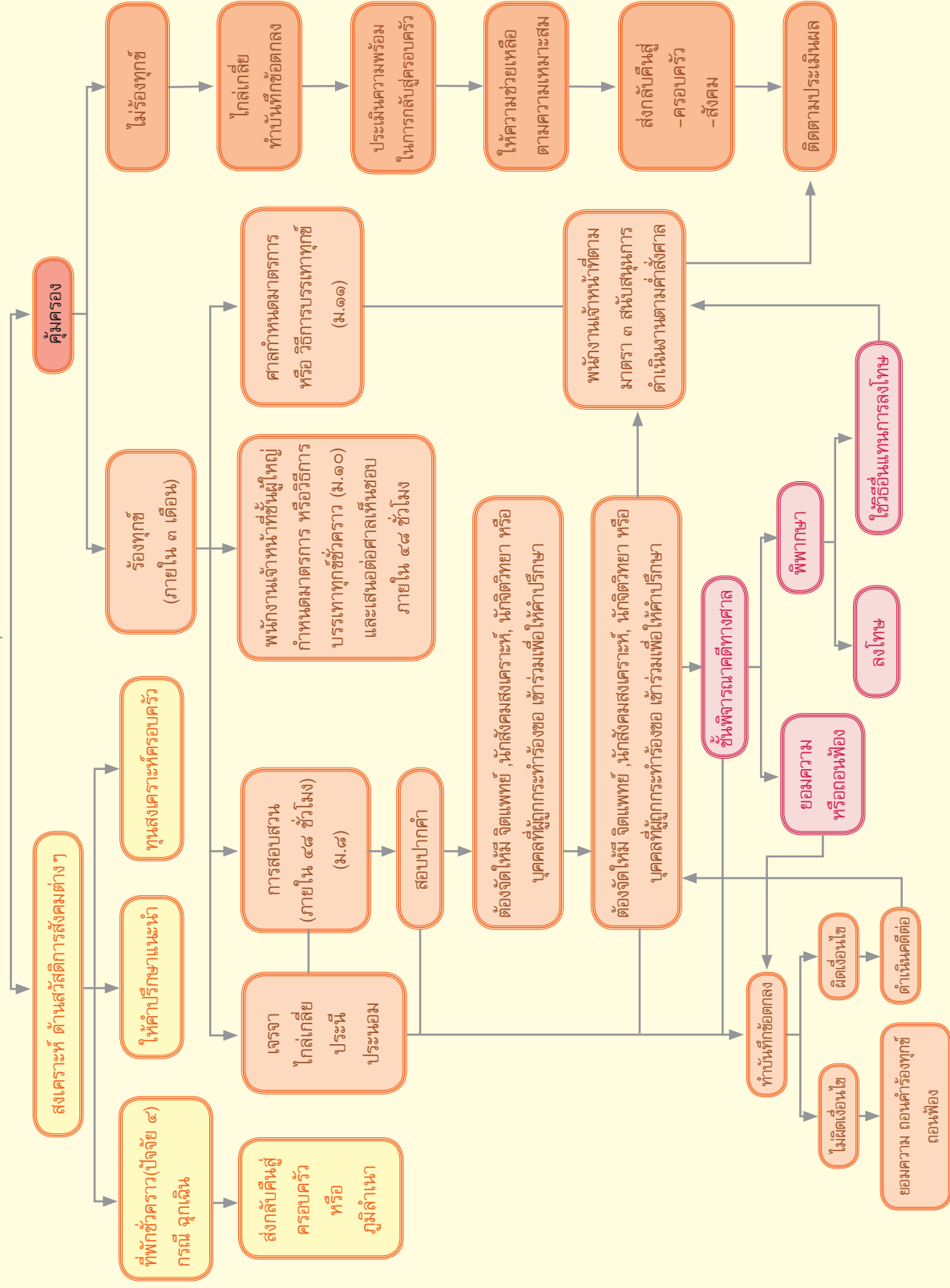
- ๙ **บ้านพักเด็กและครอบครัว** ซึ่งได้แก่ หัวหน้าบ้านพักเด็กฯ นักจิตวิทยา
นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ ซึ่งได้ให้การช่วยเหลือ ค้ำครอง หรือ
ให้ที่พักพิงแก่ผู้ถูกระทำ ผู้ได้รับผลจากการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว หรือ
แม้แต่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะมีความใกล้ชิดกับ
ผู้รับบริการ ทราบปัญหา สาเหตุ และผลกระทบจากการกระทำ ความรุนแรงใน
ครอบครัวแต่ละราย จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในทีมสหวิชาชีพ
- ๑๐ **ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ** เช่น นักกฎหมาย ผู้นำทางศาสนา ครู อาจารย์ ปราชญ์
ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรภาคประชาสังคมต่างๆ

แผนปฏิบัติการปฏิบัติงาน

การช่วยเหลือ สงเคราะห์ ค้ำครอง

ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

คำอธิบาย

แผนผังการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครอง ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ขั้นตอนที่ ๑ เกิดเหตุกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

เมื่อเกิดเหตุการณ์กระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้พบเห็น หรือผู้ทราบการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยสามารถแจ้งโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ อีเล็กทรอนิกส์ หรืออื่นๆ

ขั้นตอนที่ ๒ การแจ้งเหตุ

ผู้แจ้งมีด้วยกัน ๓ สถานะ คือ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้พบเห็น และผู้ทราบการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว โดยแจ้งเหตุ ต่อองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- ศูนย์ประชาบดี ๑๓๐๐ หรือบ้านพักเด็กและครอบครัวทั่วประเทศ
- สถานีตำรวจ
- โรงพยาบาล (ศูนย์พึ่งได้ OSCC) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล สถานีอนามัย หรือสถานพยาบาลอื่นๆ

- ฝ่ายปกครอง ได้แก่ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ศูนย์แจ้งเรื่องร้องเรียนต่างๆ ของกระทรวงมหาดไทย (ศูนย์ดำรงธรรม)
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/อาสาสมัคร
- สถานศึกษา/เขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ
- อาสาสมัคร
- หน่วยงานภาครัฐ/หน่วยงานภาคเอกชน

ในกรณีนี้จะมีผู้เข้าเกี่ยวข้องในเบื้องต้น คือ ผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัว ผู้พบเห็นหรือผู้ทราบการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งอาจหมายถึง เพื่อนบ้าน บุคคลในครอบครัว ผู้นำชุมชน ฯลฯ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ เบื้องต้น หรือเข้าห้ามระงับเหตุ เข้าไกล่เกลี่ย

ในกรณีดังกล่าวนี้ กระบวนการหรือเหตุความรุนแรงในครอบครัวอาจยุติในขั้นตอนนี้ โดยอาจมีการไกล่เกลี่ยตกลงหรือยินยอม ตามวิถีชีวิตหรือแนวคิดของชุมชนนั้นๆ ซึ่งบางครั้งอาจไม่ใช่วิธีที่ถูกต้อง เพราะไม่ได้แก้ไขไปถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และทำให้ข้อมูลไปไม่ถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูลสถิติการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวในส่วนนี้จึงหายไป แนวทางแก้ไขจึงควรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว และให้ผู้ถูกกระทำฯ ทราบถึงสิทธิของตนเองตามกฎหมาย อีกทั้งรณรงค์เสริมสร้างเครือข่าย โดยให้ผู้นำชุมชนเข้ามาเป็นเครือข่ายหรืออาสาสมัครในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งให้บุคลากรหรือองค์กรที่ทราบการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว รู้ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานตามกฎหมาย เช่น การบันทึกการรับแจ้งเหตุ การประเมินความเสี่ยงที่จะถูกกระทำซ้ำ การไกล่เกลี่ยและติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไขปัญหายอย่างแท้จริง

ในการนี้ ผู้รับแจ้งเหตุต้องบันทึกการรับแจ้งเหตุ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการช่วยเหลือต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ แจ้งต่อศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำคามรุนแรงในครอบครัว

1. ให้บุคคลและหน่วยงานที่รับแจ้งเหตุในขั้นตอนที่ ๒ แจ้งต่อศูนย์ปฏิบัติการเพื่อศูนย์ปฏิบัติการฯ ประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พร้อมจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ต่อไป

ขั้นตอนที่ ๔ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (ตามมาตรา ๕)

ก. การแจ้งเหตุการกระทำคามรุนแรงในครอบครัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ อาจได้รับจาก

- ผู้ถูกกระทำฯ ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำคามรุนแรงในครอบครัว
- บ้านพักเด็กและครอบครัวหรือศูนย์ประชาบดี ๑๓๐๐ ซึ่งเปิดให้บริการประชาชนตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง และมีพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ อาจแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของบ้านพักเด็กฯ เอง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ของหน่วยงานอื่น เพื่อให้เข้าดำเนินการตามกฎหมาย
- ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำคามรุนแรงในครอบครัว

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้งเหตุกระทำความรุนแรงในครอบครัวดังกล่าวข้างต้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกวันเวลาที่ได้รับแจ้งไว้ทันที พร้อมรายละเอียด วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ ชื่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเท่าที่จะระบุได้ รวมทั้งพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่ามีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เว้นแต่กรณีเร่งด่วนที่จะต้องเข้ายุติความรุนแรงในครอบครัวก่อนเมื่อดำเนินการแล้วจึงค่อยมาทำบันทึกการรับแจ้งเหตุในภายหลัง (บันทึกในแบบประสานการช่วยเหลือ) ๓๕

ขั้นตอนที่ ๕ การดำเนินงาน ของพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ หลังรับแจ้งเหตุ/ระงับเหตุ

- ๑ **ลงพื้นที่ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ** เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงจากผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ผู้กระทำ บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสถานที่ที่เข้าไประงับเหตุ ในกรณีดังกล่าวนี้ แม้กฎหมายจะให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ เข้าดำเนินการเองได้ แต่ในทางปฏิบัติ การกระทำดังกล่าวอาจเกิดภัยอันตรายแก่ตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ได้ ดังนั้นควรประสานทีมสหวิชาชีพ อาทิ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เข้าร่วมลงพื้นที่หรือระงับเหตุด้วย
- ๒ **แจ้งสิทธิต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติฯ ให้กับผู้ถูกกระทำฯ และผู้กระทำฯ ทราบ** เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ลงพื้นที่สอบถามข้อเท็จจริงแล้ว ควรแจ้งให้ผู้ถูกกระทำฯ ทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่น สิทธิในการรักษาพยาบาล สิทธิในการขอที่พักอาศัยชั่วคราว สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง สิทธิที่จะขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือ

[๓๕] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖

นักสังคมสงเคราะห์ สิทธิที่จะร้องทุกข์ดำเนินคดี ซึ่งกฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีการดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ถูกระทำฯ เช่น ประสานให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้าพักอาศัยชั่วคราวในบ้านพักเด็กและครอบครัว หรือหากประสงค์จะดำเนินคดี แต่ผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทน (มาตรา ๖) โดยต้องดำเนินการร้องทุกข์ภายในกำหนดสามเดือนนับแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้

สิทธิของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวดังกล่าวข้างต้น แม้เป็นกรณีที่มีได้ผ่านกระบวนการของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากแต่เป็นกรณีที่ผู้ถูกระทำฯ เข้ามาขอรับบริการที่บ้านพักเด็กและครอบครัว หรือบ้านพักเด็กและครอบครัว ได้รับการส่งต่อผู้รับบริการที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจากหน่วยงานอื่น บ้านพักเด็กและครอบครัวจึงควรที่จะแจ้งถึงสิทธิต่างๆ เหล่านี้ให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวทราบด้วย และอาจเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ถูกระทำฯ ให้เข้าถึงสิทธิต่างๆ เช่น เมื่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวต้องการร้องทุกข์ดำเนินคดี บ้านพักเด็กและครอบครัวควรสนับสนุนและให้อำนวยความสะดวกโดยการนำผู้ถูกระทำฯ เข้าร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เป็นต้น

๓ ประเมินสภาพความรุนแรง (ร่างกาย จิตใจ ครอบครัว สังคม) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบเห็นผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจัดให้ผู้ถูกระทำฯ เข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ ขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ พร้อมกับประเมินความเสี่ยงว่าหากผู้ถูกระทำฯ ยังอยู่กับครอบครัวต่อไป มีโอกาสหรือมีความเสี่ยงที่จะถูกระทำซ้ำหรือไม่

กรณีประเมินแล้วมีความเสี่ยงที่จะถูกระทำซ้ำ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแยกผู้ถูกระทำฯ ออกจากครอบครัว ให้อยู่ในสถานที่เหมาะสมและปลอดภัย เป็นการชั่วคราว เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานที่พักของเครือข่าย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ ๖ วางแผน และดำเนินการช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ในขั้นนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจจัดประชุมทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล ตำรวจ อัยการ ครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา เจ้าหน้าที่ในองค์กรท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อร่วมกันพิจารณาหาแนวทางช่วยเหลือผู้ถูกกระทำ และแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาระยะยาว เพื่อมิให้มีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวขึ้นอีก ทั้งนี้ แนวทางการช่วยเหลือกระทำได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. การสงเคราะห์ เช่น การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นด้านปัจจัยสี่ การช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ครอบครัว การฝึกอาชีพ การจัดหางาน เป็นต้น

๒. การคุ้มครอง ได้แก่การดำเนินงานกับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามกฎหมายการแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ กล่าวคือ

๒.๑ กรณีไม่ร้องทุกข์ หากผู้ถูกกระทำไม่ประสงค์ดำเนินคดี พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจคุ้มครองเบื้องต้นตามมาตรา ๖ เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม พนักงานเจ้าหน้าที่หรือทีมสหวิชาชีพ เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อาจใช้วิธีการไกล่เกลี่ยเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจกัน โดยนำวิธีการจัดทำบันทึกข้อตกลงกำหนดเงื่อนไขความประพฤติตามมาตรา ๑๒ มาใช้ โดยคู่กรณียินยอมสมัครใจ พร้อมให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม และมีการติดตามเยี่ยมบ้านประเมินผลเป็นระยะๆ

นอกจากวิธีการไกล่เกลี่ยด้วยความสมัครใจของคู่กรณีแล้ว หากเห็นว่าผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีความเสี่ยงภัยที่จะถูกกระทำซ้ำ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสิทธิร้องขอให้ศาลเยาวชนและ

ครอบครัวมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา ๑๗๒ ถึงมาตรา ๑๗๙ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ โดยแยกต่างหากจากการดำเนินคดีอาญา (พระราชบัญญัตินี้จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป)

ในกรณีที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ หรือรับการบริการทางการแพทย์ หรือพบจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานในการเข้าระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัว ณ สถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุ และคัดสำเนาบันทึกประจำวันนั้นไว้เป็นหลักฐาน ^{๓๖} (ให้ทำบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานในการเข้าระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวทุกครั้ง)

กรณีที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบ้านพักเด็กและครอบครัวอาจดำเนินการไกล่เกลี่ย เพื่อให้คู่กรณีกลับไปอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โดยอาจมีการทำบันทึกข้อตกลงกันไว้ด้วยก็ได้ พร้อมกับประเมินความเสี่ยงว่าจะถูกระทำซ้ำหรือไม่ หากไม่มีก็นำส่งกลับคืนสู่ครอบครัว พร้อมกับการพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมภายใต้ภารกิจของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และเยี่ยมบ้านเป็นระยะเพื่อติดตามประเมินผล ^{๓๗}

[๓๖] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔

[๓๗] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖ วรรคสอง

๒.๒ กรณีมีการร้องทุกข์

๑) ผู้เสียหายร้องทุกข์ด้วยตนเอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเมื่อผู้ถูกกระทำฯ ประสงค์ที่จะร้องทุกข์ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องจัดให้ผู้เสียหายได้เข้าพบพนักงานสอบสวนทันที

๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องทุกข์แทนผู้เสียหาย เป็นกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะร้องทุกข์แต่ไม่อยู่ในวิสัยและโอกาสที่จะร้องทุกข์ กรณีเช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถร้องทุกข์แทนผู้เสียหายได้ แต่ผู้เสียหายต้องแสดงความประสงค์ที่จะร้องทุกข์เสียก่อน หากผู้เสียหายยังไม่แสดงความประสงค์ พนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าร้องทุกข์แทนเลยไม่ได้ เพราะเป็นการกระทำที่ขัดกับเจตนาของผู้เสียหาย ในการนี้จะไม่ทำให้เป็นผลเสียต่อคดี เพาะอายุความสามเดือน จะเริ่มนับตั้งแต่ผู้เสียหายอยู่ในวิสัยและโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ ไม่ใช่นับตั้งแต่เกิดเหตุ ^{๓๘} (ในทางปฏิบัติ การแสดงความประสงค์ของผู้เสียหายนี้ หากเป็นไปได้ควรให้ผู้เสียหายทำเป็นหนังสือไว้จะเป็นการดี)

ในกรณีผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ เป็นผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว และผู้เยาว์ คนวิกลจริต คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ไม่อยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้เอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการร้องทุกข์แทน (ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒ วรรคสาม ซึ่งมีนักกฎหมายหลายท่านให้ความเห็นว่า ระเบียบดังกล่าวน่าจะขัดกับหลักกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓, ๔, ๕ และมาตรา ๖ ดังนั้นเมื่อเกิดกรณีนี้ขึ้นจึงควรดำเนินการโดยให้ผู้มีอำนาจจัดการแทนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓, ๔, ๕ และมาตรา ๖ เป็นผู้ร้องทุกข์แทน)

.....

[๓๘] ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒

เมื่อมีการร้องทุกข์โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้เต็มที่ตามควรแก่กรณี ได้แก่การคุ้มครองเบื้องต้นตามมาตรา ๖ การคุ้มครองบรรเทาทุกข์ชั่วคราวระหว่างดำเนินคดีตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ และการไกล่เกลี่ยประนีประนอมเพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นกำหนดเงื่อนไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา ๑๒

กรณีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นเด็ก นอกจากจะมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว จะต้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ควบคู่ไปด้วย ดังนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ หากมิได้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ อยู่ด้วย ก็ควรประสานหรือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เข้ามาดำเนินการด้วย โดยเฉพาะกรณีบ้านพักเด็กและครอบครัวได้รับเด็กที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไว้ ต้องพิจารณาดำเนินการสงเคราะห์หรือให้การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กแล้วแต่กรณีด้วย เนื่องจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีประกาศให้บ้านพักเด็กและครอบครัวทุกจังหวัดเป็นสถานแรกรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ แล้ว ดังนั้นหัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจึงมีสถานะเป็นผู้ปกครองสวัสดิภาพสถานแรกรับ มีอำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖ และมีอำนาจในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับวิธีการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองต่อปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งการตามที่เห็นสมควรได้ ตามมาตรา ๓๗

ขั้นตอนที่ ๗ การไกล่เกลี่ยประนีประนอม

คดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นคดีอันยอมความได้ และไม่ว่าคดีจะอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ หรือชั้นศาล เพื่อมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ดังนั้น บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพนักงานเจ้าหน้าที่นอกเหนือจากการใช้มาตรการออกคำสั่งบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๐ ก็คือ บทบาทของการประสานงาน เพื่อให้เกิดการไกล่เกลี่ยโดยผู้ประนีประนอม

ในระหว่างสอบสวนนี้ หากผู้ถูกระทำฯ ประสงค์จะยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ก็ให้พนักงานสอบสวนจัดทำเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ เพื่อให้ผู้ต้องหาปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินกำหนดอายุความฟ้อง

ถ้าผู้กระทำฯ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดในข้อตกลงได้ครบถ้วน เงื่อนไขการยอมความก็สำเร็จ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะรายงานต่อพนักงานสอบสวนหรือรายงานต่อพนักงานอัยการหรือต่อศาลแล้วแต่ว่าคดีอยู่ที่ใด เพื่อให้ยุติทางคดีต่อไป

ถ้าผู้กระทำฯ ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่มีข้อกำหนดในบันทึกข้อตกลง พนักงานเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ประสานงานเรียกประชุมปรึกษาหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และปัญหา แล้วทบทวนปรับข้อตกลงสมานฉันท์ใหม่ ถ้าไม่อาจตกลงกันได้หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อยกคดีขึ้นฟ้องต่อไป

ในการไกล่เกลี่ยประนีประนอม นอกจากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายแล้ว ถ้ามีเหตุจำเป็นและเห็นสมควร ผู้ไกล่เกลี่ยสามารถเรียกบุคคลในครอบครัว หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ความเห็นหรือร่วมไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้

การดำเนินการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงนี้ บ้านพักเด็กและครอบครัว ซึ่งได้ให้การช่วยเหลือผู้ถูกระทำฯ มาแต่ต้น สามารถช่วยสอดส่อง ติดตาม การปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว หากพบว่าผู้ถูกระทำฯ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้แจ้งไปยัง พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศูนย์ปฏิบัติการฯ เพื่อรายงานต่อไปยังพนักงานสอบสวน เพื่อยกคดี ขึ้นดำเนินการต่อไปได้

ขั้นตอนที่ ๘ การสอบสวน

ก การสอบสวนคดีความรุนแรงในครอบครัว ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบระเบียบกระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (พ.ศ. ๒๕๕๑) กล่าวคือ

- ๑ ในการสอบปากคำผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พนักงานสอบสวน ต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอคนหนึ่งคนใดร่วมอยู่ด้วยในขณะสอบปากคำ เพื่อให้คำปรึกษา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์หรือบุคคลที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วม อยู่ด้วย แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน
- ๒ กรณีผู้ถูกระทำฯ เป็นเด็กซึ่งอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันสอบปากคำ ก็ต้องดำเนินการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ

- ๓ ต้องสอบสวนและเสนอพนักงานอัยการสั่งฟ้องภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำฯ แต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขอผิดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ต้องไม่เกินสามคราว หากขาดผิดฟ้องแล้วจะฟ้องคดีนั้นได้ต้องได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด
- ๔ กรณีกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท คือ กรณีที่การกระทำความผิดฐานกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว (ตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง) เป็นความผิดกรรมเดียวกับ ความผิดตามกฎหมายอื่น ถ้าความผิดตามกฎหมายอื่น มีอัตราโทษสูงกว่าอัตรา โทษตามมาตรา ๔ เช่น เป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕) และทำร้ายร่างกายสาหัส (ประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๗) การพิจารณาคดีดังกล่าวให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น ซึ่งอาจเป็นศาลแขวง ศาลจังหวัด หรือศาลอาญา แล้วแต่กรณี

นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าร่วมสอบปากคำนี้ ยังมีผู้ปฏิบัติงานหลายท่าน สงสัยว่า ต้องเป็นนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาหรือไม่ เพราะในมาตรา ๘ วรรคสาม ไม่ได้ระบุไว้ชัดเจน ในการนี้พิจารณา มาตรา ๓ ประกอบด้วย เนื่องจากมาตรา ๓ ให้คำนิยามไว้ว่า

“นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา

“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา

ดังนั้น นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่จะเข้าร่วมสอบปากคำในชั้นสอบสวนได้ จักต้องเป็นนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา เท่านั้น

ในการสอบสวนปากคำผู้เสียหายหรือกรณีสอบสวนปากคำเด็กนี้ บ้านพักเด็กและครอบครัวทุกจังหวัดมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงยุติธรรมอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อบ้านพักเด็กและครอบครัวได้ให้การช่วยเหลือผู้ถูกกระทำฯ ไว้ และนำผู้ถูกกระทำฯ เข้าร้องทุกข์และสอบสวนปากคำ ก็สามารถให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมสอบสวนปากคำได้เลย หรือแม้จะไม่มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ประจำอยู่ที่บ้านพักเด็กและครอบครัว เจ้าหน้าที่ของบ้านพักเด็กฯ ก็สามารถเข้าร่วมสอบสวนปากคำได้ในฐานะเป็นบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ

ในระหว่างที่คดีอยู่ระหว่างการสอบสวน สามารถใกล้เคียงให้คู่กรณียอมความได้ตลอดเวลา ดังรายละเอียดตามขั้นตอนที่ ๗

ขั้นตอนที่ ๙ การออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวหรือวิธีการบรรเทาทุกข์

กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน หรือทีมสหวิชาชีพ พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอาจถูกกระทำซ้ำ ไม่ได้ได้รับความปลอดภัยและ/หรือสมควรได้รับการบรรเทาทุกข์ ดังนี้ ไม่ว่าผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจะร้องขอหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน หรือทีมสหวิชาชีพ ควรดำเนินการให้มีการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ ซึ่งสามารถออกคำสั่งได้ ๒ รูปแบบ คือ

- ๑ ออกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ในระหว่างการสอบสวน กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมาย

จากรัฐมนตรีออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคล ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว กล่าวคือ การออกคำสั่งใดๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควรเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว รวมไปถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ การออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร ไม่ว่าจะจะมีคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ (มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง) ในการออกคำสั่งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือ OSCC อาจเสนอความเห็นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เพื่อขอให้ออกคำสั่งดังกล่าวได้

สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงเองหรือขอให้ศูนย์ปฏิบัติการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว สาเหตุการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และบันทึกรายงานของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ รวมถึงสรุปประมวลผลเพื่อประกอบดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐ หรือพนักงานสอบสวนหรือศาล เพื่อพิจารณาออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือคำสั่งใดๆ หรือคำพิพากษา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

ในส่วนของคุณ์ปฏิบัติการฯ กฎกระทรวงกำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๔ กำหนดให้คุณ์ปฏิบัติการฯ แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สุขภาพกายและจิตใจของผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือข้อเท็จจริงอื่นใดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา รวมทั้งเสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

การตรวจสอบคำสั่งในการใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวและการบรรเทาทุกข์โดยศาล เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างแล้ว ให้เสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หากศาลเห็นชอบกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าว ให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป (มาตรา ๑๐ วรรคสอง)

แต่ถ้าหากศาลไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลทำการไต่สวนและมีคำสั่งโดยพลัน หากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เพียงพอแก่การวินิจฉัยออกคำสั่ง ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือออกคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้ (มาตรา ๑๐ วรรคสาม)

การคัดค้านคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล กรณีผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือขอให้ศาลทบทวนคำสั่งได้ภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่ง และให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นที่สุด

โทษของการฝ่าฝืนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒ คำสั่งว่าด้วยการใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวและการบรรเทาทุกข์โดยศาล ที่อยู่ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง) กรณีดังกล่าวนี้ทำให้เห็นได้ว่า หากคดีนั้นยังอยู่ในระหว่างการสอบสวน ผู้ถูกกระทำฯ พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน หรือผู้เกี่ยวข้อง สามารถไปยื่นขอให้ศาลออกคำสั่งฯ ได้โดยตรง ไม่จำเป็นต้องไปขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง

ศาลสามารถเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้ เมื่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้ (มาตรา ๑๑ วรรคสอง)

โทษของการฝ่าฝืนคำสั่งศาล ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑ วรรคสาม)

การขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือศาลออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวฯ ตามตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ นี้ จะมีปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก เพราะทั้งสองกรณีนี้จะดำเนินการได้ต่อเมื่อมีการร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำฯ

แล้วเท่านั้น ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบ้านพักเด็กและครอบครัว ประเมินแล้วเห็นว่าผู้ถูกระทำฯ อาจถูกระทำซ้ำ แต่ผู้ถูกระทำฯ ไม่ประสงค์ ที่จะร้องทุกข์ดำเนินคดีกับผู้กระทำฯ ก็ไม่สามารถที่จะขอให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่หรือศาลออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวตามพระราชบัญญัตินี้ได้ อย่างไรก็ตาม บ้านพักเด็กและครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถใช้ช่องทาง ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยอาศัยความหมายตาม มาตรา ๑๓/๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

ขั้นตอนที่ ๑๐ การติดตามการปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครอง หรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราว หรือบันทึกข้อตกลงเบื้องต้น ก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้อง

สามารถติดตามได้โดยบุคคลต่อไปนี้

- ๑ ติดตามโดยศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวซึ่งมีเขต อำนาจ (ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการ บังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ ในส่วนของคำสั่งคุ้มครองฯ และ ข้อ ๗ ในส่วนของบันทึกข้อตกลงฯ)
- ๒ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ (ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการ ยอมความถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘ ข้อ ๙ และ ข้อ ๑๐)
- ๓ ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๔ พนักงานสอบสวน

๕ ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ๑๓๐๐ บ้านพักเด็กและครอบครัว

กรณีมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

- ๑ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๐ วรรคห้า)
- ๒ ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ของศาล ตามมาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑ วรรคสาม)
- ๓ กรณีผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวจงใจฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ไม่ว่าจะปรากฏจากรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือพนักงานสอบสวนเห็นเอง ให้พนักงานสอบสวนยกคดีดังกล่าวขึ้นทำการสอบสวนโดยมิชักช้า แล้วส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงฯ พร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาต่อไป (ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐)

ขั้นตอนที่ ๑๑ การพิจารณาคดีของศาล

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ และเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดแนวทางพิจารณาคดีของศาล สรุปได้ดังนี้

- ๑) **ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “วิธีพิจารณา การยื่น และการรับฟังพยานหลักฐาน หากพระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม”** จากบทบัญญัติดังกล่าวสามารถพิจารณาได้ ๒ กรณี ดังนี้

๑) กฎหมายนี้ได้กำหนดวิธีพิจารณา การยื่น และการรับฟังพยานหลักฐาน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่น การสอบปากคำผู้เสียหายต้องมีทนายความเข้าร่วมด้วยจึงจะเป็นการสอบสวนโดยชอบ เงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง การประนีประนอมยอมความ เป็นต้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้

๒) กรณีที่พระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒) พยายามให้คู่กรณียอมความกัน บทบัญญัติมาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ไม่ว่าการพิจารณาดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุข และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

- ๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- ๒) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของหญิงและชายที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภรรยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ
- ๓) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์
- ๔) มาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภรรยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร”

กรณีที่มีการยอมความกัน ให้ศาลจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้อง เมื่อจำเลยปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขครบถ้วนแล้ว จึงจะจัดให้มีการถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้อง แต่หากจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในบันทึกข้อตกลง ศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไปได้ (มาตรา ๑๒ วรรคสอง และให้เป็นไปตามระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษและเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. ๒๕๕๐)

ขั้นตอนที่ ๑๒ การพิพากษาคดี

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ศาลใช้วิธีอื่นแทนการลงโทษจำเลยได้ โดยในมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิดตามมาตรา ๕ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยให้ผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้” ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวให้เป็นตามระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ และเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. ๒๕๕๐

ดังนั้น เมื่อศาลเห็นควรใช้วิธีอื่นแทนการลงโทษ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- ๑ กรณีศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความปลอดภัยให้ผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางประกาศกำหนด
- ๒ ตามระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ สรุปได้ดังนี้

ก. ให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณากำหนดว่าจะใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองความประพฤติผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือ บรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิด การใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน แทนการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้ โดยให้ พิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิด พฤติการณ์แห่งคดี อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของผู้กระทำความผิด ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับ ผู้กระทำความผิด ประกอบดุลพินิจที่จะใช้วิธีการดังกล่าวให้เหมาะสมกับ ผู้กระทำความผิดแต่ละราย และเหมาะสมกับพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง โดยมุ่งถึงความสงบสุข และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ และศาล อาจสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัว ประกอบดุลพินิจด้วยก็ได้

ข. วิธีการฟื้นฟูและบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษนั้น ศาล อาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ได้แก่

- ให้ฟื้นฟูโดยการอบรมผู้กระทำความผิดด้วยการว่ากล่าวตักเตือน หรือให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทางศีลธรรมหรือฝึกวินัยหรือโครงการอื่น เป็นระยะเวลาและในสถานที่ที่เหมาะสมตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่เกินเจ็ดวัน
- ให้เข้ารับการฟื้นฟูบำบัดรักษาเกี่ยวกับอาการติดยาเสพติดให้โทษ ในสถานพยาบาล สถานที่ของราชการ หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร จนกว่าจะครบขั้นตอนการบำบัด แต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกินหกเดือน นับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู บำบัดรักษา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิดที่ เกิดจากการติดยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนจนสภาพแวดล้อมทั้งปวง ของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย และอาจจะให้ผู้กระทำความผิด อยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติด้วยก็ได้

- ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ไปบำบัดรักษายังโรงพยาบาล สถาน ที่ของราชการ หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร หรือมอบให้แก่ผู้อื่นที่เต็มใจ รับผิดชอบแลรักษา ก็ได้แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควรจนกว่าผู้นั้นจะหาย หรือตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่ มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น
- ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาหรือของมีพิษอย่างอื่นในสถานพยาบาลสถานที่ของราชการหรือสถานที่อื่น ที่เห็นสมควร จนกว่าจะหายจากการติดยาหรือของมีพิษอย่างอื่น แต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกินหกเดือน นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัด รักษาเว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

ค. วิธีการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษนั้น ให้ศาล กำหนดให้ผู้กระทำความผิดไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงาน สังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรทุกสามเดือนต่อครั้ง เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี หรือระยะเวลาที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินหนึ่งปี เพื่อให้ คำแนะนำช่วยเหลือ ตักเตือนในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ โดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

- ห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานที่อันจงใจให้ประพฤติชั่วหรือ กระทำการใดอันเป็นเหตุให้ประพฤติชั่ว
- ให้ฝึกหัดหรือประกอบอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ
- ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การ กระทำความผิดอีก

- ห้ามเล่นการพนันหรือห้ามดื่มสุราหรือเสพสิ่งเสพติดทุกชนิด และอาจให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดสุราหรือสิ่งเสพติด หรือความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานพยาบาลหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เป็นเวลาไม่เกินหกเดือน นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัดรักษา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น
- เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดำเนินการซ้ำอีก และเงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดดังกล่าวนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการคุมความประพฤติได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมที่ยังไม่ได้กำหนดอีกก็ได้

๓) วิธีการให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แทนการลงโทษ ให้ศาลกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น สำหรับเงินหรือทรัพย์สินใดๆ ที่ผู้เสียหายได้สูญเสียไปเพราะผลของการกระทำความผิดนั้น ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนดให้ชำระตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด โดยเฉพาะค่าเสียหายดังต่อไปนี้ ให้กำหนดดังนี้

- สำหรับรายได้ที่สูญเสียไป ให้ชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นในวงเงินที่สูญเสียไป แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงินห้าหมื่นบาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น
- ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ให้ชดใช้เบื้องต้นเท่าที่ผู้เสียหายได้ใช้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงินห้าหมื่นบาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น
- ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ ให้ชดใช้เบื้องต้นเท่าที่ผู้เสียหายได้ใช้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ไม่เกินเดือนละสี่พันบาท เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น ให้ชดใช้เบื้องต้นตามที่จำเป็น ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนด ให้ชำระตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงินห้าหมื่นบาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

- ๔ การให้ทำงานบริการสาธารณะแทนการลงโทษนั้น ให้ศาลกำหนดประเภทของการทำงานบริการสาธารณะประโยชน์ สถานที่ และระยะเวลาตามที่ศาลและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร แต่ทั้งนี้ ไม่ควรกำหนดให้เกินวันละสามชั่วโมง และไม่เกินเจ็ดวัน โดยให้พิจารณาด้วยว่าการทำงานนั้น ต้องไม่ก่อความเสียหายแก่สังคมหรือบุคคลอื่นและไม่ก่อให้เกิดภาระเกินสมควร ทั้งให้พิจารณาจากวิถีชีวิต การดำรงชีพ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และพิจารณาจากลักษณะหรือประเภท และความเหมาะสมของงาน รวมทั้งระยะทางและความสะดวกในการเดินทางไปทำงานด้วย
- ๕ การให้ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ เมื่อศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดี ยังไม่สมควรลงโทษผู้กระทำความผิด แต่การกระทำของผู้กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ศาลมีอำนาจที่จะสั่งห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือให้ละเว้นการกระทำดังกล่าว หรือมีคำสั่งอื่นใดในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้เสียหายอาจได้รับต่อไปเนื่องจากการกระทำของผู้กระทำความผิดตามที่ศาลเห็นสมควรได้ โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติ เพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดขึ้นอีกก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร ภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น
- ๖ การทำทัณฑ์บนแทนการลงโทษ เมื่อศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษผู้กระทำความผิด แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้กระทำความผิดอาจจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลในครอบครัวขึ้นอีก ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนไว้โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าวอีกตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินสองปี

และจะสั่งให้มีเงินประกัน หรือหลักทรัพย์ประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ทำทัณฑ์บน กระทำผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนด ไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระ ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ทำผิดทัณฑ์บนเป็นเด็กหรือ เยาวชน ให้นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และ วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐๗ มาใช้บังคับ

ในทางปฏิบัติ ก่อนที่ศาลจะดำเนินการไต่ถามเสียประนีประนอมได้ ศาลจัก ต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำฯ ผู้ถูกกระทำฯ บุคคลในครอบครัว และมูลเหตุที่ ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อจักได้กำหนดเงื่อนไขในบันทึก ข้อตกลงยอมความได้ เนื่องจากในคำฟ้องของโจทก์ยังไม่มีรายละเอียดต่างๆ เหล่านี้ครบถ้วน ซึ่งศาลบางแห่งอาจสั่งให้สำนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อมูล หรือศาลบางแห่งอาจประสานศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรง ในครอบครัวดำเนินการให้ หรือศาลบางแห่งก็มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการ

เมื่อศาลได้มีคำสั่งตามสัญญายอมความแล้ว ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ถูกกระทำฯ พนักงานเจ้าหน้าที่ ศูนย์ปฏิบัติการฯ หรือแม้แต่บ้านพักเด็กและครอบครัว ก็ควรหมั่น ติดตามเพื่อให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญายอมความชั้นศาลนั้น หากพบว่า มีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ก็ควรแจ้งให้ศาลทราบ ซึ่งศาลจักได้ยกคดีนั้นขึ้น ดำเนินการแล้วแต่จะเห็นสมควรต่อไป

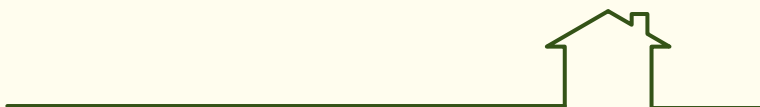

ขั้นตอนที่ ๑๓ การบังคับตามคำพิพากษาของศาล

ในการที่ศาลกำหนดให้ใช้วิธีอื่นแทนการลงโทษจำเลย (มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง) ให้ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ติดตามและประสานงานกับบุคคล หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวิธีการดังกล่าว และรายงานให้ศาลทราบ (ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ พ.ศ. ๒๕๕๓)

เมื่อศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้อง ศาลสามารถมีคำพิพากษาได้ ๒ แนวทาง คือ

- ๑ พิกษาลงโทษจำเลย อันได้แก่ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ คือ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต กักขัง ปรับ หรือริบทรัพย์สิน
- ๒ ใช้วิธีอื่นแทนการลงโทษตามนัยของนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง อันได้แก่ ให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติผู้กระทำฯ ให้ผู้กระทำฯ ชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษ

พระราชบัญญัติ
คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐
เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

“ศาล” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์” หมายความว่า ค่าทดแทนความเสียหายเบื้องต้นสำหรับเงินหรือทรัพย์สินใดๆ ที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวสูญเสียไป โดยผลของการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้หมายความรวมถึงรายได้ที่สูญเสียไปค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น

“นักจิตวิทยา” หมายความว่า นักจิตวิทยาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า นักสังคมสงเคราะห์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในท้องที่ใดที่ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ ด้วย ให้ความผิดดังกล่าว เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๕ ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง

มาตรา ๖ การแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ อาจกระทำโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือได้รับแจ้งตามมาตรา ๕ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับแจ้ง รวมทั้งให้ มีอำนาจจัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการรักษาจากแพทย์ และขอรับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะดำเนินคดี ให้จัดให้ผู้นั้นร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าผู้นั้นไม่อยู่ในวิสัยหรือมีโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนได้

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗ ถ้ามิได้มีการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕ หรือมิได้มีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ ภายในสามเดือนนับแต่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในวิสัยและมีโอกาสที่จะแจ้งหรือร้องทุกข์ได้ ให้ถือว่าคดีเป็นอันขาดอายุความ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๘ เมื่อมีการร้องทุกข์ภายในอายุความตามมาตรา ๗ แล้ว ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยเร็วและส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว สำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่ได้ตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขอผิดฟ้องต่อศาลได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามคราวโดยให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดกรรมเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินคดีความผิดตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง ต่อศาลรวมไปกับความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น เว้นแต่ความผิดตามกฎหมายอื่นนั้นมีอัตราโทษสูงกว่าให้ดำเนินคดีต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาความผิดตามกฎหมายอื่นนั้น โดยให้นำบทบัญญัติทั้งหลายแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการสอบปากคำผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พนักงานสอบสวนต้องจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอร่วมอยู่ด้วยในขณะสอบปากคำเพื่อให้คำปรึกษา

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมีเหตุอันควรไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบปากคำไปก่อนโดยไม่ต้องมีบุคคลดังกล่าวร่วมอยู่ด้วย แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานสอบสวน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ เมื่อมีการแจ้งตามมาตรา ๕ หรือมีการร้องทุกข์ตามมาตรา ๖ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดลงพิมพ์โฆษณา หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีใดๆ ซึ่งภาพ เรื่องราว หรือข้อมูลใดๆ อันน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวในคดีตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการตามมาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว ไม่ว่าจะมีคำร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ โดยให้มีอำนาจออกคำสั่งใดๆ ได้เท่าที่จำเป็นและสมควร ซึ่งรวมถึงการให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ การให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้นตามสมควรแก่ฐานะ การออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ตลอดจนการกำหนดวิธีการดูแลบุตร

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หากศาลเห็นชอบกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าว ให้คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์มีผลต่อไป

ในกรณีที่ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลทำการไต่สวนและมีคำสั่งโดยพลัน หากข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เพียงพอแก่การวินิจฉัยออกคำสั่ง ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์หรือออกคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลตามมาตรานี้ สามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งเป็นหนังสือขอให้ศาลทบทวนคำสั่งได้ภายในสามสิบวันนับแต่ทราบคำสั่ง ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นที่สิ้นสุด

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๐ หรือออกคำสั่งใดๆ ได้ตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่เหตุการณ์หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่า ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมีความผิดตามมาตรา ๔ ศาลมีอำนาจกำหนดให้ใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครองประพฤติกผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หรือทำทัณฑ์บนไว้ ตามวิธีการและระยะเวลาที่ศาลกำหนดแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดก็ได้

ในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๔ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี จัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการตามวรรคหนึ่งเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้ว จึงให้มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๔ ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นดำเนินการต่อไป

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา หรือรัฐมนตรีประกาศกำหนด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดให้มีระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ โดยกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ วิธีพิจารณา การยื่น และการรับฟังพยานหลักฐาน หากพระราชบัญญัตินี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ไม่ว่าการพิจารณาคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวจะได้ดำเนินไปแล้วเพียงใด ให้ศาลพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ยอมความกัน โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย

(๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(๒) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสในฐานะที่เป็นศูนย์รวมของชายและหญิงที่สมัครใจเข้ามาอยู่กินฉันสามีภรรยา หากไม่อาจรักษาสถานภาพของการสมรสได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ

(๓) การคุ้มครองและช่วยเหลือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครอบครัวนั้นต้องรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เป็นผู้เยาว์

(๔) มาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภรรยาและบุคคลในครอบครัวให้ปรองดองกัน และปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างกันเองและกับบุตร

มาตรา ๑๖ เพื่อประโยชน์ในการยอมความในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล แล้วแต่กรณี อาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความหรือบุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาลเห็นสมควร เพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกัน หรืออาจมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลใดช่วยเหลือไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ยอมความกันก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้ว ให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลแล้วแต่กรณีด้วย ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ บุคคลดังกล่าวจะจัดให้มีการทำสัญญายอมความขึ้น หรือจะขอให้เรียกคู่ความมาทำสัญญายอมความกันต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือศาลก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลเห็นว่าสัญญายอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญายอมความนั้น

มาตรา ๑๗ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีแสดงจำนวนคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ และจำนวนการละเมิดคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล และจำนวนการยอมความ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อทราบปีละครั้ง

มาตรา ๑๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้น การมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว จึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง

กำหนดระบบงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับ

ให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒

พ.ศ. ๒๕๕๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

“ศูนย์ปฏิบัติการ” หมายความว่า ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ข้อ ๒ ให้สำนักงานเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการ และประสานงานกับศูนย์ปฏิบัติการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และศาล รวมทั้งรวบรวม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนปฏิบัติการดังกล่าว

(๒) ประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และพนักงานสอบสวน

(๓) จัดทำแผนงานงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(๔) ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับให้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒

ข้อ ๓ ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร หรือความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาให้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักรและไม่อยู่ในเขตจังหวัดใด หรือความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรและจะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร และให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการในความผิดที่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดนั้น

ในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นในหลายท้องที่หรือเป็นความผิดต่อเนื่อง หรือไม่แน่ว่าความผิดได้กระทำในท้องที่ใด ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในท้องที่ที่ทำการสอบสวน ทำหน้าที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการ

ข้อ ๔ ให้ศูนย์ปฏิบัติการแจ้งข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สุขภาพกายและจิตใจของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือข้อเท็จจริงอื่นใดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา รวมทั้งเสนอมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑

ข้อ ๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ ให้ศูนย์ปฏิบัติการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีคำสั่งให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์ ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานความร่วมมือกับแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจรักษา ฟันฟู หรือบำบัดร่างกายและจิตใจ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

(๒) ในกรณีที่มีคำสั่งให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เบื้องต้น ให้ศูนย์ปฏิบัติการติดตามการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล หากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ศูนย์ปฏิบัติการรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(๓) ในกรณีที่มีคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่พำนักของครอบครัวหรือเข้าใกล้ตัวบุคคลใดในครอบครัว ให้ศูนย์ปฏิบัติการกำหนดเจ้าหน้าที่ทำการติดตามและสอดส่องผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าว และหากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวร้องขอว่าตนไม่มีที่พำนักอื่นใด ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าพักในบ้านพักฉุกเฉิน สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือที่พักอื่นใดที่เหมาะสม

(๔) ในกรณีที่มีคำสั่งกำหนดวิธีการดูแลบุตร ให้ศูนย์ปฏิบัติการติดตามให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าว และรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(๕) ในกรณีที่มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์อย่างอื่นนอกจาก (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้ศูนย์ปฏิบัติการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(๖) รับเรื่องเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาล และรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลทราบ

(๗) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายชุมชน หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการติดตามเพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของพนักงาน

เจ้าหน้าที่หรือศาล และรายงานข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้ศาลพิจารณาได้ส่วนและมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ หรือคำสั่งใดๆ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม

ข้อ ๖ ในกรณีที่ศาลกำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง แทนการลงโทษ ผู้กระทำความผิด ให้ศูนย์ปฏิบัติการติดตามและประสานงานกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวิธีการดังกล่าว และรายงานให้ศาลทราบ

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้องตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ให้ศูนย์ปฏิบัติการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สุขภาพกายและจิตใจของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว สมาชิกในครอบครัว มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือข้อเท็จจริงอื่นใดที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาต่อพนักงานสอบสวนหรือศาล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง

(๒) ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นสมควรรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นในครอบครัวประกอบการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

(๓) ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลกำหนดวิธีการตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง เป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง ให้ศูนย์ปฏิบัติการประสานงานกับกรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขและรายงานให้พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบ

(๔) ติดตามผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง และเงื่อนไขตามที่พนักงานสอบสวนหรือศาลกำหนด หากผู้ต้องหาหรือจำเลยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้ศูนย์ปฏิบัติการรายงานให้พนักงานสอบสวนหรือศาลทราบ

ข้อ ๘ ให้สำนักงานจัดให้มีการอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอมซึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือไกล่เกลี่ยเพื่อการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ตามหลักสูตรที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะจัดการอบรมเองตามหลักสูตรที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด โดยให้สำนักงานมีหน้าที่สนับสนุนด้วยการให้ข้อมูล เอกสารหรือสิ่งอื่นใดในการจัดอบรม หรือจะส่งบุคลากรของตนเข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยสำนักงานก็ได้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

อิสสระ สมชัย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่
เมื่อพบเห็นหรือได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว

พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครอง
ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้วางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบเห็นหรือ
ได้รับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

“ศูนย์ปฏิบัติการ” หมายความว่า ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรง
ในครอบครัว

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน
ครอบครัว

ข้อ ๔ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พบการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงตัวชี้แจงว่ากล่าวแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อให้ยุติการกระทำโดยดีก่อน ถ้าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวยังขัดขืนอยู่อีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเพื่อดำเนินการระงับเหตุ

ข้อ ๕ ผู้ใดพบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้แจ้งโดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นการใดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการระงับเหตุโดยมิชักช้า

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไว้รักษาพยาบาล ครู หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยมิชักช้า

ข้อ ๖ กรณีมีผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยวาจา เป็นหนังสือ ทางโทรศัพท์ วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใดที่สื่อสารให้รู้ว่ามีกระทำความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกวันเวลาที่ได้รับแจ้งไว้ทันที พร้อมรายละเอียด วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ ชื่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เเท่าที่ผู้แจ้งสามารถระบุได้ รวมทั้งพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่ามีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวหรือมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เว้นแต่ในกรณีเร่งด่วนอันมีเหตุที่เชื่อได้ว่ามีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ให้ดำเนินการตามข้อ ๔ ทันที แล้วจึงจัดทำบันทึกในทันทีที่ดำเนินการได้

ในกรณีที่ผู้แจ้งไม่ยอมบอกชื่อ โดยไม่มีเหตุอันควร หรือแจ้งชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้

ข้อ ๗ กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้ง หรือได้รับรายงานการกระทำความรุนแรงในครอบครัว หรือเป็นผู้พบเห็นหรือประสบพบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่ามีกระทำความ

รุนแรงในครอบครัว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินการยุติการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ถ้าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวยังขัดขืนอยู่อีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเพื่อดำเนินการระงับเหตุ

ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุ ให้แสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของหรือผู้ที่อยู่ในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุนั้น เพื่อยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไป และแจ้งให้ทราบถึงเหตุของการเข้าไปถ้าเจ้าของหรือผู้ที่อยู่ในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุด้วยความรุนแรงในครอบครัวออกมาพบเพื่อสอบถาม

หากไม่มีผู้ใดออกมาพบ หรือไม่สามารเปิดประตูให้เข้าไปในสถานที่นั้นได้ ให้ขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เพื่อเข้าไปช่วยผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ข้อ ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซักถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานที่นั้นถึงข้อเท็จจริงที่ได้รับแจ้งสาเหตุของการกระทำที่ได้รับแจ้ง ผลของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว แล้วหาแนวทางการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวต่อไป

หากกรณีปรากฏว่าผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ ให้รีบส่งตัวผู้นั้นไปรับการรักษาพยาบาลทันที

ข้อ ๙ หลังจากการดำเนินการตามข้อ ๘ วรรคหนึ่งแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงานกับจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พร้อมรายงานผลและความเห็นส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อยุติความรุนแรงในครอบครัวดังกล่าว

ข้อ ๑๐ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกรายละเอียดแห่งการแจ้งเหตุตามข้อ ๖ การเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุตามข้อ ๗ และการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไว้เป็นหลักฐาน ตามแบบคร.๕ ทำระเบียบนี้

การทําบ้นทีกตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากผู้นั้นไม่ยินยอมลงลายมือชื่อ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อไว้

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ชี้แจงให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวทราบถึงสิทธิในการได้รับความคุ้มครอง การกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์เบื้องต้นแก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวชั่วคราว รวมทั้งการออกคำสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เข้าไปที่พำนักของครอบครัว หรือการออกคำสั่งห้ามเข้าใกล้ตัวบุคคลในครอบครัว หรือการดูแลบุตร เป็นต้น ตลอดจนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเบื้องต้นแก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวด้วย

ข้อ ๑๒ หากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับจัดการให้ผู้นั้นพบกับพนักงานสอบสวนเพื่อร้องทุกข์ ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน พนักงานเจ้าหน้าที่จะจดบันทึกเสียเองก็ได้ แล้วให้รีบส่งไปยังพนักงานสอบสวน และจะจดแจ้งพฤติการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อพนักงานสอบสวนไว้ก็ได้

ถ้าผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะร้องทุกข์แต่ไม่อยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้เอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการร้องทุกข์แทนต่อพนักงานสอบสวน

ในกรณีผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือกระทำการอันขัดกับผลประโยชน์ของผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือผู้เยาว์หรือคนวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถไม่อยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้เอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการร้องทุกข์แทนต่อพนักงานสอบสวน

ข้อ ๑๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้ดำเนินการ ผลความคืบหน้าของการนั้น แล้วรายงานให้สำนักงานทราบโดยเร็ว ตามแบบ คร.๖ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๔ หากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ หรือรับการบริการทางการแพทย์ หรือจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานในการเข้าระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวครั้งนั้น ณ สถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุ และคัดสำเนาบันทึกประจำวันนั้นไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๑๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงเอง หรือขอให้ศูนย์ปฏิบัติการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว สาเหตุของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และบันทึกรายงานของผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องทุกระดับ รวมถึงสรุปประมวลผลเพื่อประกอบดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามมาตรา ๑๐ หรือพนักงานสอบสวนหรือศาล เพื่อพิจารณาออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นการชั่วคราว หรือคำสั่งใดๆ หรือคำพิพากษา ตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๑๖ ให้ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

(นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แบบรับแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กรม/จังหวัด.....

ลำดับที่..... /๒๕.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

เวลาที่รับแจ้ง.....น.

ข้อมูลการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

๑. ผู้แจ้งข้อมูล (ด.ญ./ด.ช./นาย/นาง/นางสาว/อื่นๆ ระบุยศ/ตำแหน่ง)นามสกุล.....

อายุ.....ปี

๒. ที่อยู่.....

.....โทรศัพท์.....

๓. เกี่ยวข้องเป็น ☐ ผู้ถูกกระทำ ☐ ผู้พบเห็น (ญาติ/ไม่ใช่ญาติ) ☐ คนในครอบครัวเดียวกับผู้ถูกกระทำ

☐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ (ระบุหน่วยงาน).....

☐ เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน (ระบุหน่วยงาน).....

☐ อื่นๆ (ระบุ)

๔. วิธีการแจ้ง ☐ วาจา ☐ โทรศัพท์ ☐ ทางอิเล็กทรอนิกส์ ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

๕. พฤติการณ์ความรุนแรง.....

.....

๖. วัน/เวลา/สถานที่เกิดเหตุ (ตามแผนที่แนบท้าย).....

.....

๗. ชื่อผู้ถูกกระทำ (ด.ญ./ด.ช./นาง/นางสาว/นาย).....นามสกุล.....อายุ.....ปี

ที่อยู่.....

.....โทรศัพท์.....

๘. ชื่อผู้กระทำ (ด.ญ./ด.ช./นาง/นางสาว/นาย).....นามสกุล.....อายุ.....ปี

ที่อยู่.....

.....โทรศัพท์.....

ลงชื่อ.....ผู้รับแจ้ง

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบ คร. ๕

**หนังสือแจ้งเหตุเข้าไปในเคหสถาน/สถานที่เกิดเหตุ
เพื่อดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว**

เขียนที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง แจ้งเหตุเข้าไปในที่รโหฐานเพื่อดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

เรียน

(ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว/ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว/ผู้เกี่ยวข้อง)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....อายุ.....ปี ในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

ในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ หมายเลขทะเบียน.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ออกโดย.....

ขอแจ้งให้ทราบว่า อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พนักงานเจ้าหน้าที่พบเห็น/หรือได้รับแจ้งมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน/สถานที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินการ ดังนี้

- ☐ ระบุเหตุและสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว / ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- ☐ จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการเข้ารักษาจากแพทย์
- ☐ จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา

หรือนักสังคมสงเคราะห์

- ☐ จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องทุกข์ หากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ประสงค์จะดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ลงชื่อ.....พนักงานเจ้าหน้าที่

(.....)

...../...../.....

ลงชื่อ.....ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

(.....) /ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

...../...../..... /ผู้เกี่ยวข้อง

บันทึกรายงาน

ส่วนราชการ/เอกชน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ที่.....

เรื่อง การดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ข้าพเจ้า(นาย/นาง/นางสาว)ในฐานะ
 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หมายเลขทะเบียน.....
 ออกโดย.....ได้ดำเนินการเข้าไปในเคหสถาน/สถานที่เกิดเหตุ
 เพื่อระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวที่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....
 ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
 โดยมีนาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....อายุ.....ปี เป็นผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง
 และมีนาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....อายุ.....ปี เป็นผู้กระทำความรุนแรง
 ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา ๖ วรรคสอง
 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังต่อไปนี้

- ☐ เข้าไประงับเหตุความรุนแรงในครอบครัว
- ☐ ให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับการตรวจรักษาจากแพทย์
- ☐ ให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา

หรือนักสังคมสงเคราะห์

- ☐ จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวดำเนินการร้องทุกข์
 จ้างเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงนาม.....

(.....)

พนักงานเจ้าหน้าที่

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำ
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ วรรคห้า และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“ศูนย์ปฏิบัติการ” หมายความว่า ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕/ตอนพิเศษ ๑๕๒ ง/หน้า ๔/๑๒ กันยายน ๒๕๕๑

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อ ๔ การสอบสวนความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ดำเนินการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีในศาลแขวง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

หมวด ๑ การร้องทุกข์

ข้อ ๕ เมื่อผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเป็นหนังสือหรือด้วยปาก ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการดังนี้

(๑) บันทึกคำร้องทุกข์ให้ปรากฏเจตนาโดยแจ้งชัดว่าประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว พร้อมกับลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกและผู้ร้องทุกข์ไว้

(๒) แจ้งให้ผู้ร้องทุกข์ทราบถึงกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและการดูแลบุตร หรือบรรเทาทุกข์ตามกฎหมาย

(๓) แจ้งให้ศูนย์ปฏิบัติการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้การคุ้มครองสิทธิหรือช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามสมควรแก่กรณี

(๔) แจ้งให้ศูนย์ปฏิบัติการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ สุขภาพกาย อารมณ์ จิตใจ ภาวะความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และสาเหตุ ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เพื่อประกอบดุลพินิจของพนักงานสอบสวน พนักงาน อัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณีตามแบบ คร. ๗ ทำเยียบนี้

ในกรณีมีการจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๖ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ร้องทุกข์แทนผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง ในครอบครัวตามมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วยเหตุที่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวไม่อาจ ร้องทุกข์ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีสภาพร่างกาย หรือจิตใจไม่อยู่ในวิสัยหรือโอกาสที่จะร้องทุกข์ได้ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้จัดการแทนผู้เสียหาย หรือมีผู้จัดการแทนผู้เสียหายแต่มีผลประโยชน์ขัดกันกับผู้เยาว์ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ต้องร้องทุกข์เป็นหนังสือและให้พนักงานสอบสวนดำเนินการ ดังนี้

(๑) บันทึกคำร้องทุกข์ให้ปรากฏชัดว่าผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว และเหตุที่ไม่อาจร้องทุกข์ได้ ด้วยตนเอง พร้อมวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกและพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ร้องทุกข์แทนไว้

(๒) ให้แนบหนังสือคำร้องทุกข์รวมไว้กับสำนวนการสอบสวน

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้นำความในข้อ ๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๓) และ (๔) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗ กรณีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ในวันร้องทุกข์ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด ๒

การสอบสวน

ข้อ ๘ การสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการดังนี้

(๑) แจกเป็นหนังสือให้จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ ทราบวันเวลาและสถานที่ที่จะสอบปากคำ เพื่อให้บุคคลที่ได้รับแจ้งอยู่ร่วมด้วย เพื่อให้คำปรึกษาขณะสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(๒) ในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควร ไม่อาจรอจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องขอ แต่มีเหตุจำเป็นต้องสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็ให้พนักงานสอบสวนสอบปากคำผู้เสียหายไปได้แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอบุคคลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนโดยละเอียด แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาเพื่อทราบ

ข้อ ๙ การสอบปากคำผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ในขณะสอบปากคำให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด ๓

การออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์

ข้อ ๑๐ เมื่อผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ร้องทุกข์ หรือมีการร้องทุกข์แทนแล้ว หรือระหว่างการสอบสวนหากมีกรณีจำเป็นเร่งด่วนต้องคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอโดยผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวหรือข้อเสนอของพนักงาน

เจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวนเห็นเอง ให้พนักงานสอบสวนรีบทำการประมวลข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พอชี้ให้เห็นได้ว่าผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจำเป็นต้องได้รับการบรรเทาทุกข์เบื้องต้น หรือมีข้อเท็จจริงน่าเชื่อว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวอาจก่อเหตุกระทำความรุนแรงแก่บุคคลในครอบครัวซ้ำอีก หรือมีเหตุอื่นๆ จำเป็นต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว แล้วเสนอรายงานและความเห็นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีที่มีเขตอำนาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือจะร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ได้

ข้อ ๑๑ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรี ได้รับรายงานและความเห็นตามข้อ ๑๐ หรือได้รับรายงานและความเห็นจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขตอำนาจ หากเห็นชอบด้วยก็ให้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีชักช้าตามแบบ คร. ๘ ทำระเบียนนี้

ก่อนออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีเหตุสมควรจะเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อประกอบดุลพินิจออกคำสั่งก็ได้แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๒ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีได้ออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแจ้งให้ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อกำหนดมาตรการคุ้มครอง แล้วให้พนักงานสอบสวนเสนอคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองดังกล่าวต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณาภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่วันออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ดังกล่าวตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๑๓ ให้ปลัดกระทรวงรักษาการตามระเบียบนี้และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

อนุสรณ์ วงศ์วรรณ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

**แบบรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครอง
หรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว**

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า..... พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐ ได้รับแจ้งจาก.....พนักงานสอบสวน
สถานีตำรวจนครบาล...../สถานีตำรวจภูธร.....
/ศูนย์ปฏิบัติการ.....ศาล.....
ให้ทำการประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคู่กรณีในคดีความรุนแรงในครอบครัวระหว่างนาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/
เด็กหญิง.....นามสกุล.....ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
กับ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล.....
ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว

จึงขอรายงานข้อเท็จจริงดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป

นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.อายุ.....ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ.....ศาสนา.....
อาชีพ.....ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
เป็นผู้เสียหาย/ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....
เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.อายุ.....ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ.....ศาสนา.....
อาชีพ.....ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว

๒. สุขภาพกาย/สุขภาพจิต

๑. สุขภาพของผู้เสียหาย.....

เคยมีประวัติการรักษาหรือไม่ (ถ้ามีระบุ).....

๒. สุขภาพของผู้ถูกกล่าวหา.....

เคยมีประวัติการรักษาหรือไม่ (ถ้ามีระบุ).....

๓. การศึกษาและอาชีพ

๑. การศึกษาและอาชีพของผู้เสียหาย.....

การศึกษา

อาชีพ/ลักษณะงาน

รายได้.....

๒. การศึกษาและอาชีพของผู้ถูกกล่าวหา.....

การศึกษา.....

อาชีพ/ลักษณะงาน.....

รายได้.....

๔. ความสัมพันธ์ในครอบครัว

๑. กรณีทั้งสองฝ่ายเป็นสามีภรรยา กัน สมรสกันมา.....ปี มีบุตร.....คน

ฝ่ายใดเคยสมรสมาก่อนหรือไม่ (ถ้ามีระบุ).....

มีบุตรติดมากับคู่สมรสเดิมหรือไม่ (ถ้ามีระบุ).....

ขณะเกิดเหตุอยู่ด้วยกันหรือแยกกันอยู่ (ระบุ)

๒. กรณีทั้งสองฝ่ายเป็นบิดา/มารดากับบุตร ระบุความสัมพันธ์ภายในครอบครัว.....

๓. กรณีทั้งสองฝ่ายเป็นญาติหรืออาศัยอยู่ด้วย ระบุความสัมพันธ์ภายในครอบครัว.....

๕. ความเห็น

จากการประมวลข้อเท็จจริง เห็นว่า

๑. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการก่อความรุนแรงในครอบครัว

๑.๑.....

๑.๒.....

๒. แนวทางแก้ไข

๒.๑.....

๒.๒.....

๓. มาตรการคุ้มครองชั่วคราว (ถ้ามีเหตุจำเป็นให้เสนอ).....

๓.๑.....

๓.๒.....

ลงชื่อ.....ผู้ประมวลข้อเท็จจริง

พนักงานเจ้าหน้าที่

หมายเหตุ : เอกสารนี้เป็นความลับใช้เฉพาะประกอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาลเท่านั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

**คำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว
ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐**

ออกคำสั่งที่(หน่วยสังกัดของผู้ออกคำสั่ง)

เมื่อวันที่.....เดือนพ.ศ.

ได้รับรายงานจาก..... พนักงานเจ้าหน้าที่/พนักงานสอบสวนว่า
นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง นามสกุล.....
เกิดเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ. อายุ..... ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ..... ศาสนา.....
อาชีพ.....ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่ที่.....ตรอก/ซอย
ถนน ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต
จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์
ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....
เกิดเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ. อายุ..... ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ..... ศาสนา.....
อาชีพ.....ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอยถนน
ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ ในข้อหากระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว
โดยได้ร้องทุกข์แทนไว้ที่
เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. ตามคดีหมายเลขที่.....

ซึ่งข้อเท็จจริงสรุปโดยย่อได้ความว่า.....

.....
.....
.....

เห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวจำเป็นและมีเหตุสมควรกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวและหรือวิธีการ
บรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐
วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

จึงออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวและหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความ
รุนแรงในครอบครัว ดังนี้

๑. ให้ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล.....
 ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว เข้ารับการตรวจรักษาสุขภาพกาย/จิตใจ/อาการป่วย.....
 จาก..... สถานพยาบาลเป็นระยะเวลา.....วัน
 เดือน ปี และ/หรือ

๒. ห้ามมิให้ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล.....
 ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว เข้าที่พำนักหรือที่อยู่อาศัยของ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง
นามสกุล..... เป็นการชั่วคราว เป็นเวลา วัน..... เดือนปี และ/หรือ

๓. ห้ามมิให้ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล
 เข้าใกล้ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล
 ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือบุคคลที่อาศัยอยู่ในครอบครัว และ/หรือ

๔. ให้ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล.....
 ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว และ/หรือนาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....
 นามสกุล.....ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ร่วมกันให้การอุปการะเลี้ยงดู
ภายใต้คำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือของนักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์
 เป็นระยะเวลา..... วัน เดือนปี และ/หรือ

๕. ให้ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล.....
 ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวจ่ายค่ารักษาพยาบาลหรือความเจ็บป่วยอันเป็นผลมาจากการถูกกระทำด้วย
 ความรุนแรงในครอบครัวเบื้องต้น เป็นเงิน บาท หรือค่าใช้จ่ายบรรเทาทุกข์เบื้องต้นอันจำเป็นแก่
 การดำรงชีพประจำวัน เป็นเงิน..... บาท

ให้ นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....
 พนักงานสอบสวน แจ้งคำสั่งให้ผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามโดยไม่ชักช้า

สั่ง ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(.....)

พนักงานเจ้าหน้าที่

ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่

หมายเหตุ: หากผู้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้างต้น หรือฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับ
 ไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๑๐ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วย
 ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ
ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน
พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ วรรคสาม และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติ
คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ
ถอนคำร้องทุกข์ในชั้นสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย
จากรัฐมนตรีให้เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
และพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“ศูนย์ปฏิบัติการ” หมายความว่า ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรง
ในครอบครัว

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หมวด ๑

การไกล่เกลี่ยให้ยอมความ

ข้อ ๔ ในระหว่างการสอบสวน หากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่า ข้อหากระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นกรณีเดียวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๕ และพฤติการณ์แห่งคดีไม่ร้ายแรง พอมิทางปรองดองกันได้ หรือคู่กรณีร้องขอ พนักงานสอบสวนอาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวกับผู้ต้องหว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ยอมความกัน

ให้พนักงานสอบสวนแจ้งนัดให้คู่กรณีได้พูดคุยเจรจาไกล่เกลี่ยยอมความกัน โดยอาจตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลทำการไกล่เกลี่ยตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ได้

ข้อ ๕ ในการไกล่เกลี่ย นอกจากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายแล้ว ถ้ามีเหตุจำเป็นและสมควรก็ให้ผู้ทำการไกล่เกลี่ยเรียกบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาให้ความคิดเห็นหรือร่วมไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้แล้วแต่เหตุผลและความจำเป็นแต่ละกรณี

เมื่อคู่กรณีสามารถยอมความกันได้ และเงื่อนไขหรือข้อตกลงยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จัดให้มีการไกล่เกลี่ยทำสัญญายอมความให้ แล้วเสนอสัญญายอมความดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบพร้อมคู่กรณี ไปทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ต่อหน้าพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

การทำสัญญายอมความให้เป็นไปตามแบบ คร. ๙ ทำระเบียบนี้

ข้อ ๖ เมื่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ร้องทุกข์ หรือมีการร้องทุกข์แทนแล้ว หากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเห็นสมควรจะดำเนินการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีได้ยอมความกันก็ได้ โดยให้นำความในข้อ ๔ วรคสอง และข้อ ๕ มาใช้บังคับ

ในกรณีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ยังไม่ได้ร้องทุกข์หรือไม่ประสงค์จะร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเห็นสมควรและคู่กรณียินยอม จะดำเนินการไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีได้ยอมความกันตามวรรคหนึ่งก็ได้

หมวด ๒

บันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์

ข้อ ๗ ในระหว่างสอบสวนผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวประสงค์จะยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นผลมาจากการไกล่เกลี่ยยอมความหรือไม่ หากความปรากฏชัดว่าเป็นการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ด้วยความสมัครใจของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และไม่อยู่ในอาณัติ ช่มชู้ หรือหลุดลงจากบุคคลใด และผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวรับที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ให้พนักงานสอบสวนจัดทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ เพื่อให้ผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกว่าอายุความฟ้อง แล้วให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวลงลายมือชื่อตามแบบ คร. ๑๐ ทำระเบียบนี้

ในกรณีมีการแจ้งข้อกล่าวหาว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๙๕ ด้วย และเป็นกรรมเดียวกับ

ข้อกล่าวหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวและเป็นบทที่มีโทษสูงสุด หากคู่กรณีมีความประสงค์ที่จะยอมความกันภายใต้เงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ก็ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจัดให้มีการไกล่เกลี่ยให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวได้มีการยอมความกัน โดยจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความให้

เมื่อทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี ให้พนักงานสอบสวนส่งสำเนาให้ศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขตอำนาจ และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทราบ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าว หากคดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการขอคัดฟ้อง ก็แจ้งให้ศาลที่อนุญาตให้คัดฟ้องทราบด้วย

ข้อ ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหรือผู้ได้รับมอบหมายจากศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขตอำนาจทำการติดตามและสอดส่องให้ผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ตามที่พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจจัดทำขึ้น ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ให้คำแนะนำให้ผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นดังกล่าวได้ตามสมควรแก่กรณี

ข้อ ๙ ในกรณีผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวจงใจฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานไปยังพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจ หรือศูนย์ปฏิบัติการที่มีเขตอำนาจแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๐ เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งโดยมิชักช้า

ในกรณีที่ผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ ไม่ว่าจะปรากฏจากการรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือพนักงานสอบสวนเห็นเอง ก็ให้พนักงานสอบสวนยกคดีดังกล่าวขึ้นทำการสอบสวนโดยมิชักช้า แล้วส่งตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว สำนวนการสอบสวน พร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาสั่ง

ข้อ ๑๑ ให้ปลัดกระทรวงรักษาการตามระเบียบนี้และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในกรณีที่มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติเฉพาะที่เกี่ยวกับอำนาจฝ่ายบริหาร

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

อนุสรณ์ วงศ์วรรณ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สัญญายอมความในคดีกระทำความรุนแรงในครอบครัว
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

ระหว่าง { ผู้เสียหาย
 ผู้ต้องหา

สัญญายอมความในคดีกระทำความรุนแรงในครอบครัว ทำขึ้นที่
 ศูนย์ปฏิบัติการ/สถานีตำรวจ.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....

เกิดวันที่.....เดือน..... พ.ศ. อายุ.....ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ.....

ศาสนา..... อาชีพ.....ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ได้ร้องทุกข์หรือได้มีการร้องทุกข์แทน

ให้ดำเนินคดีแก่ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....

ในข้อหากระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวโดยร้องทุกข์ไว้ที่

เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.คดีหมายเลขที่ซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ

ด้วยความรุนแรงในครอบครัวเรียกว่าเป็นผู้เสียหายฝ่ายหนึ่ง

นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....

เกิดเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ. อายุ.....ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ.....

ศาสนา..... อาชีพ.....ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัดรหัสไปรษณีย์โทรศัพท์

ซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวเรียกว่าเป็นผู้ต้องหาอีกฝ่ายหนึ่ง

โดยวันนี้นเวลา.....นาฬิกา ทั้งสองฝ่ายได้มาพบ นาย/นาง/นางสาว.....

นามสกุล.....ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวน

ทั้งสองฝ่ายแจ้งว่าได้ตกลงประนีประนอมยอมความกันได้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และให้ทำ

สัญญายอมความให้ มีสาระสำคัญ ดังนี้

ฝ่ายผู้ต้องหาตกลงว่า.....

.....

.....

ฝ่ายผู้เสียหายตกลงว่าจะไม่กระทำการอันเป็นเหตุกระตุ้นให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และถ้าฝ่ายผู้ต้องหาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาขอความครบถ้วน จะไปทำการถอนคำร้องทุกข์ หรือยอมความต่อพนักงานสอบสวน ไม่ติดใจดำเนินคดีกับฝ่ายผู้ต้องหาอีกต่อไป

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวน เห็นว่าข้อตกลงสัญญาขอความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงทำสัญญาขอความให้ตามมาตรา ๑๖ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้อ่านสาระสำคัญในสัญญาขอความให้ทั้งสองฝ่ายฟังเข้าใจตรงกันแล้ว จึงให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

ลงชื่อ ผู้เสียหาย
(.....)

ลงชื่อ ผู้ต้องหา
(.....)

ลงชื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่/พนักงานสอบสวน
(.....)

หมายเหตุ: สัญญาขอความนี้เป็นสัญญาขอความในคดีอาญา มิใช่สัญญาประนีประนอมยอมความตามมาตรา ๘๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คู่ความไม่อาจนำไปฟ้องร้องทางแพ่งได้

คริ. ๑๐

**บันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ ถอนคำร้องทุกข์
คดีความรุนแรงในครอบครัว ในชั้นสอบสวน
ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๕๐**

ระหว่าง { ผู้เสียหาย
..... ผู้ต้องหา

บันทึกนี้ทำที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....

เกิดวันที่.....เดือน..... พ.ศ..... อายุ..... ปี สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....

ศาสนา..... อาชีพ..... ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... ได้ร้องทุกข์หรือได้มีการร้องทุกข์แทน

ให้ดำเนินคดีแก่ นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง..... นามสกุล..... ในข้อหากระทำความผิดฐาน

กระทำความรุนแรงในครอบครัวโดยร้องทุกข์ไว้ที่

เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ..... คดีหมายเลขที่

ซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเรียกว่าเป็นผู้เสียหายฝ่ายหนึ่ง

นาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง.....นามสกุล.....

เกิดเมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ..... อายุ..... ปี สัญชาติ..... เชื้อชาติ.....

ศาสนา..... อาชีพ..... ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่..... หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

ซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัวเรียกว่าเป็นผู้ต้องหาอีกฝ่ายหนึ่ง

โดยวันนี้เวลา..... นาฬิกา ทั้งสองฝ่ายได้มาพบพนักงานสอบสวนและขอให้พนักงานสอบสวน
ทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความถอนคำร้องทุกข์ด้วยสมัครใจทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายผู้ต้องหายินยอมปฏิบัติ
ตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ ดังนี้

๑. ยอมรับการบำบัดรักษาอาการป่วยหรือตามแพทย์สั่งที่.....
๒. ยอมเข้ารับการฟื้นฟูอาการป่วยหรือตามแพทย์สั่งที่.....
๓. ยอมให้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นจำนวน.....บาท
๔. จะไม่เสพยาหรือสิ่งเสพติดหรือกระทำ.....อันเป็นเหตุให้เกิดการใช้
ความรุนแรงในครอบครัว

๕. ยอมให้คุมความประพฤติโดย.....
๖. ทำงานบริการสาธารณะโดย.....
๗. ยอมทำทัณฑ์บนโดย.....
๘. อื่นๆ (ที่ไม่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานหรือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน)

ผู้เสียหายซึ่งถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้าใจและยินยอมให้ผู้กระทำความรุนแรงใน
ครอบครัวรับเงื่อนไขดังกล่าว เมื่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วนภายในระยะ
เวลา.....เดือน.....ปี ผู้เสียหายซึ่งถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีเจตนายอมความ
หรือถอนคำร้องทุกข์และให้มีผลตามกฎหมายทันทีตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ
ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

พนักงานสอบสวนได้อ่านข้อความในบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นให้ข้าพเจ้าทั้งสองฝ่ายทราบและเข้าใจ
แล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ.....ผู้เสียหาย

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา/ถูกกล่าวหา

(.....)

ลงชื่อ.....พนักงานผู้ทำบันทึกข้อตกลง

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน (ถ้ามี)

(.....)

หมายเหตุ : หากผู้รับเงื่อนไขไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติฝ่าฝืนเงื่อนไข พนักงานสอบสวนมีอำนาจยกคดีขึ้นสอบสวน
ต่อไปได้ตามมาตรา ๑๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
พ.ศ. ๒๕๕๐

**ระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรง
ในครอบครัวแทนการลงโทษและเงื่อนไขการยอมความ
การถอนคำร้องทุกข์ หรือการถอนฟ้อง
พ.ศ. ๒๕๕๐**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เห็นควรออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวแทนการลงโทษ และเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตามบทบัญญัติดังกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการดำเนินการแก่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แทนการลงโทษและเงื่อนไขการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้อง พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณากำหนดว่าจะใช้วิธีการฟื้นฟู บำบัดรักษา คุ้มครอง ประพจน์ผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ทำงานบริการสาธารณะ ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

หรือทำทัณฑ์บนไว้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน แทนการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้ โดยให้พิจารณาถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิด พฤติการณ์แห่งคดี อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของผู้กระทำความผิด ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ประกอบดุลพินิจที่จะใช้วิธีการดังกล่าวให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย และเหมาะสมกับพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง โดยมุ่งถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวเป็นสำคัญ และศาลอาจสอบถามหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบดุลพินิจด้วยก็ได้

ข้อ ๔ วิธีการฟื้นฟูและบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ฟื้นฟูโดยการอบรมผู้กระทำความผิด ด้วยการว่ากล่าวตักเตือนหรือให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทางศีลธรรมหรือฝึกวินัยหรือโครงการอื่น เป็นระยะเวลาและในสถานที่ที่เหมาะสมตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกิน ๗ วัน

(๒) ให้เข้ารับการฟื้นฟูบำบัดรักษาเกี่ยวกับอาการติดยาเสพติดให้โทษ ในสถานพยาบาล สถานที่ของราชการ หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร จนกว่าจะครบขั้นตอนการบำบัด แต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน นับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู บำบัดรักษา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นโดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิดที่เกิดจากการติดยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้กระทำความผิดประกอบด้วย และอาจจะให้ผู้กระทำความผิดอยู่ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติด้วยก็ได้

(๓) ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ไปบำบัดรักษายังโรงพยาบาล สถานที่ของราชการ หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร หรือมอบให้แก่ผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่ศาลจะเห็นสมควรจนกว่าผู้นั้นจะหาย หรือตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเป็นเวลาไม่เกิน ๑ ปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

(๔) ให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดสุราหรือของมีเมาอย่างอื่นในสถานพยาบาล สถานที่ของราชการหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร จนกว่าจะหายจากการติดสุราหรือของมีเมาอย่างอื่น แต่ทั้งนี้เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัดรักษาเว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๕ วิธีการคุ้มครองความประพฤติผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษนั้น ให้ศาลกำหนดให้ผู้กระทำความผิดไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรทุก ๓ เดือนต่อครั้ง เป็นเวลาไม่เกิน ๑ ปี หรือระยะเวลาที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน ๑ ปี เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ตักเตือนในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ โดยอาจจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

(๑) ห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานที่อันจูงใจให้ประพฤตชั่วหรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้ประพฤตชั่ว

(๒) ให้ฝึกหัดหรือประกอบอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดอีก

(๔) ห้ามเล่นการพนันหรือห้ามดื่มสุราหรือเสพสิ่งเสพติดทุกชนิดและอาจให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดสุราหรือสิ่งเสพติด หรือความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานพยาบาลหรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการรักษา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่น

(๕) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิด กระทำหรือมีโอกาสมิกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดดังกล่าวนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่า พฤติการณ์เกี่ยวแก่การคุ้มครองความประพฤติได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใด หรือกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมที่ยังไม่ได้กำหนดอีกก็ได้

ข้อ ๖ วิธีการให้ผู้กระทำความผิดชดใช้เงินช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แทนการลงโทษนั้น ให้ศาลกำหนดให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้น สำหรับเงินหรือทรัพย์สินใดๆ ที่ผู้เสียหายได้สูญเสียไป เพราะผลของการกระทำความผิดนั้น ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนดให้ชำระตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด โดยเฉพาะค่าเสียหายดังต่อไปนี้ ให้กำหนดดังนี้

(๑) สำหรับรายได้ที่สูญหายไป ให้ชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นในวงเงินที่สูญหายไป แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

(๒) ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ให้ชดใช้เบื้องต้นเท่าที่ผู้เสียหายได้ใช้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

(๓) ค่าใช้จ่ายในการหาที่อยู่ใหม่ ให้ชดใช้เบื้องต้นเท่าที่ผู้เสียหายได้ใช้จ่ายไปจริง แต่ทั้งนี้ไม่เกินเดือนละ ๔,๐๐๐ บาท เป็นเวลาไม่เกิน ๑ ปี เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

(๔) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น ให้ชดใช้เบื้องต้นตามที่จำเป็น ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่กำหนด ให้ชำระตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด แต่ทั้งนี้ไม่เกินวงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๗ การให้ทำงานบริการสาธารณะแทนการลงโทษนั้น ให้ศาลกำหนดประเภทของการทำงานบริการสาธารณะประโยชน์ สถานที่ และระยะเวลาตามที่ศาลและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร แต่ทั้งนี้ ไม่ควรกำหนดให้เกินวันละ ๓ ชั่วโมง และไม่เกิน ๗ วัน โดยให้พิจารณาด้วยว่าการทำงานนั้น ต้องไม่ก่อความเสียหายแก่สังคมหรือบุคคลอื่นและไม่ก่อให้เกิดภาระเกินสมควร ทั้งให้พิจารณาจากวิถีชีวิต การดำรงชีพ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และพิจารณาจากลักษณะหรือประเภทและความเหมาะสมของงาน รวมทั้งระยะทางและความสะดวกในการเดินทางไปทำงานด้วย

ข้อ ๘ การให้ละเว้นการกระทำอันเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว แทนการลงโทษ เมื่อศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดี ยังไม่สมควรลงโทษผู้กระทำความผิด แต่การกระทำของผู้กระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ศาลมีอำนาจที่จะสั่งห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือให้ละเว้นการกระทำได้กล่าว หรือมีคำสั่งอื่นใดในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้เสียหายอาจได้รับต่อไปเนื่องจากการกระทำของผู้กระทำความผิด ตามที่ศาลเห็นสมควรได้ โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดซ้ำอีกก็ได้ตามแต่ศาลจะเห็นสมควร ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี เว้นแต่มีเหตุสมควรอย่างอื่น

ข้อ ๙ การทำทัณฑ์บนแทนการลงโทษ เมื่อศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษผู้กระทำความผิด แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้กระทำความผิดอาจจะก่อเหตุร้าย

ให้เกิดอันตรายแก่บุคคลในครอบครัวขึ้นอีก ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บนไว้ โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าวอีกตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกิน ๒ ปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนกระทำความผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับ เว้นแต่ผู้ทำผิดทัณฑ์บนเป็นเด็กหรือเยาวชน ให้ให้นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐๗ มาใช้บังคับ

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องในความผิดตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ศาลจัดให้มีการทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องนั้น และกำหนดให้นำวิธีการตามข้อ ๔ ถึงข้อ ๙ ข้อเดียวหรือหลายข้อ มาเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวโดยอนุโลม โดยอาจรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวประกอบด้วยก็ได้ หากได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงและเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนแล้วจึงให้มีการยอมความ การถอนคำร้องทุกข์หรือการถอนฟ้องในความผิดดังกล่าวได้ หากจำเลยฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ในข้อนี้หรือข้ออื่นๆ ข้อใดข้อหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจยกคดีขึ้นคำดำเนินการต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐

สนธิ ตระกูลพรายงาม

อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

คำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ที่ ๐๘๘ /๒๕๕๓

เรื่อง มอบหมายการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์

เพื่อให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามกฎหมายว่าด้วยการพิจารณาความอาญา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม และเกิดผลสัมฤทธิ์ ตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับข้อ ๗ ของระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงมอบหมายการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และหรือได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

๑. หัวหน้าสถานีตำรวจ
๒. นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
๓. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวข้างต้นมีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายอิสสระ สมชัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตัวอย่างการทำคำร้อง
และบันทึกแบบฟอร์มต่าง ๆ

แบบรับแจ้งการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ลำดับที่ ๑ /๒๕๕๑

วันที่ ๑ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔

เวลาที่รับแจ้ง ๒๑.๐๐ น.

ข้อมูลการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

๑. ผู้แจ้งข้อมูล (ด.ญ./ด.ช./นาย/นาง/นางสาว/อื่นๆ ระบุศ/ตำแหน่ง) ประνομ นามสกุล xxxxxxxx
 อายุ ๕๐ ปี

๒. ที่อยู่ บ้านเลขที่ xxxx ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
 โทรศัพท์ ๐๘๙*****

๓. เกี่ยวข้องเป็น ☐ ผู้ถูกกระทำ ☒ ผู้พบเห็น (ญาติ/ไม่ใช่ญาติ) ☐ คนในครอบครัวเดียวกับผู้ถูกกระทำ
☐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ(ระบุหน่วยงาน).....
☐ เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน(ระบุหน่วยงาน).....
☐ อื่นๆ (ระบุ)

๔. วิธีการแจ้ง ☐ วาจา ☒ โทรศัพท์ ☐ ทางอิเล็กทรอนิกส์ ☐ อื่นๆ (ระบุ)

๕. พฤติการณ์ความรุนแรง สามีมีเมาสู่รา ทำร้ายร่างกายภรรยาตนได้รับบาดเจ็บ

๖. วัน/เวลา/สถานที่เกิดเหตุ (ตามแผนที่แนบท้าย) ๑ เมษายน ๒๕๕๔ ประมาณ ๒๓.๐๐ น. บ้านเลขที่ xxx
 ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

๗. ชื่อผู้ถูกกระทำ (ด.ญ./ด.ช./นาง/นางสาว/นาย) อ่อน นามสกุล xxxxx อายุ ๓๐ ปี
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ xxxx ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
 โทรศัพท์ ๐๘๙*****

๘. ชื่อผู้กระทำ (ด.ญ./ด.ช./นาง/นางสาว/นาย) ใหญ่ นามสกุล xxxxx อายุ ๓๕ ปี
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ xxxx ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
 โทรศัพท์ ๐๘๙*****

ลงชื่อ นายเก่ง xxxxxxxx ผู้รับแจ้ง

(นายเก่ง xxxxxxxx)

ตำแหน่ง พนักงานเจ้าหน้าที่

แบบ คร. ๕

**หนังสือแจ้งเหตุเข้าไปในเคหสถาน/สถานที่เกิดเหตุ
เพื่อดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว**

เขียนที่ บ้านเลขที่ xxx ซอยประชาสรรค์ ๑

ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว

เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง แจ้งเหตุเข้าไปในที่รโหฐานเพื่อดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

เรียน นายใหญ่ xxxxx (ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว/ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว/ผู้เกี่ยวข้อง)

(ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว/ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว/ผู้เกี่ยวข้อง)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) นายเก่ง xxxxx อายุ ๓๐ ปี ในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
ในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงใน
ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ หมายเลขทะเบียน ๒๗๗/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๓ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒
ออกโดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ขอแจ้งให้ทราบว่า อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ พนักงานเจ้าหน้าที่พบเห็น/หรือได้รับแจ้งมีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน/สถานที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินการ ดังนี้

- ☐ ระงับเหตุและสอบถามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว / ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
- ☒ จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการเข้ารักษาจากแพทย์
- ☒ จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับคำปรึกษาแนะนำจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา

หรือนักสังคมสงเคราะห์

- ☒ จัดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวร้องทุกข์ หากผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ประสงค์จะดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ลงชื่อ นายเก่ง xxxxxxxx พนักงานเจ้าหน้าที่

(นายเก่ง xxxxxxxx)

๑ / เมษายน / ๒๕๕๕

ลงชื่อ นายใหญ่ xxxx ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

(นายใหญ่ xxxx) /ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

๑ / เมษายน / ๒๕๕๕

บันทึกรายงาน

ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

วันที่ ๕ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔

ที่ พม ๐๓๐๓/๒๕

เรื่อง การดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ด้วยเมื่อวันที่ ๑ เดือน เมษายน พ.ศ ๒๕๕๔ ข้าพเจ้า(นาย/นาง/นางสาว) เก่ง xxxxx ในฐานะ
เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หมายเลขทะเบียน ๒๗๗/๒๕๕๒
ออกโดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการเข้าไปในเคหสถาน/สถานที่เกิดเหตุ
เพื่อระงับเหตุความรุนแรงในครอบครัวที่บ้านเลขที่ xxx หมู่ที่ - ตรอก/ซอย ประชาสรรค์ ๑
ถนน ประชาชื่น ตำบล/แขวง ลาดยาว อำเภอ/เขต จตุจักร จังหวัด กรุงเทพมหานคร
โดยมีนาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง อ่อน xxxxx อายุ ๓๐ ปี เป็นผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
และมีนาย/นาง/นางสาว/เด็กชาย/เด็กหญิง ใหญ่ xxxxx อายุ ๓๕ ปี เป็นผู้กระทำความรุนแรง
ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามมาตรา ๖ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังต่อไปนี้

- ☐ เข้าไประงับเหตุความรุนแรงในครอบครัว
☒ ให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์
☒ ให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเข้ารับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ นักจิตวิทยา

หรือนักสังคมสงเคราะห์

- ☒ จัดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวดำเนินการร้องทุกข์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงนาม _____ เก่ง _____

(_____ เก่ง xxxxx _____)

พนักงานเจ้าหน้าที่

แบบประสานการช่วยเหลือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ลำดับที่..... ๑ / ๒๕๕๔

วันที่รับแจ้ง..... ๑ / เมษายน..... / ๒๕๕๔

๑. ข้อมูลผู้ถูกระทำ

ชื่อ (ต.ญ./ต.ช./นาย/นาง/นางสาว)..... อ่อน..... นามสกุล..... xxxxx..... เพศ ☐ ชาย ☒ หญิง
วัน/เดือน/ปีเกิด..... ๑๓ / มกราคม..... / ๒๕๒๔..... อายุ..... ๓๐ ปี เชื้อชาติ..... ไทย..... สัญชาติ..... ไทย.....
เลขบัตรประจำตัวประชาชน..... ☐ - ☐☐☐☐ - ☐☐☐☐☐ - ☐☐ - ☐
ที่อยู่ตามบัตรประจำตัวประชาชน..... บ้านเลขที่..... xxxxxx..... หมู่..... ๗..... ตำบลบ่อวิน..... อำเภอสัตหีบ..... จังหวัดชลบุรี.....
ที่อยู่ปัจจุบัน..... บ้านเลขที่..... xxxxx..... ซอยประชาสรรค์..... ๑..... ถนนประชาชื่น..... แขวงลาดยาว..... เขตจตุจักร.....
กรุงเทพมหานคร..... โทรศัพท์..... ๐๘๕xxxxxxx.....

การศึกษา..... ☐ ไม่ได้รับการศึกษา.....
☐ จบการศึกษาระดับ..... ☐ ประถมศึกษา..... ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น/ปลาย.....
☐ ปวช./ปวส./อนุปริญญา..... ☒ ปริญญาตรี..... ☐ สูงกว่าปริญญาตรี.....
☐ กำลังศึกษาระดับ..... สถานศึกษา.....

อาชีพ..... พนักงานธนาคาร..... สถานที่ทำงาน..... ธนาคารกรุงไทย สาขาสะพานหลัก.....
รายได้..... ๑๘,๐๐๐..... บาท/ต่อเดือน.....

สถานภาพสมรส

☐ โสด..... ☒ จดทะเบียนสมรส (อยู่ด้วยกัน/แยกกันอยู่)..... ☐ ไม่จดทะเบียนสมรส (อยู่ด้วยกัน/แยกกันอยู่).....
☐ หย่าร้าง..... ☐ หม้ายคู่สมรสเสียชีวิต..... ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

สมาชิกครอบครัว

ที่	ชื่อ-สกุล	เพศ	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ/ รายได้	สุขภาพ	ความสัมพันธ์กับ ผู้ถูกระทำ
๑	นายใหญ่ xxxxx	ชาย	๓๕	ปริญญาตรี	พนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้ ๑๔,๐๐๐ บาท/เดือน	แข็งแรง	สามี
๒	นางอ่อน xxxxx	หญิง	๓๐	ปริญญาตรี	พนักงานธนาคาร	แข็งแรง	เป็นผู้ถูกระทำ
๓	ด.ช.ดวง xxxxx	ชาย	๕	อนุบาล ๒	-	แข็งแรง	บุตร
๔	ด.ญ.ดาว xxxxx	หญิง	๔	อนุบาล ๑	-	แข็งแรง	บุตร

ที่อยู่อาศัย ☒ บ้านตนเอง ☐ บ้านเช่า ☐ บ้านญาติ ☐ อาศัยอยู่กับผู้อื่น ☐ อื่นๆ.....
 สภาพแวดล้อม เป็นหมู่บ้านจัดสรร ๒ ชั้น สงบ ไม่พลุกพล่าน เพื่อนบ้านมีปฏิสัมพันธ์บ้าง แต่ไม่บ่อย
 ประเภทของการถูกกระทำความรุนแรงฯ ☒ ทางกาย ☐ ทางจิตใจ ☐ ทางเพศ
☐ ทางสังคม (ละเลย/ทอดทิ้ง)

๒. ข้อมูลผู้กระทำ

ชื่อ (ด.ญ./ด.ช./นาย/นาง/นางสาว) ใหญ่ นามสกุล xxxxxx เพศ ☒ ชาย ☐ หญิง
 วัน/เดือน/ปี เกิด ๑ / เมษายน / ๒๕๑๙ อายุ ๓๕ ปี เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย
 เลขบัตรประจำตัวประชาชน ☐ - ☐☐☐☐ - ☐☐☐☐☐ - ☐☐ - ☐
 ที่อยู่ตามบัตรประจำตัวประชาชน บ้านเลขที่ xxx หมู่ที่ ๑ ตำบลสนั่นหาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ xxx ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
 กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์

การศึกษา

☐ ไม่ได้รับการศึกษา
☐ จบการศึกษาระดับ ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น/ปลาย
☐ ปวช./ปวส./อนุปริญญา ☒ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ กำลังศึกษาระดับ.....สถานศึกษา

อาชีพ พนักงานรัฐวิสาหกิจ สถานที่ทำงาน การประปานครหลวง สาขาประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร
 รายได้ ๑๔,๐๐๐ บาท/ต่อเดือน

สภาพผู้กระทำ (รูปร่าง/บุคลิกภาพ/ทัศนคติ/การพูดจา) ร่างกายแข็งแรง ผิวดำ สูงประมาณ ๗๕ เซนติเมตร
 แต่งกายเรียบร้อย พูดจาสุภาพ สุบสุหรี ชอบพบปะเพื่อนฝูงและพากันไปดื่มสุราเป็นประจำ เมื่อมีการมีเมาสุรา
 จะมีอารมณ์ร้าย ชอบพูดจาดูตำรา

สถานภาพสมรส

☐ โสด ☒ จดทะเบียนสมรส (อยู่ด้วยกัน/แยกกันอยู่) ☐ ไม่จดทะเบียนสมรส(อยู่ด้วยกัน/แยกกันอยู่)
☐ หย่าร้าง ☐ หม้ายคู่สมรสเสียชีวิต ☐ อื่นๆ (ระบุ).....

๓. ข้อมูลบุคคลที่ถูกกระทำไว้วางใจและสามารถติดต่อได้

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว) อื่นๆ ระบุ ยศ ตำแหน่ง) สวยสด xxxxxx อายุ ๒๕ ปี
 ที่อยู่ ธนาคารกรุงไทย สาขาสะพานเหล็ก กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ ๐๘๑-*****
 เกี่ยวข้องเป็น เพื่อนร่วมงาน

๔. พฤติการณ์ความรุนแรง/ความเสียหายต่อร่างกาย จิตใจ สุขภาพ ทรัพย์สิน

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔ หลังเลิกงาน ผู้ถูกระทำฯ ได้ไปรับบุตรทั้งสองที่บ้านยายของเด็กที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นช่วงปิดภาคเรียนจึงไปฝากยายเลี้ยงไว้ ในระหว่างทางบุตรทั้งสองรีบร้อนอยากกลับบ้านไปหาคุณแม่ ผู้ถูกระทำฯ จึงแวะที่ห้างสรรพสินค้าพาลูกเข้าไปรับประทานไอศกรีม และกลับถึงบ้านเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. ผู้กระทำฯ อยู่ในอาการมึนเมาสุรา โกรธที่ผู้ถูกระทำฯ กลับบ้านดึกโดยไม่บอกให้ทราบ ประกอบกับหวาดระแวงว่าภรรยาไปหาชายอื่น จึงใช้กำลังเข้าชกต่อย ทุบตีทำร้ายร่างกายผู้ถูกระทำฯ ทำให้ผู้ถูกระทำฯ ได้รับบาดเจ็บ ตาเขียวช้ำ ผู้ถูกระทำฯ จึงได้พาบุตรหลบไปอยู่กับคนข้างบ้าน คือ นางประนอม อยู่ขวัญ นางประนอมฯ จึงได้แจ้งเหตุไปที่ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๕. สภาพปัญหา/สาเหตุ

ผู้กระทำฯ เป็นคนหวาดระแวงว่า ภรรยาจะนอกใจไปคบหาชายอื่น ชอบเข้าสังคมกับเพื่อนฝูง หลังเลิกงานจะนัดกันไปเที่ยวและดื่มสุรา เมื่อกลับบ้านขณะที่มึนเมาสุราจะหาเรื่องทะเลาะกับภรรยา และทุบตีภรรยาเป็นประจำ

๖. ความต้องการร้องทุกข์

- ☐ ไม่ประสงค์ร้องทุกข์ เนื่องจาก
☒ ประสงค์ร้องทุกข์

๗. ความต้องการช่วยเหลืออื่นๆ

- ๑) ต้องการให้สามีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เลิกดื่มสุรา และห้ามทำร้ายผู้ถูกระทำฯ และบุตร
 ๒) ต้องการที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับตนเองและบุตร

๘. การดำเนินการ/ผลการดำเนินการ

- ☐ เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ/ระงับเหตุ/สอบข้อเท็จจริง
☐ เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุและแจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจเพื่อระงับเหตุ
☒ ให้คำแนะนำปรึกษา/ชี้แจงขั้นตอนการดำเนินคดีและสิทธิการได้รับความคุ้มครอง
☒ ประสานส่งเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ระบุ.....โรงพยาบาลรามธิบดี
☒ ประสานจิตแพทย์/นักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์เพื่อให้คำปรึกษาและยุติความรุนแรง
☒ ส่งต่อหน่วยงานอื่นๆ (ระบุหน่วยงานและเหตุผล) เพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกระทำฯ ใต้พาดูถูกระทำฯ และบุตรเข้าพักอาศัยที่บ้านพักเด็กและครอบครัวกรมพัฒนาสังคมฯ ชั่วคราว ระหว่างดำเนินออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว
☒ แจ้งตำรวจลงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน สน./สภ..... (กรณีผู้ถูกระทำฯ ไม่ประสงค์ร้องทุกข์หรือเข้ารับบริการทางการแพทย์หรือจากนักจิตวิทยา/นักสังคมสงเคราะห์)
☒ ไกล่เกลี่ย/ประนีประนอม

- ☒ กำหนดมาตรการ/วิธีการบรรเทาทุกข์ (ระบุมาตรการวิธีการ).....
๑. ห้ามมิให้นายใหญ่ xxxxx เข้าไปในบ้านหรือเข้าใกล้นางอ่อน xxxxx จนกว่าคดีจะถึงที่สุด.....
๒.ให้นายใหญ่ เข้ารับการตรวจสุขภาพกายและจิตใจ การป่วย อาการของพิษสุราจากแพทย์.....
หรือเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอภัยภูธร จังหวัดปทุมธานี.....
- ☒ กำหนดวิธีการดูแลบุตร (ระบุวิธีการ).....ให้นายใหญ่และนางสาวรัตนาว.....ร่วมกันให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตรภายใต้คำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด.....
- ☒ ยอมความ/ถอนคำร้องทุกข์/ถอนฟ้อง.....

๙. การติดตามผล/ผลความคืบหน้า

๑. ผู้กระทำฯ ปฏิบัติคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองหรือบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ไม่มีการละเมิด.....
๒. ผู้กระทำฯ ปฏิบัติตามเงื่อนไขบันทึกข้อตกลงครบตามกำหนดระยะเวลา.....

๑๐. ความเห็นพนักงานเจ้าหน้าที่

.....หลังจากมีการถอนคำร้องทุกข์แล้ว ควรประสานศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ติดตามสอดส่องเยี่ยมบ้านเป็นระยะ และให้การช่วยเหลือตามความเหมาะสม.....

๑๑. บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... เก่ง..... พนักงานเจ้าหน้าที่
(..... นายเก่ง xxxxxx)
ตำแหน่ง..... พนักงานเจ้าหน้าที่.....
๒๙ / เมษายน / ๒๕๕๙.....

**แบบรายงานประมวลข้อเท็จจริงในการออกคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครอง
หรือวิธีการบรรเทาทุกข์เพื่อคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นการชั่วคราว**

ด้วยเมื่อวันที่ ๓ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้าพเจ้า นายเก่ง xxxxxx พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับแจ้งจาก ร.ต.อ.ณรงค์เดช หาญณรงค์ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลประจักษ์ ให้ทำการประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคู่กรณีในคดีความรุนแรงในครอบครัวระหว่าง นางอ่อน xxxxxx ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว กับ นายใหญ่ xxxxxx ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความรุนแรงในครอบครัว

จึงขอรายงานข้อเท็จจริงดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป

๑) ผู้เสียหายหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ชื่อ นางอ่อน xxxxxx เกิดวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ อายุ ๓๐ ปี สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย ศาสนาพุทธ อาชีพรับจ้าง (พนักงานธนาคาร) ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่ xxx ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๙๐๐ บิดาชื่อ นายหาญ xxxxxx มารดาชื่อ นางน้อย xxxxxx บิดามารดาเสียชีวิตทั้งคู่ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๓ คน คือ คนโตชื่อนายชีพ xxxxxx อายุ ๕๕ ปี แยกไปมีครอบครัวแล้ว ประกอบอาชีพค้าขาย เครื่องมือก่อสร้างที่จังหวัดเพชรบูรณ์ คนที่สองชื่อ นายชัย xxxxxx อายุ ๕๓ ปี มีครอบครัวแล้ว ประกอบอาชีพรับราชการครูที่จังหวัดพิษณุโลก ส่วนนางอ่อนฯ เป็นบุตรคนสุดท้อง เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่oได้ ๐๘๙-xxxxxxx

๒) ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ชื่อ นายใหญ่ xxxxxx เกิดวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๔ อายุ ๓๕ ปี สัญชาติไทย เชื้อชาติไทย ศาสนาพุทธ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่อยู่ปัจจุบันบ้านเลขที่ xxx ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๙๐๐ บิดาชื่อ นายกรุด xxxxxx อายุ ๖๓ ปี มารดาชื่อ นางจาบ xxxxxx อายุ ๖๒ ปี ทั้งสองคนประกอบอาชีพทำสวนอยู่ที่จังหวัดนครนายก ส่วนนายใหญ่ฯ เป็นบุตรชายคนเดียวของครอบครัว เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่oได้ ๐๘๑-xxxxxxx

๒. สุขภาพกาย/สุขภาพจิต

๑) ผู้เสียหายหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ร่างกายแข็งแรง ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต ไม่มีโรคประจำตัว

๒) ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ร่างกายไม่แข็งแรง มีอาการพิษสุราเรื้อรัง เมื่อประมาณเดือนมกราคม ๒๕๕๒ เคยดื่มสุรามากจนมีอาการช็อค หมดสติ เข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาล xxxxxx เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

๓. การศึกษาและอาชีพ

๑) ผู้เสียหายหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เรียนจบชั้นประถมศึกษาการศึกษาที่โรงเรียน.....ชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียน.....และปริญญาตรีบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัย.....ปี พ.ศ. ๒๕xx.....ประกอบอาชีพ พนักงานธนาคารกรุงไทย สาขาประดิษฐ์ รายได้เดือนละ ๑๘,๐๐๐ บาท

๒) ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เรียนจบชั้นประถมศึกษาการศึกษาที่โรงเรียน.....ชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียน.....ปริญญาตรี สถาปัตยกรรมศาสตร์ ประกอบชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ การประปานครหลวง รายได้เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท

๔.นิสัยและความประพฤติ

๑) ผู้เสียหายหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เป็นคนใจดี สุภาพ รักครอบครัว ทำโทษบุตรบ้าง แต่ไม่เคยใช้ความรุนแรง ไม่เสพยาและยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน

๒) ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว มักเอาแต่ใจตนเอง โมโหง่าย ชอบหวาดระแวงว่าภรรยาจะนอกใจไปคบหาชายอื่น เมื่อมีเงินมาสุรา จะโมโหง่าย และทำร้ายร่างกายภรรยาบ่อยครั้ง

๕. ประวัติกระทำความผิด

๑) ผู้เสียหายหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ไม่เคยมีประวัติกระทำความผิดมาก่อน

๒) ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

ปี ๒๕๕๑ เคยถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมฐานข่มขืนยานพาหนะขณะมีเงินมาสุรา (มีแอลกอฮอล์ เกินกำหนด) ในท้องที่ สน.พหลโยธิน ศาลแขวงพระนครเหนือ พิพากษาจำคุก ๖ เดือน ปรับ ๕,๐๐๐ บาท แต่ให้รอลงอาญาไว้ และให้ทำงานบริการสาธารณะประโยชน์

๖. ความสัมพันธ์ในครอบครัวและสภาพแวดล้อม

บริเวณที่อยู่เป็นบ้านจัดสรร บ้านเดี่ยว ๒ ชั้น ไม่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด ทั้งสองฝ่ายเป็นสามีภรรยา กัน ต่างฝ่ายไม่เคยสมรสหรือมีคู่ครองมาก่อน สมรสกันมาเป็นเวลา ๘ ปี มีบุตร ๒ คน คนโตชื่อ ด.ช.ดวง xxxxx อายุ ๕ ปี เรียนอยู่อนุบาล ๒ โรงเรียน.....คนเล็กชื่อ ด.ญ.ดาว xxxxxx อายุ ๔ ปี เรียนอยู่ชั้นอนุบาล ๑ โรงเรียน.....ขณะเกิดเหตุ อยู่ด้วยกันที่บ้านเลขที่ ๑๘๕ ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ทั้งสองจะมีเรื่องทะเลาะกันประจำ โดยนายใหญ่ ซึ่งมีนิสัยโมโหง่าย ชอบดื่มสุรา และหวาดระแวงว่านางอ่อนฯ จะนอกใจตนแอบไปมีชายอื่น จึงเกิดความหึงหวง เมื่อมีเงินมาจะหาเรื่องทะเลาะและลงมือทำร้ายร่างกายนางอ่อนฯ บ่อยครั้ง แต่ไม่มีการแจ้งความดำเนินคดี เพราะนางอ่อนฯ เกรงว่าจะมีผลกระทบต่อบุตร

๗. สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดี

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔ หลังเลิกงาน ผู้ถูกระทำฯ ได้ไปปรับบุตรทั้งสองที่บ้านยายของเด็กที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นช่วงปิดภาคเรียนจึงไปฝากยายเลี้ยงไว้ ในระหว่างทางบุตรทั้งสอง

รบเรือยารับประทานไอศกรีม ผู้กระทำฯ จึงแวะที่ห้างสรรพสินค้าพาลูกเข้าไปรับประทานไอศกรีม จึงกลับถึงบ้านเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. ผู้กระทำฯ ซึ่งอยู่ในอาการมึนเมาสุรา โกรธที่ผู้กระทำฯ กลับบ้านดึกโดยไม่บอกให้ทราบ ประกอบกับหวาดระแวงว่าภรรยาไปหาชายอื่น จึงใช้กำลังเข้าชกต่อย ทุบตีทำร้ายร่างกายผู้กระทำฯ ทำให้ผู้กระทำฯ ได้รับบาดเจ็บ ตาเขียวช้ำ ผู้กระทำฯ จึงได้พาบุตรหลบไปอยู่กับคนข้างบ้าน คือ นางประนอม xxxxx นางประนอมฯ จึงได้แจ้งเหตุไปที่ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำทารุณแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

๘. ความเสียหายและการบรรเทาผลร้าย

นางอ่อนฯ ได้รับบาดเจ็บบริเวณขอบตาข้างซ้ายเขียวช้ำ แพทย์ทำการรักษาโดยให้ยาแก้อักเสบมารับประทาน ใช้สิทธิการรักษาตามบัตรประกันสังคม ยังไม่มีการบรรเทาความเสียหายจากผู้กระทำฯ

๙. ความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่

จากการประมวลข้อเท็จจริง เห็นว่า

๑) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการก่อความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากผู้กระทำฯ ชอบเข้าสังคมกับเพื่อนฝูง ชอบดื่มสุราเป็นอาเจิน ประกอบกับเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัว ได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจผู้กระทำฯ จึงเอาแต่ใจตนเอง โมโหง่าย ชอบหวาดระแวงว่าภรรยาจะนอกใจ เมื่อมีเมาสุราจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และทำร้ายร่างกายภรรยา

๒) แนวทางแก้ไข

๑. ผู้กระทำฯ ควรได้รับการรักษา ฟันฟูสภาพร่างกาย อันเกิดจากโรคพิษสุราเรื้อรัง

๒. ผู้กระทำฯ ควรได้รับการแนะนำจากจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ที่เหมาะสม

๓) มาตรการคุ้มครองชั่วคราว

๑. ห้ามมิให้นายใหญ่ xxxxxx เข้าไปในบ้านหรือเข้าใกล้ตัวนางอ่อน xxxxxx จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

๒. ให้นายใหญ่ฯ และนางอ่อนฯ ร่วมกันให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตร ภายใต้คำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

๓. ให้นายใหญ่ xxxxxx เข้ารับการตรวจสุร จิตใจ หรือการป่วย หรืออาการของพิษสุราจากแพทย์ หรือเข้ารับฯ ที่โรงพยาบาล xxxxxx จังหวัดปทุมธานี

ลงชื่อ..... เก่ง..... ผู้ประมวลข้อเท็จจริง

(..... นายเก่ง xxxxx)

พนักงานเจ้าหน้าที่

หมายเหตุ : เอกสารนี้เป็นความลับใช้เฉพาะประกอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาลเท่านั้น ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(๗)

คำร้อง

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....คดีเยาวชนและครอบครัวกลาง.....

วันที่ ๖ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕.....

ความ.....อาญา.....

ระหว่าง { นายเก่ง xxxxxx พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ร้อง โจทก์
 กรณี นางอ่อน xxxxxx ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว
 ใหญ่ xxxxxx ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว จำเลย

ข้าพเจ้า นายเก่ง xxxxxxxx พนักงานเจ้าหน้าที่
 เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ รับราชการ
 เกิดวันที่ ๑๐ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ อยู่บ้านเลขที่ xxxxx หมู่ที่ ๑
 ถนน รัตนธิเบศร์ ตรอก/ซอย.....ใกล้เคียง.....ตำบล/แขวง ไทรมา
 อำเภอ/เขต เมืองนนทบุรี จังหวัด นนทบุรี โทรศัพท์ ๐๘๕***** ขอยื่นคำร้องมีข้อความตามที่
 จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ร้อง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน
 ครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ปรากฏตามภาพถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ เอกสารท้ายคำร้อง หมายเลข ๑

ข้อ ๒. เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๕ เวลา ๒๐.๐๐ น. ผู้ร้องในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้เข้าระงับเหตุ
 และช่วยเหลือ กรณี นางอ่อน xxxxx กับนายใหญ่ xxxxx สามีภรรยา ได้ทะเลาะวิวาทกันเนื่องจากนายใหญ่ xxxxx
 ไม่พอใจที่นางอ่อน xxxxx กลับบ้านดึกโดยไม่บอกให้ทราบ ประกอบกับนายใหญ่ xxxxx เมาสู่จึงใช้กำลังชกต่อย
 นางอ่อน xxxxx ปากแตกตาเขียวซ้ำ เหตุเกิดที่บ้านเลขที่ xxxxx ซอยประชาสรรค์ ๑ ถนนประชาชื่น แขวงลาดยาว
 เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ซึ่งนางอ่อน xxxxx ได้ร้องทุกข์ไว้ต่อ ร้อยตำรวจเอกณรงค์เดช xxxxx พนักงานสอบสวน

หมายเหตุ *** ข้าพเจ้ารอคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

นายเก่ง xxxx ผู้ร้อง

สถานีตำรวจนครบาลประสาธน์ เพื่อดำเนินคดีกับนายใหญ่ xxxxx ปรากฏตามสำเนาภาพถ่ายบันทึกประจำวัน
เกี่ยวกับคดี เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๒

ข้อ ๓. นางอ่อน xxxxx ได้ให้ข้อมูลต่อผู้ร้องว่า ทุกครั้งที่มีความเสี่ยงกัน นางอ่อน xxxxx มักถูกทำร้าย
และในครั้งนั้นเกรงว่าหากนายใหญ่ xxxxx ทราบว่า นางอ่อน xxxxx มาร้องทุกข์แจ้งความดำเนินคดีกับนายใหญ่
xxxxx ตนเองจะถูกทำร้ายซ้ำอีก จึงขอให้ผู้ร้องในฐานะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการคุ้มครองตามกฎหมายด้วย

ข้อ ๔. อาศัยข้อเท็จจริงและเหตุผลความจำเป็นตามข้อ ๓ เห็นว่า นางอ่อน xxxxx เป็นผู้ถูกกระทำด้วย
ความรุนแรงในครอบครัวและมีความเสี่ยงภัยที่จะถูกกระทำซ้ำ จึงขอศาลได้โปรดกำหนดมาตรการและวิธีการ
บรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้แก่นางอ่อน xxxxx โดยสั่งห้ามนายใหญ่ xxxxx เข้าไปที่พักอาศัย และห้ามเข้าใกล้
ตัวนางอ่อน xxxxx หรือมีคำสั่งใดๆ เท่าที่จำเป็นและสมควรเพื่อคุ้มครองชั่วคราวระหว่างดำเนินคดีให้แก่
นางอ่อน xxxxx ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐
มาตรา ๑๑ ด้วย

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ นายเก่ง xxxxx ผู้ร้อง

คำร้องฉบับนี้ข้าพเจ้านายเก่ง xxxxx พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นผู้เรียง/พิมพ์

ลงชื่อ นายเก่ง xxxxx ผู้เรียง/พิมพ์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๑). พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงยุติธรรม. (๒๕๕๓). แผนบูรณาการและแผนปฏิบัติการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว โครงการบูรณาการด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย โดยมุ่งเน้นกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพฯ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (๒๕๕๓). รายงานฉบับสมบูรณ์ ชุดความรู้สำหรับการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (๒๕๕๓). คู่มือการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๐ ชุดที่ ๑ แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกับกลไกระดับพื้นที่. กรุงเทพฯ.

กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม. (๒๕๕๗). คู่มือปฏิบัติงานกระบวนการครอบครัวสมานฉันท์ เพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเชิงบูรณาการ. กรุงเทพฯ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม. (๒๕๕๔). พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓. กรุงเทพฯ.

พิชัย นิลทองคำ. (๒๕๕๒). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ – ๖ อาญาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม. กรุงเทพฯ : อทตยา มิเลินเนียม.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (๒๕๕๒). คู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน และผู้ประนีประนอม ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐. กรุงเทพฯ.

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และเด็ก

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๒๖๕๙-๖๒๘๗ / ๐-๒๒๘๒-๘๘๘๓

e-mail : ocdv@dsw.go.th